

# TRIBUNA



# KAZALO

- 4 Intervju:  
dr. Anton Grizold
- 7 Električni ping-  
pong
- 8 Bosna: državni  
udar v medijih
- 11 Bojan Kranjc in  
vzravšana  
banana
- 12 Green Dragons:  
Delije
- 18 Albanija pred  
volitvami
- 20 Dnevnik dr.  
Rastka Močnika
- 22 Infofaks
- 24 Fotolabor
- 30 Univerza
- 34 Drugstore  
Cowboy
- 37 K 4
- 38 Gary Gray
- 42 Jazz
- 44 Potopis: Pakistan
- 47 Križanka
- 48 Pismo iz  
Casablance

## NEZNOSNA LAHKOST OSAMOSVAJANJA

V politiki običajno velja, da se pomembnost sredstev in ciljev izmenjuje. Zdi se, da je slovenska v tistem obdobju, ko so postala politična sredstva pomembnejša od samih ciljev. Morda že zato, ker je cilj močno "ponarodel" in bi bilo vsakršno preverjanje nesmiselno, ali pa zato, ker se je izmuznil. In nekako tako je s "socializacijo" slovenske države.

Če predpostavimo, da so izjave nekaterih avstrofilskih politikov o "naravnem" partnerstvu med Slovenijo in Avstrijo, ki ga je prekinila "nenaravna" tvorba Jugoslavija, resnične, potem je treba v slovenskem političnem prostoru ponovno postaviti vprašanje o cilju. S tem bi hkrati utopično formo samostojnosti napolnili z oprijemljivejšo vsebino. Če se je na plebiscitu spraševalo o tem, ali smo za samostojnost, potem zadeva naslednje vprašanje obliko samostojnosti. Nekoliko cinično: Slovenija ni bila in nikoli ne bo bolj samostojna, kot je danes. Naši reprezentanti se morajo namreč odločiti, ali bomo imeli poseben, razdružen ali odcepljen status in s tem posebno, razdruženo ali odcepljeno samostojnost. Mandata o morebitnem priključevanju, razen tistemu k Evropski skupnosti ("ponarodelega"), Avstriji ali kakšni drugi državi, jim plebiscit ni dal. In končno: za ranjko Avstroogrsko, ki smo jo tako ljubko poimenovali »ječa narodov«, in njen ostanek ostanka ne moremo reči, da je *the* Evropa, ki so jo naši strategji obkrožili na zemljevidu.

Če je razlika med demokracijo in despotijo v tem, da v prvi velja načelo tekmovalnosti, v drugi pa načelo strahu, je proklamirana narava slovenske oblasti vprašljiva. Politika živi iz strahu in v strahu pred vojsko, državljani živijo v strahu pred politiko in njenimi zakoni. V vojaškem konceptu svobode je eksistenčni strah neizogiben. Znano pa je, da so podjetja iz strahu nepremišljena in prenagljena. Je med dvestoštiridesetimi glavami vsaj nekaj (pravih) treznih?

Branko Čakarmiš

TRIBUNA je glasilo Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. • Tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. • Naslov uredništva: Kersnikova 4, 61000 Ljubljana, tel. (061)319-496; telefax (061) 319-448. • V uredništvu dežuramo med 10. in 12. uro. • V.d. glavnega urednika: Bojan Korenini. • V.d. odgovornega urednika: Branko Čakarmiš. • Lektorica: Nives Klinc. • Cena 15 din. • Publikacija je obdavčena po 10. alineji 1. točke ter številke 8. Zakona o začasnih ukrepih o davku od prometa proizvodov in storitev (Uradni list SFRJ, št.4/91). • Naslednja številka izide 15.aprila 1991.

V uredništvu Tribune ali pri Tribuninih kolporterjih na fakultetah, lahko študentje z indeksom kupijo Tribuno po ceni 5 dinarjev.

## AVTONOMIJA, STROKOVNOST, OBJEKTIVNOST POROČANJA

(Primer, ki postavlja na laž medijske hiše)

Tako kot v družbi se je tudi med študenti začel proces spreminjanja njihovih iblik organiziranja po bolj demokratičnih principih. V Ljubljani poteka ta proces brez vmešavanja političnih strank. V Mariboru pa ne gre tako gladko.

Kaj se dogaja v Mariboru, vemo iz poročanja TV, Dela in Dnevnika ali Večera. Studentje so izvolili svoj parlament, kjer imajo predstavnike vsi mariborski študentje. Ta parlament je izvolil na volitvah teologinjo Alenko Švers, kar pa je povzročilo veliko razburjenje v liberalno demokratičnih vrstah.

Vse so poskusili, da bi jo zlepa ali zgrda postavili v kot. Tik pred volitvami so napisali nepodpisan plakat, kjer trosijo laži in polresnice o Alenki in skupini, ki ji pomaga. Na volitvah so liberalni demokrati popolnoma pogoreli. To jim ni všeč, zato se obnašajo kot Jovič in so se umaknili iz parlamenta z namenom, da bi ustanovili svojo zvezo študentov. Sedaj hočejo, da bi študentje, ki so volili sedanji parlament, izvolili v zelo kratkem času novega, ki bi bil pravi (to se pravi liberalni).

Jasna K. Venturini poroča iz Maribora o vseh teh zadevah za Delo. V njenih člankih ni nikoli omenila, da se je pogovarjala s sedanjim vodstvom, ampak vedno poroča le to, kar ji povesta Barbara Hribernik (prorektorica študentka v odstopu) in Dejan Murko, poslanec v ZZZ za Univerzo, sicer član LDS. Tako enostranska poročila se ponavljajo od »mitinga resnice«, ki so ga pripravili univerzitetni delavci in ga hoteli podtakniti študentom, kar pa je takrat še začasna predsednica študentskega parlamenta na samem slobodu pogumno zavrnila in razkrila nekaj resnic, ki so umičile prizadevanja, da bi prikazali rektorja Križmana kot nepogrešljivega in velikega prijatelja študentov. Vse to so »pozabili« sporočiti na TV dnevniku, prikradlo pa se je zelo nejasno v Delo.

Vsi mediji vztrajno pripovedujejo svojim odjemalcem, da je skupina, ki je zmagala na volitvah (ki so jih vodili bivši UKajevci, kar je isto kot Barbara H., Dejan M., Zlatko K. & Co.) sestavljena iz večine MKD iz Maribora (kar ni res). Tako se vračamo v dobo enoumja - samo druge barve. Vsi pa »pozabljajo« povedati, da si liberalni demokrati prizadevajo postaviti na noge svojo Zvezo študentov, ki jo hočejo prodati kot edino »demokratično in edino resnično zagovornico študentov. S tem delom so začeli šele po tem, ko so pogoreli na volitvah.

Novinarji poročajo, kakor da so prizadevanja liberalnih demokratov pristna in dialoška. Zato so se odkrito postavili na njihovo stran in o tistih, ki so jim mariborski študentje zaupali enoletni mandat, poročajo slabo in zlonamerno. Vse jim pride prav, da

bi jih onemogočili ali oblatili: da so kristjani, večinoma člani MKD, novinci, da se hočejo prodati Ljubljancem. Redno nas obsipajo s polresnicami in ne dovolijo, da bi pravočasno prišel v objavo popravek.

Sedaj si pa zastavimo nekaj vprašanj:

- ali lahko še verjamemo v neodvisnost, strokovnost in nepristranskost novinarjev?
- ali ne dokazujejo, da so ohranili svoje stare metode, saj so večinoma še iz svinčenih časov?
- ali ne podpirajo s takim poročanjem določene skupine ljudi, ki jih je postavila na njihova mesta?
- ali si ne delamo zaradi takega načina poročanja napačne slike o sposobnostih naših politikov, posebno novih?

V vsakem TV dnevniku zelo »kritično« komentirajo vsak korak vlade ali vodstva parlamenta, nikoli pa nič kritičnega ne slišimo o nesodelovanju opozicije. V Delu redno pozabljajo napisati kateri stranki pripada kak občinski veljak. To ni več samoumevno! Tudi ni res, da je DEMOS povsod na oblasti. Za take dodatke k poročilom morajo poskrbeti novinarji sami ali pa uredniki.

Naklonjenost novinarjev objektivnemu poročanju je splahnela takoj, ko so spoznali, da ne bo nihče izgubil svojega delovnega mesta zaradi spremembe oblast. Vsak dan bolj strupeni komentariji in večkrat tako lažnivi, da jih morajo sami popravljati, gradijo v ljudeh prepričanje, da je sedaj manj svobode, kot so jo imeli včasih.

Vsak mi bo lahko oporekal, da iz enega primera sklepam na ostale. Tukaj se mi dogaja, kakor strokovnjaku, ki je v zelo slavni enciklopediji našel več napak. Kdo mu jamči, da je ostalo prav?

Ker izhodiščni problem temeljito poznam, si upam trditi, da so novinarji nalašč poročali, kot so to naredile vse časopisne hiše in TV po istem kopitu, kakor da so se dogovorili.

Andrej Poznič

### ŠTUDENTJE NA TRDNIH TLEH

G. Jasna Kontler Venturini, dopisnica iz Maribora, mi v svojem stilu odgovarja. Še zadnjič ji bom poskušal razjasniti nekatere stvari. Če pa želi še dodatna pojasnila, je vedno vabljen v naše prostore.

Sedaj pa k predavanju. To, da ljubljanske razmere niso ravno področje mariborske dopisnice, se mi še vedno zdi dejstvo. To, da je do sedaj še ni bilo v naše prostore, pa je najčistejša fizika, dejstvo v pravem pomenu besede. V to, za kaj je in za kaj ni pooblaščen predsednica mariborske študentske organizacije, se ne bom vtikal, ker to ni moje področje. V zvezi z aktivnostmi vodje naše delovne skupnosti pa lahko rečem le tole:

Študentska vlada mu ni naročila ničesar, o čemer piše J.K.V. Tega pa tudi ni v opisu njegovega dela in nalog.

Naš vrhovni akt »Studentska ustava«, ki jo je sprejel po javni obravnavi Študentski parlament 27. 11. 1991, je povsem javen, bil je objavljen tudi v Tribuni, tako da ga lahko bere, prepisuje ali preoblikuje vsak po svoji volji. Iz srca Vam svetujem, da jo preberete končno tudi Vi. Nadalje o ukradenih mariborskih aktih. Ker so to že zelo resne kvalifikacije, sem jih preveril pri ustreznih organih v Mariboru, kjer sem dobil naslednje podatke: V zvezi s čim podobnim ni bila sprožena nobena preiskava, niti izdana obtožnica, še manj pa obsodba. Kaj pa so kvazipravni konstrukti in montaže novinarke, me ne zanima. J.K.V. omenja tudi OBA organa v Sloveniji, ki jih imenuje v Ljubljani parlament, v Mariboru pa predsedstvo. Če bi prebrala Študentsko ustavo, bi vedela, da sta že samo v Ljubljani 2 organa, katerih pristojnosti naj si prebere v Študentski ustavi. O »nenavadno tesnih stikih« z g. ministrom Petrom Venclemjem bi gospe novinarki povedal naslednje. Z ministrom, ki je direktno pristojen za nas, smo se sestali dosedaj le enkrat. Pogovor je trajal 20 min. O tem, kakšni stiki so to, naj presodijo brajci. Študentska vlada ŠOU je odgovorna le študentom Univerze v Ljubljani. Na vsaki seji Študentskega parlamenta podajamo poročilo o delu in nas parlament lahko tudi odstavi. V Študentski ustavi, pa je še en varovalni mehanizem, to je referendum, ki ga je potrebno izvesti tudi na podlagi peticije s 500 podpisi študentov.

Kot sem že dejal, je ta polemika zame končana, ker je prostor za dajanje informacij drugje. Gospe J.K.V. pa želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Marko Kušar,  
predsednik Š.V. ŠOU

### KAKO PREGNATI VAMPIRJA?

Ko sem nekdanj prebiral mitologijo o vampirjih, nisem prav nikjer zasledil trditve, da bi to lahko bila tudi dnevna bitja. Zdelo se mi je samoumevno, da je njihov čas obdobje noči, ko sprevrženo prenovljeni opravljajo svoje krvavo delo. V tistih mračnih zgodbah je bilo natančno povedano, da si vampirji izbirajo svoje žrtve po določenih pravilih oz. po nekakšnem neznanem ključu. Zato sem prav v teh dneh nemalo presenečen, da so me vzeli v svoj ožji izbor. Zagotovo ne morem trditi, vendar slutim, da se je izpolnila vizija iz filma Romana Polanskega: »Ples vampirjev.« Zlo se je razsejalo po svetu!

V stari hiši, polni skritih in zavitih hodnikov, kjer sem prebival dolgih trindvajset let, je bilo in je še leglo teh mističnih krvososov. Koliko nesrečnih žrtev je že končalo svojo bedo v njihovih krempljih in koliko jih če bo, preden se najde junak in z zašpičenim količkom iz svetega lesa pokonča gnusno svojat.

Tam gori visoko pod nebom se v petem nadstropju zvija brezizhoden in nevaren hodnik. V priprti svetlobi prežijo transilvanske pošasti s kljunastimi obrazi, vedno žejne naše krvi. Z rdečimi nočmi zasledujejo noč in

dan, tako da postaja ta kruta gonja že neobvladljiva.

Na čnem seznamu smo vsi tisti, ki smo kdaj podvomili v upravičenost njihovega bivanja. Potuhnjeno čepijo po prašnih sobanah in snujejo poslednje maščevanje.

Sam grof Dracula bi bil presenečen in zgrožen nad toliko podlostjo svojih modernih učencev.

Sicer pa: ali je že kdo kdajkoli videl demokratskega vampirja?

Odhajam in z menoj odhajajo živi pokojniki, praznih, oropanih dlani. Mrtveci pač ničesar ne potrebujejo!

Ampak, ljudje, poslušajte, mi smo vendar še nekoliko živi in kot takšni zahtevamo svoj prigarani, pravični delež. V pustih katakombah smo pustili najboljša leta, pustili fizične in psihične dosežke moči pri gradnji »boljšega jutri«.

Prejšnji vodilni vampir, pordečen podolgem in počez, bo za nagrado postal »PRVI NADVAMPIR«, da bo namesto z dvema kar s štirimi prikonjenimi zobmi voltaki popil še večje količine krvi.

Tako je to v tem usranem življenju!  
PS.: Če ima kdo idejo ali recept »KAKO PREGNATI VAMPIRJA«, se pristrčno priporočam in še bolj pristrčno vnaprej zahvaljujem.

Bogdan Sieberer,  
nekdanji vodja aranžerske službe v  
Centromerkurju

skupščini republike Slovenije  
Ljubljana

## Pobuda za spremembo zakona o sodiščih zdrženega dela

V obdobju zgodovinskega delavskega zakona Zakona o združenem delu so se proti mnogim delavcem vodili delovni spori, ki v resnici to sploh niso bili. Izključni namen nedelovnih sporov v delovnih sredinah je bil kaznovanje neposlušnih pokazateljev na samovoljno ravnanje, s čimer so si drznili »čriniti« in »spodkopavati« avtoriteto mogočnejšev.

Možnost vodenja takšnih disciplinskih postopkov, v katerih se niso nikoli ugotavljale kršitve delovne dolžnosti posameznika ampak njihova nezaslišana predrznost, je nudila nedorečena delovna zakonodaja ter vključevanje pristojnih ustanov samo v skladu z njihovim interesom (inšpekcij za delo, družbenih pravobranilcev samoupravljanja, sindikata in sodišča združenega dela).

Pred sodišči združenega dela ni mogoče odpraviti naročenih političnih določb, s katerimi se skuša naravo sporov uradno prikazati kot povsem drugačno, tudi v primerih, ko gre za tako kričeče zlorabe »nezmotljivih« sodnikov sodišč združenega dela, kot na primer: saniranje nezakonitih ravnani

podjetja, sklicevanje na samoupravni splošni akt, ki sploh ni bil sprejet; prenehanje delovnega razmerja delavcu pri podjetju, v katerem sploh ni bil nikoli v delovnem razmerju; torej v primerih, ko gre za zavestno kršenje veljavnih zakonskih predpisov.

Kazen za izgubo delovnega spora je hujša kot kazen za najtežje kaznivo dejanje, saj imamo za storilce kaznivih dejanj predvidene oblike pomoči odpuščenemu obsojencu za njegovo normalno vključitev v delovno in življenjsko okolje. »Obsojenemu delavcu« pa se z odločbo sodišča združenega dela prilepi pečat sovražnika, takšna oznaka pa mu zapira vrata pri iskanju nove zaposlitve.

Te sramote pa delavcu ni mogoče odpraviti, ker nezmotljivo sodišče združenega dela ne dovoli poprave svojih zmot v postopku obnove postopka, ker o popravni odločbi izdajatelj odločbe, ni pa možnosti preizkusa zakonitosti pravnomočne odločbe podobno kot pri rednih sodiščih.

Naša pobuda za spremembo krivične zakonodaje izhaja iz konkretnih usod ljudi, ki povedo, da tudi sodniki, ki so odločali, niso nezmotljivi. So s a m o ljudje. Zato se upravičeno sprašujemo, kdo med njimi in s kakšno moralno pravico vztraja pri žrtvovanju nedolžnih delavcev, da so z najbolj nehumanimi in z zdravo pravno miselnostjo skreganimi sodnimi konstrukti oklicani za najtežje kriminalce v družbi?

Odpora sodnikov do poprave krivičnih sodb nismo razumeli že v preteklosti, saj nam je poznana morala teh nezmotljivih sodnikov. Sedanji odpor pa razumemo kot odpor tistih, ki želijo še nadalje vztrajati pri brezvestnem opravljanju dela in skušajo s prikrižanjem zlorab ohraniti prislovično »sodniško poštenost«.

Ne vidimo nobenega utemeljenega razloga za pravno nemožnost odprave zavestno izdanih krivičnih odločb sodišč združenega dela zlasti ker 561. člen zakona o kazenskem postopku že omogoča odpravo nezakonitih kazenskih sodb.

Na osnovi te utemeljitve SKUPŠČINI REPUBLIKE SLOVENIJE

P R E D L A G A M O ,  
da s p r o ž i postopek za spremembo in dopolnitev Zakona o sodiščih združenega dela.

V Zakonu o sodiščih združenega dela se doda novi člen, ki glasi:

1. dovoli in omogoči se obnova postopka vsem delavcem, ki so bili prizadeti s pravnomočno odločbo sodišča,

2. uvede in dovoli se vsem delavcem, ki so bili prizadeti s pravnomočno odločbo sodišča združenega dela »preizkus zakonitosti pravnomočne sodne odločbe«,

3. v postopkih iz drugega in tretjega odstavka tega člena n e s m e j o sodelovati sodniki sodišč združenega dela, ki so opravljali to dolžnost v času izdaje takšne odločbe,

4. ustanovi se Komisija za nadzor postopkov iz drugega in tretjega odstavka tega člena, v katero prizadeti delavci imenujejo tri predstavnike.

**Dragiša Marojević**

**Marku Kušarju, predsedniku Študentske vlade ŠOU**

Ne želim z Vami polemizirati, saj bi le ponavljal že navedene argumente, in še posebej ne v tonu, ki, kot za Vas predvidevam, ni vreden bodočega intelektualca.

Morda boste čez nekaj let, ko bo Univerzitetni študentski servis požrl njegov lastni monopol, le razumeli moje pisanje. Žal bodo največ (oziroma le oni) izgubili študentje, ki jim, kakor sami pravite, s svojim delovanjem tlakujete lepšo prihodnost.

In nazadnje... kakšna je to demokracija, če imata pluralizem in segmentacija mnenj slabšalen pomen?! Mar menite, da lahko s financiranjem Tribune zahtevate absolutno lojalnost njenih sodelavcev?

S spoštovanjem,

Gregor Praec,  
novinar z Vaše plačilne liste

## SPOROČILO MEDIJEM

V sredo, 20.03.91 smo v Center za kulturo miru in nenasilja od Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo prejeli pismo, ki ga prilagamo. Z njim v zvezi pa bi radi povedali naslednje:

Res je, da v Centru za kulturo miru in nenasilja na Mestnem trgu 13 v Ljubljani informiramo oporečnike vesti in jim svetujemo, kako naj ravnajo, žal pa nimamo take medijske moči kot omenjeni sekretariat, da bi zainteresirane lahko primemo informiral. Poudariti moramo, da je zelo veliko oporečnikov vesti, ki ne vedo, kako ravnati, državni organi pa niso poskrbeli za nikakršno obveščanje oporečnikov o proceduri. Republiški sekretariat nas prosi, naj oporečnikom svetujemo naj z izjavami počakajo do sprejema zakonodaje, ki bo reševala civilno sluzenje. Naše stališče je, da so državni organi tisti, ki morajo poskrbeti za izvajanje ustavne pravice do ugovora vesti, ki jo sami zagotavljajo, zato bomo oporečnike, dokler ne bo ustanovljena komisija, ki bi reševala utemeljitve za civilno sluzenje, še vedno usmerjali na njihov naslov. Republiški sekretariat za LO je torej tisti, ki naj počaka in to le z vpoklicem oporečnikov v enote slovenske teritorialne obrambe in policije, saj je na vpoklic v JLA že tako ali sprejet moratorij.

Ljubljana, 22.03.91

V imenu Gibanja za kulturo miru in nenasilja:

Marko Hren

Intervju: dr. Anton Grizold



Foto: Tomi Drožg

# IRAKA NE BODO RAZKOSALI

**D**r. Anton Grizold je strokovnjak s področja varnostne problematike, kjer je objavil knjigo *Militarizacija vojaško-industrijskega kompleksa*. Študijsko se je izpopolnjeval v Združenih državah Amerike, sedaj pa na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo preučuje in predava problemski sklop *Varnost v mednarodnih odnosih*. V pričujočem intervjuju sva se med drugim pogovarjala o vzrokih iraškega poraza v Zalivski vojni, novi strateško-politični ureditvi Bližnjega vzhoda ter razmerju sil v mednarodni skupnosti.

**TRIBUNA:** V čem vidite vzroke za vojaški poraz Iraka?

**GRIZOLD:** Potem, ko je Združenim državam uspelo postaviti na noge močno protiiraško koalicijo, je bilo vsakemu preprostemu človeku jasno, da bo Husein vojno izgubil. Zavezniška vojaška tehnika je iraško močno prekašala predvsem na področju letalstva. Pomembno vlogo je odigrala tudi legitimizacija, ki so jo zavezniškim akcijam podelili Združeni narodi. Tako je nastal mogočen vojaški stroj, ki se mu

realno ni bilo mogoče upreti. Seveda pa je Zalivska vojna - tako kot vsaka druga vojna - vsebovala elemente nepredvidljivosti, kar je vzrok, da so se pojavila številna ugibanja glede dolžine spopada in možnih zasukov. Na te karte je Husein spretno igral.

**TRIBUNA:** Od kod Huseinu tolikšna samozavest?

**GRIZOLD:** Posledice aneksije Kuvajta ter izid Zalivske vojne je Husein gotovo predvidel že vnaprej. Zavedal se je, da v vojaškem spopadu ne more zmagati,

lahko pa mnogo pridobi na političnem področju. Deloma je v svojih namerah uspel, kajti dobršen del sveta - predvsem arabske "brate" - je uspel prepričati, da on, nesrečnik, skuša Iraku vrniti le tisto, kar mu zgodovinsko tako pripada, in je vse potemtakem le obrambna vojna. Z močno psihološko-propagandno dejavnostjo je Husein skušal predstaviti sebe kot mučenika arabskega sveta in Združene države kot hegemon in imperialista. Vendar menim, da Husein ni izkoristil vseh možnosti psihološko-propagandne vojne. V tem je tudi eden izmed vzrokov njegovega poraza.

**TRIBUNA:** Kaj je iraškega diktatorja odvrnilo od uporabe kemičnega in biološkega orožja?

**GRIZOLD:** Husein se je zavedal, da bi bila reakcija zaveznikov na uporabo kemičnega in biološkega orožja strahovita. V tem primeru se mednarodna vojska ne bi zaustavila na mejah Iraka, temveč bi ga v celoti zasedla in uničila. Vendar pa dvomim, da bi Američani uporabili taktično jedrsko orožje, saj je bila bližina obeh vojsk prevelika. Husein se ni pokazal kot fanatik, temveč pragmatik. Tudi scudi, izstreljeni na Izrael in Saudsko Arabijo - nosili so konvencionalne bojne konice - so skušali izzvati bolj politični kot pa vojaški učinek.

**TRIBUNA:** S kakšnim ciljem je iraški režim potemtakem sprožil vojno?

**GRIZOLD:** Na bojišču se je Sadam Husein izkazal kot slab taktik, vendar v celoti gledano dober strateg. Po vojaškem porazu, na katerega je računal, je bil že vnaprej pripravljen na umik iz Kuvajta in podpisati vseh dvanajst resolucij Varnostnega sveta. To je tudi storil. Čeprav fizično poražen, se je Husein že vnaprej videl kot političnega zmagovalca - kot so se na primer Egipčani v Sueški krizi. Strategija mu v celoti ni uspela, kajti Arabcev ni znal prepričati, da se bori za pravično stvar oz. proti ameriškemu imperializmu. Če bi proiraške demonstracije v Egiptu, Alžiriji in Maroku dobile večji obseg in bi formirali večje število prostovoljnih odredov za pomoč Iraku, potem bi bil razplet vojne povsem drugačen. Arabci pa so se v tem primeru - v nasprotju s predstavami o njihovi emocionalnosti in religioznosti - odzvali povsem racionalno, v duhu ohranjanja miru. Na to Sadam Husein gotovo ni računal. Potem, ko mu v spopad ni uspelo zaplesti Izraela, je dokončno propadel



poskus, da bi spopad prikazal kot vsearabsko sveto vojno.

**TRIBUNA:** Kaj je zadržalo zaveznike, da niso vkorakali v Bagdad?

**GRIZOLD:** Bushu - v vojni se je izkazal kot odlični strateški misleca - to ni bilo potrebno, kajti tudi brez zasedbe Iraka je dosegel vse svoje cilje. Dejstvo je, da so vseh dvanajst resolucij Varnostnemu svetu zdiktirale Združene države in kot take so te upoštevale vse ameriške "vitalne" interese. Ko jih je Husein podpisal, so Američani dosegli večino svojih ciljev. Tako jim Iraka ni bilo treba "pokončati", čeprav bi to zlahka storili. Bush se je zavedal, da bi s pohodom nad Bagdad šel na roko Sadamu Huseinu: svet bi mislil, da mu je le do nafte in strateške prevlade ter da je dejansko prvi sovražnik Arabcev. Zavezniki so dotolkli Irak bolj "v rokavicah". Potem, ko so z bombnimi napadi uničili njegovo gospodarsko in vojaško infrastrukturo, so si imidž gradili s pretehtanimi političnimi potezami. Uspelo jim je obrzdati izraelske vojaške apetite, Siriji in Egiptu pa je Bush podelil status resnega sogovornika pri urejanju bodočega bližnjevzhodnega reda. Svoje akcije je podprl s spretnim besedovanjem, češ da protiraška koalicija ni sovražnik iraškega ljudstva, temveč Sadamovega režima. Po vsem skupaj je Bush povsem konkretno podprl iraško opozicijo ter tako docela "demoniral" Huseinovo ekipo. Naj bo notranjepolitični razplet takšen ali drugačen - Irak še dolgo ne bo mogel igrati vloge regionalne sile. S tem pa je

bil namen zaveznikov dosežen.

**TRIBUNA:** Zakaj, po vašem mnenju, Husein še naprej sedi na bagdadskem prestolu?

**GRIZOLD:** To je posledica njegove dolgoletne vladavine, med katero je celotno državno strukturo prilagodil svojim interesom. Huseina obdaja privilegiran sloj ljudi, ki je za svojo lojalnost razkošno poplačan. V interesu tega je, da se njihov dobrotnik obdrži na oblasti. Tukaj je še Nacionalna garda, politično in ideološko indoktrinirana institucija, ki zaradi dobrih plač in drugih ugodnosti zagrizeno brani svojega Vodjo. Njene nevarnosti se zavedajo tudi Zavezniki, ki so jo med spopadom skušali čimbolj onesposobiti.

**TRIBUNA:** Kdaj bo iraški diktator padel?

**GRIZOLD:** Že pred mesecem dni sem napovedal, da so Huseinu dnevi šteti. Kako dolgo bo še vladal je odvisno od povezav med sicer zelo heterogeno opozicijo in seveda od reakcij sosednjih držav - predvsem Irana, Sirije in Egipta, ki imajo na tem področju svoje vitalne interese. Mislim, da Husein politično ne bo preživel, in le vprašanje časa je, kdaj ga bodo odstranili. Sam Huseinov odhod pa še ne pomeni, da se bodo v Iraku stvari bistveno spremenile. To se bo zgodilo šele, ko se bo celotno menjal ves državni ustroj.

**TRIBUNA:** Glede na dejstvo, da utegne Irak razpasti, bi bil en sam Husein za ZDA veliko manjše zlo kot pa trije ali štirje samodržci njegovega kova?

**GRIZOLD:** Tudi takšno razmišljanje je relevantno. Celovita država je za Zahod veliko primernejši trgovinski in politični partner kot več manjših držav. Obstajajo celo trditve, da je Husein anektiral Kuvajt po ameriškem naročilu, čemur v prid govori dejstvo, da je Amerika v Zalivski vojni ogromno pridobila: utrdila je svoj strateški vpliv na Bližnjem Vzhodu, na svojo stran je dobila veliko število zaveznikov in naposled se je izkazala še človekoljubno, ker ni do konca porušila Iraka. Pri tem ji je veliko pomagala medijska cenzura, ki je svetu prikrla večji del strahovitega opustošenja, ki so ga zavezniki prizadejali Iraku. Tudi Jaser Arafat je v nekem intervjuju dejal, da je Husein s svojim delovanjem še najbolj šel na roko Združenim državam. Na svoj način je imel seveda prav. Situacije pa ne smemo gledati le enodimenzionalno, kajti na bližnjevzhodnem področju se prepletajo interesi mnogih subjektov.

**TRIBUNA:** Kakšne možnosti imajo v boju s Sadamom Huseinom Kurdski uporniki?

**GRIZOLD:** Kurdi imajo smolo, ker se nahajajo med dvema nasilnežema - Irakom in Turčijo. Med Zalivskim konfliktom so dolgo časa molčali, nato pa je na dan privrelo sovraštvo do Sadama Huseina, ki si ga je ta pridobil z dobro znanim genocidom.

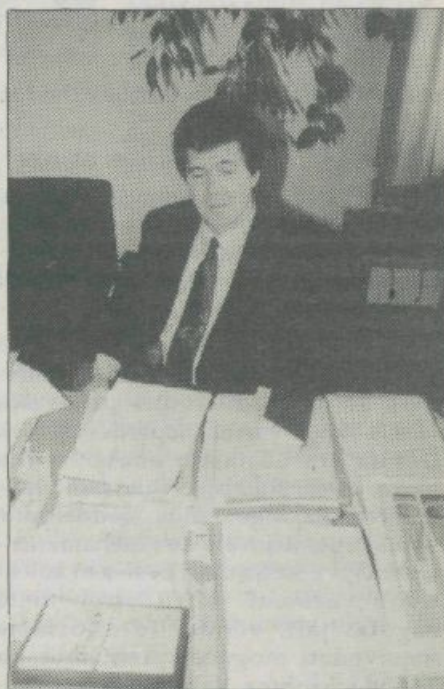
Menim, da je Mednarodna skupnost pred leti veliko premedlo odreaagirala na okrutnosti, ki jih je iraški režim izvajal v Kurdistanu. Možnosti Kurdiv, da bi proti Sadamu vojaško uspeli so kljub začetnim uspehom majhne: slabo so oboroženi, vojskovanja pa so se učili v iraški armadi.

**TRIBUNA:** In šiiti?

**GRIZOLD:** Šiiti so v nekoliko boljšem položaju. Imajo številčnejšo in bolje opremljeno vojsko - po dostopnih podatkih bi naj štela od 30.000 do 60.000 vojakov - ki ima to prednost, da jo vsestransko podpira Iran. Tam naj bi se gverilci tudi šolali. Vendar je nesporno dejstvo, da so oboji, tako šiiti kot Kurdi, prešibek nasprotnik Sadamu Huseinu. Uspejo lahko samo v primeru, če bodo koordinirali skupne vojaške akcije in v svoj boj vključili vse ostale opozicijske skupine. Samo združena iraška opozicija lahko spodnese bagdadski režim in še to samo ob vojaški in tehnični podpori sosednjih držav.

**TRIBUNA:** Ali navidez nevtralni Iran skrivoma goji apetite po iraškem ozemlju?

**GRIZOLD:** Že od samega začetka Zalivskega konflikta nisem verjel v



iskrenost odnosov med državama. Rane, ki sta si jih nasprotnika zadala med osemletno vojno, so bile pregloboke, da bi na hitro zacelile. Sovraštvo med narodoma živi naprej. Ko analiziramo medarabske odnose, moramo upoštevati značilnosti njihove civilizacije: so kot prepirljiva družina, ki se krajši čas pretepajo, nato pa rokujejo in se bratijo. V urejanju medsebojnih problemov so Arabci nekoliko bolj emotivni kot Zahodnjaki. Težko bi rekel, da imajo Iranci konkreten načrt obračuna z Irakom, prepričan pa sem, da so zainteresirani za širitev islamske revolucije na iraško ozemlje.

**TRIBUNA:** Ali obstajajo realne možnosti, da Irak kot celovita država razpade?

**GRIZOLD:** Dvomim. Zahod je zainteresiran, da Irak ostane celovita država. Razlogi: Irak je stičišče dveh velikih kultur, je pomembno prometno vozlišče in kot tak pomembno strateško področje. In seveda je tukaj nafta - dobrina, ki je po mnenju mnogih glavno jedro bližnjvzhodnega konflikta. Zahod bo veliko lažje uveljavljal svoje interese, če bo pri tem komuniciral z enim in ne več mezopotamskimi režimi. Združene države bodo storile vse, da bo Sadam Husein odstranjen in bo njegovo mesto zasedla zmernejša garnitura, z "blessingom" Busheve ekipe, seveda. Morebitne ozemeljske pretenzije Sirije ali Irana bodo Američani obrzdale, kajti nemiren Bližnji Vzhod ni tisto, kar bi sami želeli.

**TRIBUNA:** In če Amerikancem ne uspe?

**GRIZOLD:** Tudi to je mogoče. Danes je zelo težko napovedovati vnaprej, kajti v mednarodni politiki je toliko subjektov, interesov ter vplivov, da je vsaka napoved zelo kočljiva.

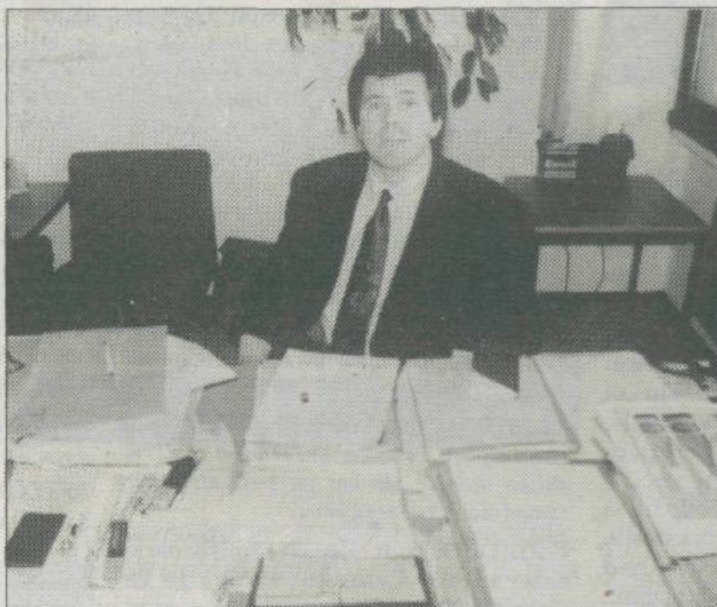
Politične, gospodarske in kulturne spremembe, predvsem v Vzhodni Evropi, so na mednarodno prizorišče vnesle nov element: nepredvidljivost. Dokler sta obstajala enakovredna bloka, je bila situacija veliko bolj predvidljiva. Za zagotovitev mednarodne varnosti sta delovala dva mehanizma - sistem ravnotežja moči in sistem kolektivne varnosti. Miru sicer nista zagotavljali, vendar je bilo lažje napovedati mogoče spremembe na Zahodu oziroma Vzhodu. Danes dol-

goročne politične strategije ne pomenijo veliko. Mednarodni subjekti morajo biti stalno pripravljeni na hitre operativne posege in se stalno prilagajati novonastali situaciji.

Vsak konflikt nekaj časa poteka po scenariju, nato pa lahko dobi nepredvidljive razsežnosti. Tudi Zalivski.

**TRIBUNA:** Kdo bo imel glavno besedo pri vzpostavljanju novega bližnjvzhodnega reda?

**GRIZOLD:** Združene države Amerike so tako med stopnjevanjem predvojnne napetosti kot med samo vojno odigrale ključno vlogo in bodo potemtakem imele glavno besedo tudi pri povojnem urejanju. Menim, da ameriška administracija Pax Americane ne bo uveljavljala na grob način, temveč bo to počela "v rokavicah". Njena



diplomska misija pa ne bo lahka. Omenim naj samo Izrael: Bush je že med vojno pristal na mednarodno konferenco o palestinskem vprašanju, ni pa gotovo, da se bo z njo strinjala Šamirjeva vlada.

**TRIBUNA:** Kako bodo za udeležbo na pravi strani nagrajene arabske države?

**GRIZOLD:** Sirija bo za svojo zvestobo dobila nekoliko bolj proste roke pri urejanju zadev v Libanonu. Obstaja možnost, da se bo ta sredozemska država po tej poti stabilizirala. Egipt strateškega dobička ne bo deležen, računa pa na večji politični vpliv ter investicije ameriškega kapitala. Podobno si obeta Turčija. Saudska Arabija nima posebnih vojaških in političnih apetitov, temveč jo bolj zanima biznis. Po tej plati bo gotovo pridobila.

**TRIBUNA:** Kakšne bodo zahteve Irana?

**GRIZOLD:** Ozemeljskih zahtev Iran nima. V prihodnje bo gotovo skušal vnovčiti svojo uradno nevtralnopolitiko v času spopa, ki mu je po dolgem času prinesla vlogo pomembnega mednarodnega subjekta. Res pa je, da mu kljub sodelovanju z neuvrščenimi ni uspelo ohraniti nepristranske poze: njegovi apetiti po "izvozu" islamske revolucije in formiranju velikega šiitskega imperija so očitni. Kar se gospodarskega vidika tiče, menim, da Perzije bolj kot iraška nafta mika njihova pitna voda. Veliki reki utegneta postati v bodoče jedro meddržavnega spora.

**TRIBUNA:** Ali po vašem mnenju obstajajo možnosti, da Arabci v doglednem času povsem izženejo Ameriko iz Bližnjega vzhoda oziroma od naftnih vrelcev?

**GRIZOLD:** Ne, prepričan sem, da takšne možnosti ni. V mednarodni skupnosti igrajo glavno vlogo supersile, ki so v celotno strukturo mednarodnih odnosov vpletle svoje interese. Med uradno suverenimi državami obstaja strahovita asimetrija, ki se kaže predvsem v podobi hegemonije. Močne države diktirajo svojo politiko šibkejšim. Združene države Amerike so trenutno edina realna supersila v svetu in na zemeljski obli ne more priti do nobene velike politične spremembe, v kateri Amerikanci ne bi aktivno

sodelovali. Dokler bo tako, se bodo Amerikanci še naprej okoriščali z bližnjvzhodno nafto.

**TRIBUNA:** Ali zanikate, da ZDA ob svojem imperializmu svetu zagotavljajo tudi minimalne civilizacijske standarde in "za silo" ohranjajo svetovni red?

**GRIZOLD:** Nikakor. Strinjam se, da so Združene države ob vsem ostalem tudi dejavnik stabilnosti v mednarodnih odnosih - in morda še kaj več. Ne smemo pa pozabiti, da so prav Američani s svojimi industrijskimi in tehnološkimi revolucijami naredili nafto za strateški dobrino in tako posredno sprožili oboroževanje okrutnih lokalnih mogotcev tipa Husein, ki so si - jasno - hoteli nafto prisvojiti.

Matjaž Šuen

## Vzporedni štab TO povzročja hrup



Foto: Tomi Drozg

# Električni ping - pong

**S**cena pred stavbo na Prežihovi je miroljubna. Le tu in tam jo obkrožijo miličniki v službenem vozilu. Bavčarjevih ljudi, ki bi imeli nalogo opazovati vhod v nekdanji Republiški štab TO, ni videti. Janševi ostrostrelci, ki so s sosodnjih streh spremljali vsak premik pred zgradbo, so se umaknili. Le električni agregat povzročja v jutranjih urah neznošen hrup.



bo pa se je to zgodilo že 2. oktobra, ko je v Uradnem listu SFRJ izšel odlok št. 41 Predsedstva države, ki Silijev štab neposredno podreja poveljstvu 5. vojaškega območja v Zagrebu.

Polkovnik Sili me je sprejel v civilni obleki, tudi v njegovi TO so takšne, pravila službe, čeprav je aktivni oficir. Ne nosi nobenega orožja, na poti domov nima telesnih stražarjev, tudi varnostni ukrepi v sami zgradbi so v mejah normale, le da je delo civilnih varnostnikov prevzela vojaška policija.

Polkovnik Sili robanti nad mediji, saj več pišejo o petih vojaških policistih kakor o tem, da se gradijo za enote TO pod poveljstvom majorja Slaparja gradijo vojašnice v Kočevski Reki, na Igu in v Pekrah pri Mariboru.

»Obtožujejo nas tudi, da z neznošnim hrupom in smradom, ki ga povzročja električni agregat z močjo 16 kilovatov, ogrožamo normalno življenje stanovalcev bližnjega bloka. To sicer delno drži in obžalujemo, a krivec je izključno republiški sekretar za LO Janez Janša, saj nam je Elektro Ljubljana po odloku njegovega ministrstva 5. oktobra odklopila elektriko, čeprav smo jo in bi jo tudi vnaprej redno plačevali. Nastala je dvojna škoda, še najmanj pa je prizadelo nas. Brez elektrike pač ne gre, vojaški agregat pa je celo tišji, kot so podobni civilni. Elektro Ljubljana je izgubil del zaslужka, stanovalci pa morajo prenašati neljube posledice.

Prizadeti so tudi vojaki, ki čez noč prespijo v stavbi, saj morajo varčevati z elektriko, pa tudi sprejem TV slike je zaradi nižje napetosti nekoliko slabši. Sicer pa, kdo je že videl, da si sredi kakšnega evropskega mesta ljudje svetijo s svečami. Vojaki bodo ohranili zelo lepe spomine na Ljubljano!»

Polkovnik Sili odreja, kdaj in koliko časa bo deloval sporni agregat. Ker sedaj deluje le zjutraj med 7. in 9. uro, je videti, da je upošteval pritožbe stanovalcev.

Gospa Krista Kuharič-Šlamberger, že 24 let predsednica Hišnega sveta na Kidričevi 15, je povedala, da je v bloku 48 stanovanj. Med 104 stanovalci sta le dve mlajši družini, vsi ostali so upokojenci.

»Že od oktobra se stanovalci južne strani pritožujejo nad neznošnim hrupom, ki pozimi ni prenehal niti po polnoči, sedaj pa se je omejil na dve jutranji uri. Pritožili smo se na Stanovanjsko skupnost Ljubljana, a so nam odvrnili, da nimajo denarja za izmeritev hrupa.«

Stanovalci so skušali problem urediti tudi preko vseh mogočih zasebnih zvez, pa so, po besedah enega od prizadetih, povsod naleteli na gluha ušesa, ker so menda v igri nacionalni interesi.

»Upamo le, da bomo v poletnih mesecih lahko odpirali okna, ne da bi pri tem oglušeli,« je zaključila predsednica HS. Prebivalci bloka na Prežihovi ponujajo JLA oziroma vzporednemu štabu TO rešitev spora po mirni poti.

**P**o spektakularni zasedbi zgradbe TO - v začetku oktobra so jo po ukazu odstavljenega komandanta TO generalpodpolkovnika Hočevarja izvršili vojaški specialci, nekdanji štab TO (tako imenovani vzporedni štab) nemoteno deluje naprej. Tako nam je zagotovil polkovnik Vekoslav Sili. V odsotnosti generala Hočevarja - slednji je že več kot mesec dni na dopustu - vodi štab, še vedno pa je tudi komandantov pomočnik za zaledje.

Po njegovih besedah civilnega osebja, častnikov in vojakov nihče ne nadleguje. V vzporednem štabu je ostalo 30 oficirjev; razen enega so vsi Slovenci. Opravljajo planska dela, kot je na primer priprava za primer vojne. Polkovnik Sili je dodal, da bi v takšnih okoliščinah prešli pod jurisdikcijo JLA, po mnenju Janšinega sekretariata za ljudsko obrambo.



Bojan Kranjc

## ... ALI KJE SI, AVSTRIJA?

Pravijo, bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. Medtem ko reforma o denacionalizaciji kaže zobe v stilu: njemu, kar je njegovega, in cerkvi, kar ostane, je s cesarjem nekoliko bolj komplicirano. Namreč, mistificirani Franc Jožef, ki se je še pred časom pojavljal zgolj v kakšnih avstroogrskih anekdotah, je po omenjenemkrščanskem sloganu pravi naslov oz. zatočišče odcepljajoče se Slovenije. Cesarju, kar je pač njegovega. Četudi naj bi se »denaci« reforma pozabavala bolj z »nci« reformo takoj po drugi vojni /itd./, je štorija s FJ-jem aktualno nora predvsem zahvaljujoč nekaterim avstrijskim kolonialistom, ki že resno razmišljajo o eni provinci več /druga, tirolska varianta, je v tem trenutku še zelo imaginaren stvar/.

Da pa je zaradi tega precej vroče tudi na sicer že tako sončni strani hribov, so poskrbeli še nekateri slovenski politični čelniki, ki prav bogaboječe odgovarjajo na ta očitek. Recimo Mencingerjeva teza, ki jo je posredoval avstrijski medijski mašineriji, je bila nekako v slogu: *zaenkrat še ne*. Če je vse to le del politične taktike slovenske oblasti, je težko verjeti. Toda povsem možno je tudi, da se »naši z njimi« žgečkajo: prvič, da Avstrijci vložijo kakšen užiten kapitalček v gnulobo ekonomskega kariesa, da, drugič, to začno početi z veseljem in brez strahu, da bi, tretjič, vse to spodbudilo še morebitne vlagatelje iz drugih držav. Taktiziranje pa je seveda dovoljeno tudi Avstrijcem, ki bi ob obilici tovrstnega poguma lahko sčasoma ekonomsko povsem zdolali »bodočo južno provinco«. Da Avstrijci le niso vase zaprti zafrustriranci, dokazujejo početja njihovih Zelenih, ki so se že kar abonirali pred jedrsko centralo v Krškem. Pa naj bodo ti zeleni še tako transnacionalni kozmopoliti, so njihovi shodi, četudi mimi, dostojanstveni in v nebo vpijoči, nenazadnje tudi eden od načinov mešavanja v politiko (JE je od formiranja slovenskih zelenih res samo še politična kost) druge države. Toleriranje pa je spet del taktiziranja, saj si ne moremo predstavljati, da si odhajajoč iz YU medtem nakopljemo nerazumevanje pri prijaznih avstrijskih bankirjih, trgovcih in hokejistih.

Sploh pa pogosta govoričenca o slovenski usodi kot repnizi pripovedke o koroških rojakih ustvarjajo masovno psihozo med ljudstvom, ki je nekoč že slišalo za deklaracijo o samostojnosti, potem pa vneseno odplesalo na zadnji preizkus pred odcepitvijo, ki je seveda uspel in to v tisti meri, ko je bila potrebna še deklaracija o razdružitvi. In teh papirnatih tigrov je bilo ravno toliko, da so nas iz YU začeli odkrito metati velikosrbski leaderji. Toda trditev, da je Sloba bolj zaslužen za slovenski izstop iz I. balkanske lige kot Pučnik, je zlobna vojna napoved slednjemu, ki so si jo privoščili revizionisti najnovejše podalpske zgodovine. In kot da je nekemu kljub vsemu žal za vse skupaj: južna pokrajina pač ni isto kot severna republika. Je pa ta projekt neke vrste matura za vladajoči režim. Kajti ob morebitni odcepitvi mu bo nesluteno zrasel rating, kar bi hkrati pomenilo tudi to, da se za poraz na naslednjih volitvah ni bati.

Ljudstvo pač kot ljudstvo bo namesto kruha dobilo sočno kost, ki jo bo glodalo. Medtem bo prebralo še kakšen izvod Nedeljskega in ko jih bo na cesti pol milijona, bo zopet dobilo novo kost: *referendum o priključitvi k Tanzaniji*. In tako naprej, dokler ne bomo suvereni, bosni, razprodani ob neki sezonski pocenitvi in ponosni na svoje smučarje v evropskem pokalu.

In bog bo dobil cerkvene miši, cesar pa 90 odstotkov davka na fis točke.

ZRAVNA BANANA

DRŽAVNI  
UDAR  
V MEDIJAH

V Bosni in Hercegovini bodo, kot vse kaže, prav kmalu izginili kovinarji, inženirji, zdravniki, peki, smetarji in vsi ostali, vse več pa bo Muslimanov, Srbov in Hrvatov. Po poklicu, seveda. V to so všteti tudi zaposleni v »sredstvih informiranja«, kamor ne bodo več pisali novinarji-profesionalci, niti jih ne bodo urejali uredniki, poslovanja pa ne bodo več vodili direktorji. Vse to bodo poslej opravljali »nacionalni profesionalci« (neobvezen dodatek: nacionalisti). Reakcije bralcev, poslušalcev in gledalcev bodo odslej takšne: »Poglej, kako dober tekst je napisal ta Srb (SDS)«, »Ta Musliman (SDA) je pretiraval s tem komentarjem« ali pa »Res, da je ta Hrvat (HDZ) postavljaj sugestivna vprašanje, toda kljub temu je napravil odličen intervjua«. In tako dalje. Novinarji bodo postali - bivši.

## Je neodvisnemu novinarstvu odklenkalo?

Ne gre za nikakršno pretiravanje. V BiH bi se lahko take stvari res začele dogajati, glede na to, da je republiška skupščina po hitrem (!) postopku sprejela zakon, po katerem bo direktorje ter glavne in odgovorne urednike 'Oslobođenja' in RTV Sarajevo določal parlament BiH. Ni treba posebej poudarjati, da je bil s tem storjen korak nazaj, saj je bil npr. zadnji glavni in odgovorni urednik 'Oslobođenja' izbran s tajnim glasovanjem celotnega kolektiva, pri čemer so lahko predlagali in glasovali celo dopisniki. Podobno je bilo tudi na sarajevski televiziji.

Zalostno je, da hoče nova bosanska oblast nadeti uzde edini stvari, s katero se je na jugoslovanski ravni lahko ponašala, to pa je svoboda medijev. 'Oslobođenje' in RTV Sarajevo sta prav v letu pred volitvami naredila največji korak k neodvisnemu novinarstvu in tako ustvarila ugodno demokratično ozračje v republiki, ki je omogočilo svobodno opredeljevanje ljudi na volitvah. Na straneh 'Oslobođenja' že dve ali tri leta pišejo najuglednejša imena jugoslovanskega novinarstva, kot so Jurij Gostinčič, Dragiša Bošković, Aleksandar Tijanić, Bogdan Tirnanić, Petar Luković, uredniki radijskih in televizijskih dnevnikov iz cele države, pomembni kulturniki, znanstveniki, diplomati... Čeprav imajo mnogi od teh avtorjev povsem različne poglede na zadeve, o katerih pišejo, jih je 'Oslobođenje' pritegnilo s svojo odprto uredniško politiko, ki ni zahtevala avtocenzure, tako odvratne vsakemu poštenemu človeku.

Prevladujoče mnenje je, da se je TV Sarajevo v medijski vojni obnašala razumno, strpno in demokratično, borila se je za odprtost informacijskega prostora ter poskušala konstruktivno rešiti vsaj minimalno sodelovanje med JRT centri. V času pred volitvami, pa tudi danes, je večina novinarjev po sili razmer trdno zasidrana v svojih republiških medijih. Teško si je zamisliti, da bi lahko novinar TV Beograd delal hkrati za HTV in obratno, oboji pa so lahko sodelovali na TV

Sarajevo, ki je v jugoslovanski medijski vojni ohranila dobršno mero objektivnosti.

## YUTEL paradigma

TV Sarajevo se je prva odločila za sprejem YUTEL in s tem prehitela vse ostale TV centre, ki so to storili šele pod pritiskom javnosti precej pozneje. TV Sarajevo ima na sporedu edinstveno plemično oddajo »Umetnost življenja«, ki je prvi jugoslovanski prototip modernega talk-showa in kot taka odlična kombinacija dobrega novinarstva in medijske atraktivnosti. Sarajevo ni več daleč niti Stjepanu Mesiću niti Momirju Bulatoviću, Ivanu Zvonimirju Čičku, generalu Mirkoviću ali Vuku Draškoviću... Spomnite se, če morete, kdo od ljudi v središču jugoslovanske pozornosti se je še pred nekaj leti potrudil v Sarajevo, da bi prav odtod spregovoril javnosti?

Kja o novem zakonu o 'Oslobodenju' in RTV Sarajevo menijo njihovi vodilni?

»Medtem ko se v republiki, v kateri so bili mediji v zadnjih letih pod strogim nadzorom, javnost tudi za ceno žrtv bori za svobodo novinarstva in dobi tudi prve točke v tem boju, gre pri nas za obraten proces, ko se poskuša ponovno uvesti kontrola nad svobodnim novinarstvom,« pravi Kemal Kurspahić, glavni in odgovorni urednik 'Oslobodenja'.

V Beogradu se je torej zgodil 9. marec, vlada BiH pa je kljub temu predlagala to, kar si je zamislila, in se tako neposredno spopadla z logiko. In ne samo z njo.

Uredniki v 'Oslobodenju' menijo, da bi se vsak, ki bi prišel na mesto glavnega in odgovornega urednika, ne glede na to, ali gre za človeka iz SDA, SDS ali HDZ, obnašal v skladu z zahtevami stranke, ki bi ga postavila na to mesto, kar bi verjetno povzročilo verižno kadrovske reakcije. Kurspahić celo trdi, da je videl predlog nove uredniške liste, na kateri so bili vsi kandidati strogo razdeljeni po strankarskem in nacionalnem ključu.

## Strankarski uredniki?

»Zamislite si lahko situacijo, ko bi bila urednik notranje politike in deska predstavnika nasprotujočih si strank. Kako bi potem sploh lahko sestavili informativne strani 'Oslobodenja'? To je nemogoče. Takšen časopis ne obstaja nikjer v svetu. Novinarji 'Oslobodenja' vidijo v poizkusu, da se jim odvzame pravica odločanja o svojih urednikih, korak k uničenju časopisa. Ne brez razloga in argumentov. Obstajajo pričbe, ki

trdijo, da je Srbska demokratska stranka (SDS) ponudila mesto direktorja 'Oslobodenja' nekemu televizijskemu novinarju, ki jih je zavrnil z besedami: 'Jaz sem samo novinar in nimam pojma o poslovanju.' Odgovor je bil: 'Jebeš poslovanje, privedi podjetje v stečaj, pa bomo razvijali Javnost!' (Javnost je glasilo SDS, op.p.). Jasno je torej, da gre za veliko zaroto proti 'Oslobodenju', « pravi glavni in odgovorni urednik tega časopisa.

Na naše vprašanje, ali bo čez mesec dni na istem mestu, kot je danes, je Nenad Pejić, glavni in odgovorni urednik TV Sarajevo, odgovoril: »Ne verjamem, mogoče me že čez tri dni ne bo več tukaj. Nikakor pa ne mislim sprejeti njihove (skupščinske) procedure.«

Kemal Kurspahić je prepričan, da so novinarji 'Oslobodenja' složni in ne bodo sprejeli kadrovskega dikatata. »Pravzaprav je edini mogoči način sila, to je prisilna uprava,« meni Kurspahić.

In kaj pravijo tisti, ki so sporni zakon predlagali? Zakaj v predlogu zakona ni člena, po katerem bi mogli tudi zaposleni v 'Oslobodenju' in RTV Sarajevo soodločati pri izbiri svojih nadrejenih? Muhamed Čengić, podpredsednik vlade BiH nam je ponudil smešen odgovor: »Nismo vedeli, koga naj v 'Oslobodenju' in na televiziji vprašamo za mnenje. Kateri organ naj bi bil pristojen za to? Bili so predlogi, da bi bil to delavski svet, toda vprašam vas, kateri delavski svet? Kolegij - kateri kolegij?«

»Kaj pa zbor delavcev?« nas zanima.

»Na to pa nismo pomislili.« (!!!!!?)

Razumen človek se lahko takim »argumentom« samo smeji.

## Protest

Skupščina BiH je po hitrem postopku sprejela zakon, po katerem ima le-ta pravico imenovati in razreševati direktorje ter glavne in odgovorne urednike 'Oslobodenja' in RTV Sarajevo. Odločitev je padla v torek, 26. marca pozno zvečer. Novinarji so bliskovito reagirali in v sredo ob 12. uri pred zgradbo republiškega parlamenta organizirali miting za svobodo medijev. Poleg novinarjev so se zbora udeležili tudi književniki, dramski umetniki, študentje, profesorji, delavci in upokoenci. V množici več kot 5.000 ljudi je bilo opaziti gesla, kot so: 'Še Guttenberg bi zardel', 'Velibor, cenzor', 'Zahtevamo Ostojićev in Mujagićev odstop' (Velibor Ostojić je minister za informiranje BiH, Mujagić pa njegov namestnik, op.p.), 'Oslobodenje ne da svojega imena', ne damo svobode za regres', 'Dajte resnici priložnost', 'Svobodna beseda

- pogoj demokracije', 'Nočemo v parlament po svojo pamet', 'Naše stališče je - ne kršite ustave' ('Naš je stav, ne kršite ustav', op.p.), 'Kmetje iz skupščine, go home v svoje vasi'...

Člani uredništva revije 'Naši dani' so na improvizirani oder prinesli venec, na katerem je pisalo: »Svobodnemu informiranju - od 'Naših dnevo'«. Protest proti omejevanju novinarske svobode je neposredno prenašala TV Sarajevo na drugem in tretjem programu. Eden od redkih predstavnikov oblasti, ki je bil prisoten na mitingu, je bil Mustafa Mujagić, dočerajšnji novinar 'Oslobodenja', danes pa namestnik republiškega ministra za informiranje. Na zahteve po njegovem odstopu je reagiral z besedami: »Če boste tako nadaljevali, vam bodo (verjetno je mislil na oblast, ki ji tudi sam pripada) pripeljali rudarje, ki bodo proti vam.«

Takoj po začetku protestnega mitinga so na oknih zgradbe vlade in skupščine BiH zagrnili zavese in le redko katero okno je ostalo odprto. Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da je tako postopanje zahteval Muhamed Čengić, podpredsednik bosansko-hercegovačke vlade osebno. V času zbora je bilo zaposlenim prepovedano zapuščanje skupščinske stavbe.

»Ne glede na to, da so nam pripisovali spodbujanje ponovitve beograjskega 9. marca v Sarajevu, nismo tega uporabili kot grožnjo, ampak nas je bilo strah, da nam tak razvoj dogodkov vsilijo tisti, ki niso pripravljeni sprejeti nadaljevanja procesa demokratizacije,« je na mitingu dejal Zoran Popovski s TV Sarajevo.

Neposredno iz bolnišnice je prišel Zekerijah Smajić, novinar YUTEL-a: »Nisem edini novinar, ki leži v bolnišnici. Vse več nas je in še več nas bo, če bomo dovolili, da počnejo z nami, kar jih je volja. Ne smemo dovoliti, da iz nas delajo invalide - v glavi. Minili so časi, ko so jahali nad nami in nad vami. Vsak, ki hoče, da bi se ti časi ponovili, mora oditi iz te palače (skupščine).« Novinarski protest je bil učinkovit. Novinarji so se pogovarjali z več člani vlade in sprejeli so sklep, da bo o spornem zakonu razpravljalo ustavno sodišče BiH. Četudi ustavno sodišče ugotovi, da je zakon veljaven, pa bodo o njem ponovno razpravljali v skupščini BiH, in to po rednem, ne po hitrem postopku.

Oblast v BiH je vrgla novinarjem bumerang, ki pa se po še vedno veljavnih zakonih fizike vedno vrača. Kdo ve, morda se bo to zgodilo »9. marca?«

Hajrudin Redžović

# CESTNI KRIŽI



**S**lovenske cestne povezave, ki so potrebne temeljite rekonstrukcije ter vzdrževanja zaradi večje varnosti voznikov, so doživele nov boleč udarec. Bencinski dinar naj bi se, potem ko je junija lani prvič po vojni uveljavljena nižja cena goriva zaradi cest namesto na »ceste« namensko odtekal v skupno republiško blagajno. Iz nje pa naj bi se kot eden pomembnih davčnih virov vračal na ceste okrnjen s približno tretjino manjšim delom, kot so na primer pričakovali v ministrstvu za promet in zveze ter v republiški upravi za ceste, ko so sestavljali program za letos. Tako naj bi po novem sredstva, ki so v republiškem proračunu namenjena za ceste, znašala 4,5 mia din.

## Gorenjski krak

Gorenjska ima med 500 kilometri (400 plus 100) regionalnih in magistralnih v primerjavi z 2911 kilometri teh cest v Sloveniji relativno dobre ceste. Današnje stanje pa kaže, da je 15 odstotkov magistralnih in regionalnih cest v kritičnem stanju, v komaj zadovoljivem pa 11,6 odstotka. Po načrtovanem denarju bi morali letos za ceste dobiti 32 milijonov dinarjev, vendar pa so od tega že 18 milijonov porabili v prvih treh mesecih za zimsko službo. Po dogovoru z republiško upravo za ceste pa naj bi za sanacijo in tudi zimsko službo novembra in decembra skupaj rezervirali 28,5 milijona dinarjev. Vsekakor pa je razveseljiva vest, da bo Karavanski prodor gotov do junija letos. Čeprav v nadaljevanju predora še ni bila načrtovana tudi avtomobilska cesta do Vrbe, je danes slika takšna, da je na celotnem odseku že veliko narejenega. Vendar pa v *Jesenjski občini* menijo, da je predor, dokler ne bo avtomobilske ceste, zgrešena naložba, saj bodo avtomobili iz njega dobesedno »padli« v mesto, kjer imajo bolnišnice, vrtce, šole in praktično nobene druge poti za mestno infrastrukturo. Kot so poudarili, bi želeli ljudem zagotoviti kolikor toliko varno in zdravo življenje in če bi se zgodilo, da bo denarja premalo, naj bi se ta njihova žrtev porazdelila tudi na druge. V *Kranjski občini* nimajo problemov samo z avtomobilsko cesto, ampak tudi lokalnimi cestami, ki so vse po vrsti preveč obremenjene. Predvsem pa se ubadajo z vpadnico, z Oldhamsko cesto, cesto Staneta Žagarja, nedokončanjem ceste Britof - Hotemaže ter Gaštevskim klancem, kjer predstavlja oporni zid precejšnjo nevarnost za okolico. V Radovljici upajo, da se avtomobilska cesta ne bo ustavila na Vrbi, saj bi bil na tem območju poseg precej težji, kot pa na Jesenicah. V *Škofji Loki* so v zadnjih petih letih precej denarja vlagali v ceste, vendar pa imajo še vedno veliko problemov s Selško cesto, ki je bila že leta 1971 v petletnem planu, vendar jo še zmeraj samo krpajo.

## Štajerski krak

Prav tako imajo velike probleme s primanjkanjem denarja za gradnjo, obnovo in rekonstrukcijo cest v *štajerski regiji*. Tako smo v *mariborski občini od Franca Krištofelca*, člana IS za urejanje prostora in zveze izvedeli, da so ceste precej slabo vzdrževane ter da sredstev za obnovo primanjkuje. Za zdaj je vodilni projekt prestavitev magistralne ceste Dravograd - Maribor, ki poteka skozi središče mesta, to pa naj bi storili z izgradnjo Koroškega mostu. V ospredju je tudi rekonstrukcija Ptujске ceste ter Podpanonske ulice do pričetka obvoznice Miklavža. Ravno tako pa bodo obnovili tudi staro šentiljsko cesto Košaški klanec, vse projekte pa bodo izvedli v sodelovanju z republiško upravo za ceste. Predvsem pa jih bremeni pomanjkanje denarja, glavni razlog za to pa je manjkajoč delež z republiškega in občinskega proračuna. Zato upajo, da bodo občinski proračun lahko zapolnili s kreditnimi sredstvi. Sicer pa utegne neobnavljanje cest ter njihovo zanemarjanje povzročiti večje število nesreč in to navkljub dejstvu, da v mariborskem območju ni kakšne posebno nevarne cestne povezave. V *velenjski občini* bodo zaradi pomanjkanja denarja uspeli vzdrževati le 40 odstotkov od 162 km cest v njihovem omrežju. Njihova primarna dejavnost pa bo opravljanje le tistih nujnih del, da bi zagotovili normalne komunikacijske povezave. Sicer pa bodo, kolikor bo to dopuščalo 2,9 mil.

dinarjev, ki so jih dobili iz proračuna, poskušali nekaj cest tudi temeljito obnoviti. V skladu z razpoložljivimi sredstvi za ceste v predlogu republiškega proračuna za letos bodo denarne injekcije za štajersko regijo naslednje: tako je za gradnjo avtoceste Šentilj-Maribor predvideno 121,786 mil. dinarjev, za cestne povezave Šentilj-Počehova, Arja vas-Vransko ter Šem-



peter-Vrtojba pa skupaj 84,866 mil. dinarjev. Za večje rekonstrukcije, kot sta cesti Ruše-Maribor ter Maribor-Limbuš pa bo namenjeno skupaj 20 mil. dinarjev, za obnovo Ptujске ceste v Mariboru 3,110 dinarjev ter za preureditev cestne povezave Lenart-G.Radgona 87,220 dinarjev. Prav tako pa bodo manjše rekonstrukcije z 2,492 mil. dinarjev opravili na križišču v Šempetru ter z 7 mil. dinarjev na mostu čez Dravinjo v Poljčanah.

### Primorski krak

Celotna Primorska se dobesedno duši v slabih cestah, posebej še njen severni del, kjer so cestne razmere naravnost katastrofalne. Zato so naredili študijo z naslovom »Analiza možnosti celoletne povezave Zgornjesoške in Zgornjesavske doline z oceno soškega koridorja«, ki upošteva dejavnost prebivalstva in ugotovitve strokovnjakov. Do zdaj so na soški strani obnovili most pri Boki blizu Bovca, obdelali teren ob mostu čez Tolminko in zgradili nekaj križišč v Novi Gorici. Problem oziroma nekaj posebnega pa je tudi novejši most v Čezsoči, saj so poleg njega pustili na pol demolirani stari most, ki nosi eno samo vodovodno cev. Domačini iz Zgornjega Posočja pa se sprašujejo, kaj bo s povezavo Primorske in Gorenjske z variantami predorov pod Vrščem. Predstavniki iz Republiške uprave za ceste so nam povedali, da so doslej že veliko finančnih sredstev vložili v cesto čez Vrščič in da si republiška uprava prizadeva za maksimalno ureditev razmer v zvezi s celoletno povezavo med Zgornjesoško in Zgornjesavsko dolino. Dejali so, da so pozimi največji problem plazovi, predvsem z Mojstrovke in Prisojnika in to tik pod prelazom. Če bi se plazovom hoteli izogniti, bi bilo potrebno obnoviti serpentine, zgraditi več predorov in galerij, kar pa bi bilo pogojeno z ogromnimi denarnimi sredstvi iz republiškega proračuna in kreditov Mednarodne investicijske banke in drugih virov. Po varianti III, ki je usklajena z razpoložljivimi

sredstvi za ceste v predlogu republiškega proračuna za leto 91, bo letos za večje rekonstrukcije na odseku Soča-Trenta namenjeno 33,4 milijona dinarjev. Dolžina cestišča je 4 km in gradnja mora biti usklajena tudi z zahtevami Triglavskega narodnega parka, ki na posameznih odsekih določa širino ceste v skladu z okoljem in predpisi. V RUC-u so nam povedali, da imajo v načrtu tudi obvoznico v kraju Kobarid, kjer je predvidena možnost sofinanciranja. Za druga obnovitvena dela na uničenih cestah v Zgornjem Posočju pa enostavno ni denarja, govornice v zvezi z ukinitvijo tovornega prometa na relaciji Kobarid-Bovec pa so neutemeljene. Drugi problem Primorske pa so takoimenovane *Osimske ceste*, to je sporazum, ki sta ga podpisali SFRJ in Italija in podpisnici obvezuje, da bosta za izboljšanje cestnega prometa povezali avtomobilsko cesto Benetke-Trst-Gorica-Trbiž s cestami Nova Gorica-Postojna-Ljubljana, Fernetiči-Postojna in Krvavi potok-Kozina-Reka. Zdaj je v gradnji odsek Razdrto-Čebulovica v dolžini 7 km. Gradi ga italijanska firma Italstrade, po predlogu republiškega proračuna pa naj bi za ta odsek namenili 361,6 milijona dinarjev. Letos naj bi bil zgrajen tudi odsek Dane-Fernetiči, dolg 5 km, ter viadukt v dolžini 540 metrov, ki ga bo zgradila Adria iz Trsta. Z italijanskimi sredstvi v višini 17 milijonov dolarjev naj bi zgradili del odseka, drugi del pa naj bi financirali s komercialnim kreditom. Če bodo uspeli dobiti kredit in denar iz drugih virov, bo mogoče z gradbenimi deli začeti že letošnje jesen. Odsek Čebulovica - Dane pa letos ostaja še zgolj v načrtih, saj letos zanj ni predvidenega denarja. Na odseku Razdrto-Vrtojba pa je letos že bilo zgrajeno 1,8 km avtoceste na območju Šempetra in 3/4 obvoznice mimo Šempetra. Na odseku Razdrto-Podnanos bo 7 viaduktov, traso pa bodo gradili z italijanskimi krediti, vendar letos ne bo v gradnji. Za odsek Podnanos-Selo ni lokacijskega dovoljenja, za odsek Selo-Šempeter pa je že vse pripravljeno. Na Primorskem računa predvsem na obljubljenih 94 milijard lir italijanskega posojila, o katerem se bodo naši in italijanski predstavniki še ta teden pogovarjali v Ljubljani.

Za odsek Krvavi potok-Kozina-Rupa pa velja, da bodo z gradbenimi deli začeli šele po letu 1995.

### Dolenjski krak

Za Dolenjsko velja, da bodo tam letos namenili precej manj namenskih sredstev za ceste. Če bo obveljala III. varianta, bo novogradnja na odseku Malence-Šmarje zgrajena šele jeseni l. 92, odsek Šmarje - SAP Višnja gora pa je že zgrajen. Za prvi omenjeni odsek so v republiškem proračunu namenili 262,5 milijona dinarjev. Če pa bodo cestarji upoštevali predlog letošnjega proračuna, potem bo novogradnja odseka Višnja gora-Bič vprašljiva, saj v tretji varianti zanj ne predvidevajo niti dinarja. Enako velja tudi za Tomačevo-Malence. Kam nas to pelje, ni treba posebej poudarjati, če upoštevamo dejstvo, da pri gradnji sodobnih prometnic zaostajamo za razvitimi zahodnoevropskimi državami za okoli 20 let. Zanimivo je tudi dejstvo, da imajo v sosednji Avstriji na kvadratni kilometer površine zgrajenih 1,64 kilometra avtocest, v Sloveniji pa le 0,75 kilometra avtocest na kvadratni kilometer površine.

# GREEN DRAGONS : DELIJE

## Namesto vojne - stavka!

Foto: Matjaž Mazzini



**N**ajbolj zagreti navijači Olimpije so, razočarani nad tem, da so jim pri vходу na stadion vzeli baklje, stavkali in napadali Delije.

Čeprav v Ljubljani niso prišli Delije, ki smo jih spoznali lani, pa bi kljub temu kmalu prišlo do izgrediv, saj so morali miličniki izprazniti del stadiona, kjer so bili člani koalicije Green dragonsov, BBB in Torcide. Vzroki za ta incident pa so precej globlji kot se zdi na prvi pogled.

Green Dragonsi so se začeli zbirati okoli druge ure popoldne pri Prešernovem spomeniku, od koder naj bi krenili proti stadionu za Bežigradom. Že tedaj so jih obkolili miličniki, ki so na ta način izvajali preventivno akcijo, da bi preprečili vsakršen incident in ločili navijaški skupini med seboj. Kasneje se je skupina v spremstvu miličnikov odpravila proti stadionu. Na poti ni bilo nobenega škandala, razen običajnega skandiranja med skupino in pristaši Crvene zvezde, ki so bili maloštevilni na drugi strani ulice.

Že ko so prišli na stadion, je bilo mogoče opaziti, da nekaj ni bilo v redu. Čeprav je bilo nekaj skandiranja v stilu politične folklore, se je večinoma slišalo le Delije. Green Dragonski so bili presenetljivo mirni, čez nekaj časa pa so celo sneli svoje transparente. Kot smo kasneje zvedeli v pogovoru z nekaterimi izmed navijačev, je bil to revolt zaradi tega, ker je policija na vходу pobrala

dimne bombe in prižigati baklje, ki so jih še lahko pretihotapili. Sledila je akcija milice, ki jih je odpeljala ven. Skupina se je z jugovzhodnega dela že zunaj stadiona napolila na sever, kjer je uprava NK Olimpije. Ko so bili izza zahodne tribune, so začeli metati kamenje na Delije, ki so se poskušali zaščititi na ta način, da so se skrili pod zid. K sreči je milica hitro reagirala in Green Dragonse odpeljala. Lahko smo opazili, da to »kamenje« ni ostalo brez posledic, saj so nekoga poškodovanega morali odpeljati. Kasneje je prišlo do manjšega incidenta tudi na železniški postaji, a je tudi tokrat milica reagirala prvočasno.

Če je res, da se je uprava Olimpije dogovorila z navijači za »bakljado« v odmoru med polčasoma, potem se res zastavlja vprašanje, zakaj je bilo potrebno tveganje za še večji incident. Partizanova, Zvezdina in Dinamova uprava so dokazale, da se na ta način, da se dogovorijo z navijači za čas, kdaj bo »bakljada«, lahko uspešno kontrolira navijače. Vsako »puščanje navijačev na cedilu« lahko prinese le škandale in



baklje, za katere so bili zmenjeni z upravo Olimpije in miličniki, da jih bodo lahko prinesli, s seboj. Tu naj bi jih prižgali v odmoru med obema polčasoma, kot je to že navada v Zagrebu in Beogradu. Tako vsaj trdijo navijači.

V prvi polovici drugega polčasa je začela skupina Green Dragonsov metati

izgrede, poleg tega pa se dogaja, da morajo zaradi boljšega vzdušja nasprotni navijači navijati za Olimpijo, kot se je to zgodilo na tekmi s Crveno zvezdo. Najboljši način, da se navijači obvladajo, je, da se klub z njimi dogovarja.

Goran Novkovič

# NOGOMET NAVIJAČEM

## Željko Tadić, 20, Delija, vojak:

»Zvezda je naš najboljši trofejni klub. Tudi Zvezdini navijači so najboljši. Že od malih nog navijam za Zvezdo. Upam, da danes ne bo nacionalizma, čeprav je situacija zelo napeta. Mislim, da bo danes fer in korektna tekma. O drugih navijačih moram povedati, da me, tako kot tudi pri Zvezdinih, moti, da se kliče le republik, iz katere je klub. To ni v redu.«



## Stevo Pavlović, 23, Green Dragons, frizer:

»Olimpija je eden mojih užтков. Moram priznati, da so »Delije« najboljši pri nas. Verjetno bodo začeli z nacionalizmom. Z naše strani tega ne bo. Mi političnih idolov nimamo. Politiki so zato, da se ukvarjajo s politiko. Danes bomo vzpostavili tudi koalicijo z BBB.«



## Uroš Jazbec, 18, Delija, dijak:

»Zvezda mi pomeni vse. Velika težava je, ker se politika vmešava na stadionih. Zato prihaja do konfliktov. Skoraj bojim se hoditi v Zvezdinem dresu po Ljubljani. Hrvaški navijači delajo največ izgredov, saj so bili največji ekscesi ravno v Zagrebu ali Splitu. Politika se ne bi smela vmešavati v šport.«

*Za Bežigradom smo ponovno pričakovali tajfun »Delij« iz Beograda in na drugi strani odgovor koalicije Green Dragonsov, »BBB« in Torcide. Vendar se je zgodilo, da tokrat militantnega jedra »Delij« ni bilo v Ljubljano, zato so vodstvo prevzele kar »Delije« iz Postojne, ki pa sploh ne sodijo med najbolj zagrete navijače beograjskih rdeče-belih, običajno zbrani na severu Zvezdinega stadiona. Na drugi strani je bila koalicija »severozahodnih« republik zelo maloštevilčna, čeprav tokrat bolj ekstremna. Nekaj naključnih navijačev z obeh strani smo povprašali, kaj jim pomeni »njihov« klub in kaj menijo o vmešavanju politike v šport:*

## Saša Veizović, BBB, 15, učenec:

»Na to tekmo, ki je derbi, sem prišel navijati in se tepst. V Ljubljano sem prišel predvsem zaradi 'ciganov'. Ko pride 'cigan', ga je treba prebutati.«



## Zdravko Milošević, 23, Delija, Klepar:

»Zvezda je zame vse. Politično skandiranje in nacionalizem me ne zanimata. Prišli smo, da bi navijali za klub, ne pa za Tudmana ali Draškovića. Če pridemo na tekmo, pridemo zaradi nogometa, politiki pa naj se raje ukvarjajo z drugimi težavami.«

## Zvone Lapajne, BBB, 23, delavec:

»Sem sem prišel navijati za Olimpijo in malo žurirat, pa nimam nič denarja. Dinamo je zame življenje. Non-stop sem na njihovih tekmah. Imam deset gos-

tovanj in 25 tekem, ogledanih v Zagrebu, v zadnjih dveh letih. Ne maram nacionalizma, sem pa za rivalstvo. V pretepu nam, BBB, nihče ne more ničesar. Ve se, kdo je glavni. »Delije« so najboljši v navijanju, v pretepu pa so slabi. Torcida je zelo dobra, BBB pa smo zdaj glavni. O »Grobarjih« zadnje čase ne vem veliko.«



- Od Topole pa do Ravne gore, svud' su straže generala Draže (Delije)
- Huseinu pederu (Green Dragons)
- Ustala je Srbija (Delije)
- Propjevat' će svi da nam naša milicija kurac popuši (Green Dragons)
- Puši kurac, ko te jebe, možemo mi i bez tebe, Jugoslavijo (Green Dragons)
- Ko to kaže, ko to laže, Srbija je mala (Delije)
- Mi smo četnici, najjači smo najjači (Delije)
- Srbe na vrbe (Green Dragons)
- Ooo, kako ćete kući, ooo, mi ćemo vas tući (Green Dragons)
- Večeras je naša fešta, večeras se Tudman peče, nek se peče i okreće, ko ga jebe nije im'o sreće (Delije)
- Jebaćemo zmaje (Delije)
- O Suzana, jebeš Partizana, jebeš Zvezdu, jebeš Rada, jebeš Slobodana (Green Dragons)
- Zora je svanula, Zvezda je u p.m. otišla (Green Dragons)
- Ja te volim, ja te volim, ja te volim Srbijo (Delije)
- Srbija, Srbija (Delije)
- Slovenija, Slovenija (Green Dragons)

**»Bucko«, 17, Delija, kmet:**

»Za Zvezdo bi naredil vse. Mislim, da bomo igrali v Bariju, v finalu pokala evropskih prvakov. Ne zanima me

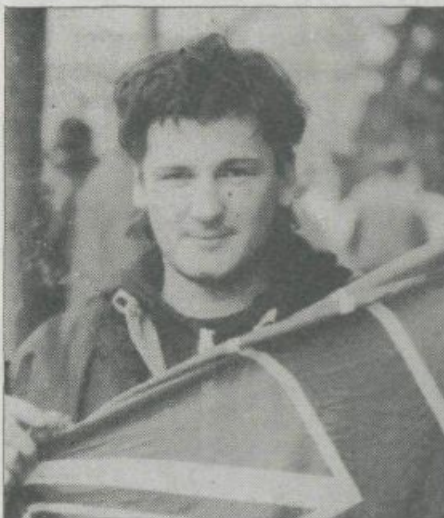


politika, ampak šport. Nacionalizem ni v redu. Mi smo pri nas najboljši, zato nas zanima le še Evropa. Za druge klube pa je velik uspeh že, če preskočijo prvo ali drugo kolo, potem pa je konec.«

**Boris Vozelj, 21, Torcida, železničar:**

»Navijam sicer za Hajduk, a sem na tej tekmi prišel pomagat navijat za Olimpijo. Sem član Torcide iz Zagorja.

Zvezde ne moremo, ker so 'cigani'. Brez veze je, da se politika vmešava v šport. Dokler je tako, bo prihajalo tudi do izgredov. BBB in mi smo dobri, drugi pa so barabe.«



**Žarko Mejić, 34, Delija, poštar:**

»Zelo rad imam Zvezdo. Od malih nog že navijam zanjo. Ne odobravam politike in nacionalizma. Zame obstaja le nogomet. Ti huligani na naših stadionih so ljudje, ki sploh ne razmišljajo. Šport se mora očistiti politike.«

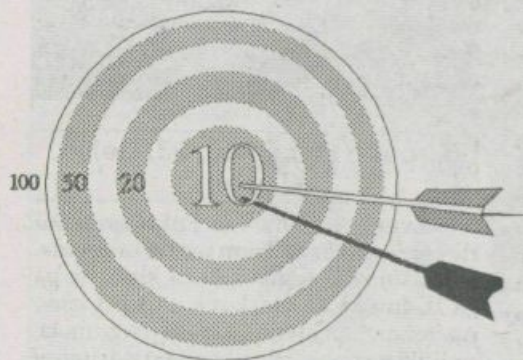


**IZJAVA GREEN DRAGONS**

»Odločili smo se za stavko. Dogovorjeni smo bili z upravo in policijo za »bakljado«. Oni pa so nas prevarali. Zmenjeni smo bili, da bomo lahko baklje prinesli na stadion, a so nam jih policaji odvzeli 25. Imamo jih še nekaj pri sebi, a jih ne bomo prižigali. Za to tekmo smo se pripravljali dva meseca, ves čas smo kontaktirali tudi s klubom. Dogovorjeno je bilo, da z naše strani ne bo nikakršnih ekscesov, če bo »bakljad« med polčasom. Proti koncu tekme bomo navijali za Olimpijo. S tem bomo dokazali, da imamo radi ta klub. Policaji so glavni krivci za to, kar se je zgodilo. S tem izvršujejo torturo nad nami. Želimo živeti v demokratični državi, demokratični republiki. Očitno je, da se naši policaji temu še niso prilagodili.«

**VAJA ZA ZAČETNIKE**

**Navodila: Izreži, nalepi na neljubo osebo in ciljaj!**



**RADIO ŠTUDENT**

**89,3 in 104,3 Mhz UKv stereo**



# CVETKOVIĆ - MAČEK

=

# MILOŠEVIĆ - TUĐMAN?

**B**ez Hrvatske ili Srbije nema Jugoslavije jer Jugoslavija je srbsko-hrvatski odnos. I dok traje taj odnos i sporazum, trajaće i Jugoslavija. Oni su je i stvorili. Najveći teret su, razume se, poneli Srbi, ali na drugom mestu su svakako Hrvati.

Milovan Djilas (januar, 1991)

Če gre verjeti nekaj prvemu jugoslovanskomu disidentu in po mnenju Zahoda najbolj lucidnemu kritiku titoizma in vsakršnega boljševizma, potem je po zadnjih dogodkih mogoče reči, da se Jugoslavija lahko reinkarnira. Neformalno in tajno srečanje hrvaškega in srbskega predsednika »nekje na meji med republikama«, kot je rečeno v skupnem sporočilu, je pokazalo vsaj dvoje: da se lahko Srbi in Hrvati brez večjih problemov dogovorijo o tem, kje poteka meja, ne da bi pri tem eni in drugi prisegali zdaj na etnično, zdaj na zgodovinsko načelo. Poleg tega pa so oboji spoznali, da so dvostranski pogovori brez vnaprejšnjega postavljanja kakršnihkoli pogojev z ene ali druge strani nujnost. Ne zato, da bi ohranili Jugoslavijo, ampak da bi preprečili njen krvavi razpad. Še pred nekaj dnevi so najvišji jugoslovanski predstavniki kot papagaji ponavljali, da so v igri vse opcije. Potem ko je Slobodan Milošević, predsednik »najbolj jugoslovanske« od vseh republik, v navalu besa

in nemoči v soboto, 16. marca verbalno odcepil Srbijo od Jugoslavije, zvezne organe pa razglasil za mrtve (za dva dni, pa vendarle) se je še enkrat pokazalo, da je Jugoslavija tvorba, ki deluje po načelu komunizma - vsakemu po njegovih, na svojo pest določenih potrebah. Ker pa se potrebe in realne možnosti ne ujemajo, prihaja do tragikomičnih deklaracij, razdružitev in odcepitev. Ena takih je tudi odcepitev SAO Krajine od Republike Hrvaške, ki jo je razglasil vsemogočni kninski zobozdravnik dr. Milan Babić, ki je tako na najboljši možni način izkoristil Jovićeve igrice z odstopom. V senci političnih dogovorov republike še naprej izkoriščajo sleherni možnost, da z vdori v jugoslovanski monetarni sistem razbijajo jugoslovansko (ali pa morda samo Markovićevo?) ekonomsko politiko. Nobena država ne more dolgo delovati kot samopostrežba, kjer si vsakdo vzame toliko, kot potrebuje, z opravičilom, da mu ukradena sredstva tako ali tako pripadajo.

Niti Njegoševa, Bulatovičeva in Miloševićeva Črna gora ne!

Ostanimo pri hrvaško-srbskem odnosu, ki je privedel čez rob prepada že prvo Jugoslavijo. In zdi se, da so tudi danes vse močnejše težnje, da se politični mogotci poslužijo scenarija iz leta 1939, ko naj bi bil sporazum Cvetković - Maček tisti »deus ex machina«, ki bi razrešil vsa nacionalna nasprotja. Ne glede na to, da hrvaški strankarski leaderji ne verjamejo v novo srbsko-hrvaško »nagodbo« (»Razen tega, da nimamo Mačka, tudi Cvetkovića ni več,« bi rekel Ivan Zvonimir Čičak), nekateri, npr. Miko Tripalo, pa poudarjajo, da je vse mogoče. Seveda pa je vsak dogovor po »jaltsem načelu« lahko sklenjen samo na škodo tretjega, ker pač pušča veliko večji manevrski prostor (nacionalistični) politiki. Tako bi morebiten hrvaško-hrvaški dogovor sprožil ne samo velika trenja v BiH, kjer je bošnjaški dejavnik izredno močan in ga v načrtovani jugoslovanski prihodnosti ne moremo izključiti, pač pa tudi na vseh drugih nacionalno mešanih območjih ter v Makedoniji, ki bi bila na milost in nemilost prepuščena svoji severni sosedu, kot se je v preteklosti že dogajalo. Pa tudi Kosova, kjer bi politika narodnostne segregacije v tem primeru zagotovo privedla do preliivanja krvi, ne smemo pozabiti.

To da imata Tuđman in Milošević zaenkrat prevelike probleme v svoji hiši, da bi lahko resno razmišljala o megalomanskih načrtih, ki bodo zato morali počakati na ugodnejši trenutek. Tuđmana zaposluje predvsem izgradnja hrvaškega vojaško obrambnega sistema (za kar je strokovnjak še iz časov, ko je bil general JLA), srbska krizna žarišča na Hrvaškem ter čiščenje oblastnih struktur, ki se jih je lotil previdno, a vendar odločno. Zamenjave ministrov v hrvaški vladi (na prepihu so se znašli predvsem tisti, ki niso člani HDZ) brez posebnega navajanja razlogov in argumentov za tako početje dokazujejo, da imajo še kako prav tisti, ki opozarjajo, da gre za nevarno nasledstvo mentalnih sklopov, ki se kaže v hrvaški vladajoči strukturi. Če so ljudje zamenjali stranke, namreč še niso spremenili načina razmišljanja.

Milošević ima še večje probleme na domačem političnem prizorišču, toda glede odnosa Srbije do drugih republik in Srbov, ki v njih živijo, so stališča oblasti in opozicije skoraj enaka.

Nekateri opazovalci so pozdravili skrivno srečanje Tuđman - Milošević, češ »najvišja predstavnika dveh največjih republik sta končno sedla za pogajalsko mizo«. Toda treba je biti pazljiv. Kajti duh Cvetkovića in Mačka še vedno živi.

Simon Bizjak



# Kaj se sploh dogaja...?

Danes smo v smešni situaciji. Veliko starejših ljudi, ki so imeli prej nekakšen svetovni nazor in so verjeli v smiselnost zgodovine, danes v resnici ne razumejo več, kaj se dogaja..., Veliko mladih ljudi, ki stvari jemljejo, kakor pridejo, in take, kot so, pa imajo zaradi tega občutek, da ni ničesar, kar naj jim ne bi bilo jasno. Običajno je, da starejši ljudje vidijo stvari v perspektivi in jih zato presojujejo relativno. To jim daje določen občutek primerjave ter zaradi tega »razumevanja«. Seveda tisti, ki stvari ne vidi iz distance in perspektive niti v tem smislu nima česa razumeti; življenje doživlja in razlaga sproti, takorekoč iz rok v usta. Velik del kritične družboslovne inteligence je v prejšnjem režimu bentil, da v postmoderni družbi sploh ne bo več »svetovnega nazora« in bo vse bolj pragmatično; da nihče ni več nor, da bi umiral za idejo... iz tega pa je po Heglu sestavljena zgodovina, ki se je sedaj menda ustavila... in bo, potem ko bo nastopila demokracija, vse fino in samo po sebi umevno.

Jê hudiča! To, kar se je zdaj zgodilo, je ravno korak nazaj v svetovni nazor, v katerem bodo iz mladih poskusili napraviti ljudi, ki bodo razmišljali po vzorcih iz devetnajstega stoletja. Neka študentka mi je ondan rekla: »Pa se ja ne bomo zgledoval po Avstrijcih? Sej ti so pa red pód'ni!« In seveda tisti, ki sedaj vodijo suvereno in samostojno slovensko ladjo, krmarijo v natančno te alpske pristene, v katerih bo svetovni nazor še kako vsiljen in vsiljevan... nobenega postmodernizma ni tukaj!... začelo pa se bo s prepovedjo splava in vračanjem cerkvenih posesti. Bes tistih, ki so se sedaj skopali na oblasti, je razkačenost razlaščenih, ki so se bili potuhnili zadnjih petinštirideset let in čakali, da se sesuje tisto, kar jim je vzelo »njihove« tovarne, hiše in druge posesti, ki so jih bili tako ali tako ukradli delavcem.

Dobesedno sarkastičen pa mora človek postati, ko vidi protagoniste te iste kritične inteligence, ki je prej na vse viže rohnela proti prejšnjemu režimu, kakor pravijo sedaj, da se je zgodila »mračnjaška demokracija«, ki ni dovezetna za kritike inteligence, medtem ko je bil prejšnji režim neke vrste »razsvetljeni absolutizem«, ki je za te kritike bil dovzeten. To je tako, kot če bi se človek ločil od zakonskega partnerja, ki reagira na njegovo kritiko (zato, ker ga je pač mogoče s kritiko potolči) in se poročil z nekom, ki bo do konca gonil svoje, ne glede na to, kaj mu kdo pripoveduje. Lepo bi bilo, da bi se kdo teh kritičnih gospodov sedaj opravičil in priznal usodnost zmot, ki so prêcej pripomogle, da so se na oblasti skopali tisti, ki bodo prav njih... rahločutno inteligenco... najprej postavili na stranski tir.

Torej. Svetovni nazor, ki je sedaj zavlada, je naslednji. Prvič, **nagrabi si najhitreje, kar si moreš.** Drugič, **meje tvoje perspektive na svet se končajo na Kolpi.** Tretjič, **glede podrobnosti se zanesi na ameriške nadaljevanke, katerih glavna téma je odtujenost.**

V deželi Danski je danes nekaj zelo črvido. Mit o učinkovitem kapitalizmu se pretvarja v zaprepaščenost brezposelnih. Ti so prej



dano še več.

V bistvu gre tu za vprašanje demokracije. Na zahodu, ki nikoli ni poznal ne družbene lastnine in ne samoupravljanja, je maso ljudi še mogoče, čeprav je tudi tam to vsak dan teže, **drogirati z dvigovanjem standarda.** S porabništvom, skratka. Demokracično izvoljen zahodni politik je tedaj tisti politik, ki jamči dvig standarda. Ker je množična demokracija po svojem bistvu isto kot trg **političnih opcij**, se neizbežno dogaja z njo isto kot s komercialno televizijo. Po logiki najnižjega skupnega imenovalca prihajajo na oblast politiki z najbolj slaboumnimi programi. Ker se te vrste negativna selekcija na zahodu dogaja že stoletje in zelo postopoma, je zaton zahoda, kot ga je imenoval Spengler, zelo neopazen. Ljudje, ki živijo v ideološko gluhem prostoru, omejenem s stenami naraščajočega standarda (na račun okolja!), seveda sploh ne uvidijo, da bi lahko bilo drugače. Njihov obup, torej sociološko govorjeno alienacija in anomija, je nezaveden. Ravno to pa je po drugi strani dokaz, da demokracija kot trg idej ne more preseči sebe kot najnižjega skupnega imenovalca.

Véliko vprašanje je sedaj, ali se bo ta logika uveljavila tudi pri nas. Seveda ji že spočetka manjka glavni adut, to je ravno **standard kot droga za breznažorskost.** Toda, če politiki na vzhodu mislijo, da bodo ljudje tako zlahka pozabili, da je bila tisto v socializmu, ko so zjutraj vkorakali v nikogaršnjo tovarno, ko so sami vodili svojo osnovno šolo, gimnazijo in fakulteto, svoj raziskovalni inštitut, višja in večja količina **svobode** od mezdnega odnosa, pa magari z višjo plačo, v katerem morajo sedaj tiho ubogati, potem se po mojem motijo. **Ko ljudje enkrat pridejo naokus glede svobode, si tega ne bodo pustili več vzeti.**

Slovenija je ta trenutek eksperimentalni laboratorij, v katerem demokracično izvoljena oblast, ki danes ne bi bila več ne izvoljena in zato ni več demokracična, poskuša samoupravljanje zamenjati z zasebno lastnino in poddržavljanjem. To je: pod izgovorom neučinkovitosti hoče ljudem vzeti tovarne in šole, ki so jim prej pripadale in jim postaviti šefe, ki jih bodo sedaj morali ubogati.

Toda ljudje niso več ne pripravljeni ne navajeni ubogati. Mar jim bo mogoče ukrotiti z lakoto in stečaji?

Skozi meglico tega prehodnega obdobja se že kažejo obrisi ideje, ki ni umrla, ampak ki se je... nasprotno!... okrepila. Ideje, da človek ne živi samo od kruha.

(Še zlasti, če je ta kos kruha manjši kot prej.)

Boštjan M. Zupančič

## HONECKER UŠEL PEKLU?

Zdi se, da bo 78-letnemu nekdanjemu vzhodnonemškemu voditelju Erichu Honeckerju prihranjeno tisto, kar je doživel romunski diktator Ceaucescu ali kar doživlja bivši bolgarski partijski in državni šef Živkov danes. Sovjetske oblasti so ga namreč na precej skrivnosten način premestile iz sovjetske vojaške bolnišnice Beelitz blizu Berlina v Moskvo. Uradna Moskva je zavrnila, da so ga premestili iz povsem humanitarnih razlogov - v SZ naj bi mu omogočili boljše zdravljenje krvnih obtočil in ledvic. Nemci so Sovjete obtožili kršenja mednarodnega prava, saj so s to potezo Honeckerja ubranili pred roko pravice. Nemški zunanji minister Genscher je izjavil, da sovjetskega dejanja ne odobravajo in ga ne morejo sprejeti, zato pričakuje, da bodo Honeckerja nemudoma vrnili. Po Genscherjevem obisku v Moskvi je sovjetski odgovor še vedno isti - »to je nemogoče«. Honecker je obtožen, da je ukazal streljati na tiste, ki so skušali prebežati čez berlinski zid.

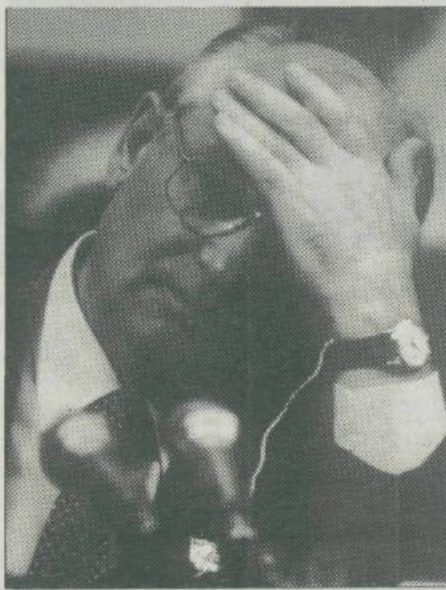
## EVROPA IN MI



Kako zapletene so razmere v Jugoslaviji kaže tudi odločitev dvanajsterice, da v Jugoslavijo pošlje posebno ekipo (trojko). Sestavljajo jo zunanji ministri Italije (De Michelis), Nizozemske (Van den Broek) in Luksemburga (Poos), ki bodo v Jugoslavijo prispeli v naslednjih tednih. Njihova naloga pa bo predvsem pojasnitev stališča ES o jugoslovanski krizi. Stališče dvanajsterice je tudi v zadnji deklaraciji nespremenjeno: izraža zaskrbljenost in spodbuja k demokratičnemu dialogu med republikami v Jugoslaviji brez vsakršne uporabe sile. Poudarjajo, da ima »združena in demokratična Jugoslavija velike možnosti za vključitev v proces integracije nove Evrope.« Italijanski zunanji minister De Michelis je v svojih izjavah jasen: sprememba notranjih meja samo z dogovorom, brez vsakršne uporabe sile, vendar to ES ni pogodu. Verjetno bodo to stališče upoštevali tudi jugoslovanski predsedniki na svojem vrhunskem srečanju.

## SLABI OBETI ZA KOHLA

Združevalno evforijo v vzhodnem delu Nemčije so zamenjali nemiri, demonstracije, porast kriminala in vse večje število nezadovoljnih. Načrtovalci nemškega združevanja so računali, da bo potrebnih štiri ali pet let, da Vzhodnjaki dosežejo Zahodnjake. Vendar se je katastrofalno stanje vzhodnonemškega gospodarstva pokazalo v celoti šele danes, tako da je prvo 100 milijard mrak, kolikor je Bonn vložil na Vzhod, samo kaplja v morju. Po nekaterih napovedih naj bi bila brezposelnost do letošnjega poletja že več kot 50-odstotna, saj bodo takrat zaprli še zadnja državna podjetja. Vlada v Bonnu namerava v tem letu na Vzhod preliti kar 128 milijard mark, kar po rezultatih v državnem primanjkljaju v višini 90 milijard mark. Vzhodnonemško gospodarstvo močno pritiska tudi na prekinitev tradicionalnih gospodarskih vezi s Sovjetsko zvezo. Poznavalci ocenjujejo, da je med zadnjimi demonstracijami v Leipzigu, Erfurtu in drugod največ izgubil prav kancler Kohl. Njegova karizma je močno napeta, saj so odpuščeni delavci Kohlu naprtli osebno odgovornost zaradi vse globlje krize.



## OSAMLJENI GORBAČOV

Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov kljub temu, da so rezultati referenduma o enotnosti države pozitivni, izgublja še poslednje zaveznike iz liberalno-demokratskih vrst. S samosvojem ruskim voditeljem Borisom Jelcinom sta se sprla že pred časom, Gorbačova pa je zapustil tudi Stanislav Šatalin. 56-letni ekonomist je bil član Gorbačovovega predsedniškega sveta in arhitekt programa »500 dni«, s katerim naj bi v Sovjetski zvezi uvedli tržno gospodarstvo. Po posredovanju vojske v Litvi je Šatalin obtožil Gorbačova, da je izdal perestrojko. Kako nestrpen je postal do predsednika, priča tudi njegova izjava: »Levičarji bodo Gorbačovov portret obesili na častno mesto, desničarji pa ga bodo samo obesili.« O vladi premiera Pavlova pa meni, da ni boljše protikomunistične propagande, kot je vlada. Šatalin je prepričan, da mora Gorbačov nemudoma odstopiti. Le tako si lahko ohrani pozitivno vlogo, ki jo je dosedaj imel v procesu demokratizacije.



# Volitve v Albaniji



Fotodokumentacija Dela

## Vonj po spremembah ali kaj lahko stori opozicija

**A**lbanija je s svojimi prvimi demokratičnimi večstrankarskimi volitvami končno priprla svoja vrata v svet. Skoznje zaenkrat prodirajo le trume beguncev, Skope informacije in tisti redki srečni predstavniki sedme sile, ki jih požegna albansko zunanje ministrstvo v Tirani in se uspejo pretresti skozi počasen, neučinkovit in brezoseben albanski administrativni stroj, ki melje tako počasi, da te že prej minejo želje za vsako bližnje srečanje s to zaenkrat še vedno terro incognito. V teh dneh je Albanija za novinarje najbolj želena in oblegana dežela, a le zelo redki bodo lahko uradno, z vsemi potrebnimi gorami papirjev, novinarskimi akreditivi ter izstopnimi in vstopnimi vizumi, ki so rezultat dobljene papirnate vojne z albansko birokracijo, pomolili nos vanjo. Drugim bodo ostali astronomski telefonski računi in kisli obrazi. Na svoji koži smo uspeli občutiti trdovratnost sistema, ki je bojda značilen del proslavljene mešanice balkanske eksotike in komunistične učinkovitosti.

31. marca bo Albanija mednarodni politični dogodek, izjemno pomemben predvsem zaradi tega, kerse ruši eden zadnjih monolitnih sistemov sveta. Spremembe v državi so predvsem odvisne od tega, kaj je v relativno kratkem času uspela storiti opozicija in v kolikšni meri ljudstvo dejansko zaupa vodji komunistov Ramizu Aliji oziroma vladajoči Albanski delavski partiji. In seveda, kar nikakor ni zanemarljivo, kakšno vlogo bo pri vsem skupaj igral znani fair play. To pa je težko napovedati.

Po zelo skromnih informacijah iz Albanije ni tako nemogoče, da bi komunisti ostali na oblasti. Po nekaterih napovedih, ki so v predvolilnem času vedno nevhvaležne in se nanje ne gre zanašati, naj bi za partijo dela glasovalo kar 500 - 700 tisoč volilcev, medtem ko se jih prav toliko še ni odločilo. Volilno pravico ima v Albaniji približno 2,3 milijona ljudi.

### Združena opozicija

Tudi v Albaniji tako kot v večini drugih, do včeraj še enopartijskih državah, je organizarna

opozicija zelo mlada in temu primerno neizkušena. Prva neodvisna albanska partija - Demokratska stranka - je bila pod močnim pritiskom javnosti ustanovljena šele 12. decembra lani. Do tedaj je bila vsakršna nekomunistična dejavnost strogo prepovedana. V takšnih razmerah pa ni mogoče pričakovati močne baze, ki bi imela v rokah možnosti, da na volitvah zmaga brez večjih težav, in še manj, da bi v primeru zmage državo popeljala v obljubljeno demokracijo brez vmesnega stadija anarhije.

Opozicija bo v boju stavila predvsem na svojega paradnega konja, Demokratsko stranko, ki jo vodita znani kirurg, kardiolog, dr. Sali Berisha in ekonomist dr. Gramoz Pashko. Stranka je predlagala 250 kandidatov, medtem ko jih ima Republikanska stranka 165, sindikati in mladina pa 100.

Trenutno je v Albaniji najbolj na očeh petinštiridesetletni uspešni zdravnik, bleščeča medijska osebnost Sali Berisha. Bil je prvi, ki je

pred letom dni zapustil komunistično Albansko partijo dela in postal sinonim novega postenverovskega obdobja. Zase pravi, da je pristaš nacionalne sprave in nasprotnik kakršnega koli revanšizma. Vsakršni še tako skromni oris albanskega politika pa je nepopoln brez jugoslovanskih smernic. Za uvod je morda zanimiv podatek, da je gospa Berisha Jugoslovanka. Njen mož v zvezi z Jugoslavijo previdno izjavlja, da se zavzema za odločnejše reševanje vprašanja kosovskih Albancev in upa, da bo Kosovo v bodoči (federalni, konfederalni ali kakršnikoli že) Jugoslaviji republika.

Demokratska stranka Salija Berishe in Gramoza Pashke lahko računa predvsem na mlade volilce, ki so v Albaniji večinsko prebivalstvo. Najmočnejša oporišča stranke so večja mesta, zlasti Tirana, Skadar, Drač, Kavaji in Elbasan.

### Vsi predsednikovi možje

Za komuniste na oblasti je bil v predvolilni kampaniji značilen predvsem optimizem. Realen ali ne, o tem se bo v nedeljo izreklo albansko ljudstvo. Če je zaščitni znak opozicije sveža in medijsko dopadljiva pojava Salija Berishe, je glavni adut komunistov nedvomno albanski Gorbačov alias Ramiz Alia. Šestinsedestletni albanski predsednik, ki je svojo politično usodo zapečatil leta 1981, tri leta pred Hoxhino smrtjo, ko je bil likvidiran njegov najhujši nasprotnik Mehmed Shehu, se je že od vsega začetka predstavljal kot zmerni reformist. Njegovo ime vzklikajo le ob geslih podpore. Vse kaže, da uživa zaupanje ljudskih množic, kakšnih večjih kritik pa ni bil deležen niti s strani opozicije, ki ga je celo podprla v naporih za preprečitev izrednih razmer, do katerih bi lahko pripeljale nenehne demonstracije.

Komunisti na volitvah še zdaleč niso brez možnosti za zmago, tako vsaj kažejo ankete javnega mnenja in spošno razpoloženje Albancev. Do sedaj se je albanski predsednik obdržal na oblasti s pomočjo taktike strogo nadzorovanih sprememb in strateških političnih odločitev. Za svojo politično prihodnost je Alia v pravem trenutku žrtvoval tudi marsikoga iz svojih lastnih vrst. Lanskega julija, ko je v Albaniji prišlo do prvega vala beguncev, ki so oblegali tuja veleposlaništva v Tirani, je partija izvedla prve večje kadrovske spremembe, ki so se nadaljevale decembra lani, ko je med drugim morala odstopiti tudi vdova Enverja Hoxhe, Nexhmija Hoxha, ki je dotlej vodila ljudsko fronto.

Albanska delavska partija ima na volitvah 243 kandidatov, največ glasov pa si obetajo od starejšega kmečkega prebivalstva in populacije zunaj velikih mest. Napovedujejo, da bo partija večino glasov pobrala na jugu države, od koder je bil pokojni Enver Hoxha doma. Ne gre spregledati še enega pomembnega dejstva, ki govori v prid komunistov. To je množica albanskih beguncev, ki so pred volitvami zapustili državo brez upanja na drugačno Albanijo prihodnosti, večji del njih pa so bili vsekakor potencialni volilci opozicije.

Erika Repovž

# P O S T W A R D A T A

## IRAQ...

Kako zajebano ironična je zgodovina, nam kaže primer Iraka. Še pred dobrim letom poleg Izraela vojaško najmočnejša država na Bližnjem Vzhodu, ki je lani 2. avgusta dobesedno požrla drobni Kuvajt, je danes v ruševinah, med katerimi divja državljanska vojna, v kateri bodo uporniški Kurdi in Šiiti, kakor trenutno kaže, najbrž poraženi. Vendar pa: ne gre zanemariti možnosti dezintegracije Huseinovega kalifata, čeprav mednarodna skupnost temu ni naklonjena. Irak je med vsemi arabskimi državami poleg že scefranega Libanona najbolj »nenaraven«. Ko so po 1. sv. vojni poraženi Turčiji odrezali »spodnja« kraka, je Irak postal britansko mandatno ozemlje, sestavljen na začetku (1920) iz dveh bivših vilajetov (turških provinc): bagdadskega, v katerem so prevladovali suniti in basrskega (šiiti). 1925 so Iraku kljub upiranju Turčije in Kurdiv dodali še mosulski vilajet (Kurdi). Takšna versko-nacionalna razdeljenost se je grobom obdržala do danes. Od umora kralja 1958 vlada v državi sunitiska diktatura - Kurdi so se upirali že v 60-ih (1961-66), zadnjič pa so bili poraženi s pomočjo kemičnih strupov 1988. Če bo Husein ostal na oblasti in v Iraku ne bo zavladovala vsaj nekakšna demokracija, se bo kurdska tragedija najbrž nadaljevala. Največji narod na svetu brez države (cc. 23 mio), razdeljen na štiri države, tudi tokrat ostaja brez zaveznikov, kljub zagotavljanju, da si želijo le avtonomije znotraj Iraka. V sedanjem uporuh dobivajo pomoč le iz Sirije, kjer jih je manj (okrog milijon), pa tudi sama Sirija si ne želi »balkanizacije« Iraka, kot je to zapisal The Economist, saj bi

to pomenilo nadaljnje slabenje Arabcev proti Izraelu. Turčija je a priori proti kurdski samostojnosti na severu Iraka, ker bi predstavljala idejno in dejansko podporo upornim Kurdom v Turčiji, kjer jih je baje kar 12 mio). Tudi Iran zaradi velikega števila Kurdiv (5 mio?) ne podpira decentralizacije Iraka, si pa želi imeti v sosedstvu še eno islamsko republiko po lastnem vzgledu, saj so šiiti v Iraku v večini. Prav potencialne druge šiitske republike v regiji pa se boji Saudova Arabija, ki z Iranom nima najboljših stikov...

## ...ONE SOLUTION -

V primeru burmanizacije bi na ozemlju današnjega Iraka (pomagaj si z zemljevidom) nastale najbrž tri državne tvorbe: šiitska na jugu s cca. 7 mio prebivalcev (nekaj manj kot Saudska Arabija) in z ogromnimi rezervami nafte: 60 mrd sodčkov (1 sodček = 0,143 t), kolikor imata tudi Venezuela pa Mehika, ter z veliko (težke) industrije, z dvema pristaniščema (Basra, Umm Qasr) in največjimi svetovnimi plantažami dateljnov. »Kurdistan« bi imel kake 4 mio ljudi in naftne rezerve okrog 25 mrd sodčkov (kolikor imata npr. Libija ali Kitajska), velike rafinerije okoli Kirkuka, ki pa je v zadnjih letih postal arabsko mesto, ker so Kurdi zbežali - vladavina upornikov je tu torej vprašljiva. V preostalem, centralnem Iraku bi ostalo 3 mio prebivalcev, pretežno sunitov, ki bi razpolagali s 15 mrd sodčkov naftnih rezerv (= rezerve Nigerije, nekaj manj Norveška), s slabo razvitim kmetijstvom in nekaj industrije. Vprašanje je, če bi suniti zadržali Bagdad, ki ima glede na dejstvo, da je v njem

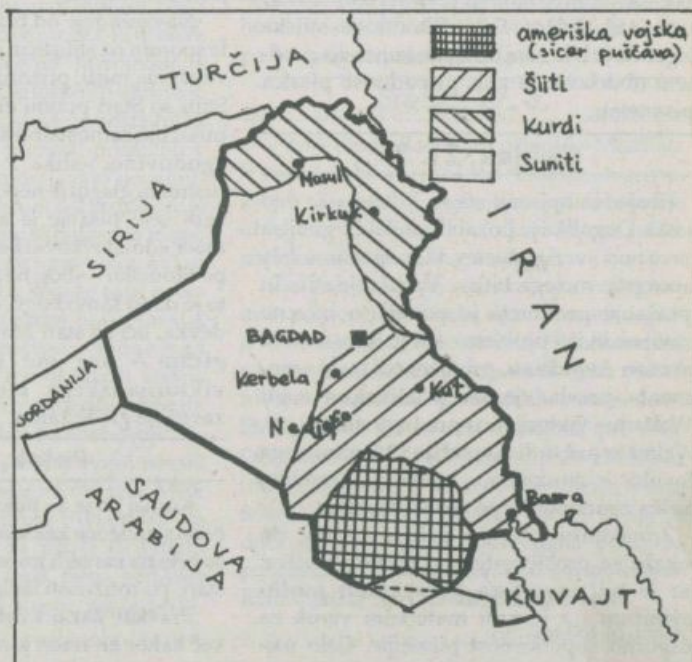
več kot polovica šiitov, ostalo pa so v glavnem Kurdi in kristjani, vse šanse, da postane Bejrut dva...

## - REVOLUTION!

V Kuvajtu pa so trenutno jebene stranke - spet - Palestinci. Iraška vojska je med umikom pustila za seboj velike količine orožja, ki so ga Kuvajčani pridno uporabili in ustanovili »ljudsko« milico, ki še vedno terorizira nesrečne Palestince, med katerimi mnoge po hitrem postopku eliminirajo, češ da so kolaborirali. V Kuvajtu je sicer 1/4 nefundamentalističnih šiitov, od 400 tisoč Palestincev, kolikor jih je v Kuvajtu živelo pred invazijo (uradniki, trgovci, elektroinženirji, vodni inženirji) pa jih je sedaj še 150 tisoč. Arafat je pred dnevi napovedal povračilne ukrepe PLO, če se bo nasilje nad Palestinci nadaljevalo. Mimogrede, na zahodnem bregu Jordana in v Gazi živi 1,7 mio Palestincev - v intifadi, ki se je začela decembra 1987, pa jih je bilo uradno ubitih nekaj čez 800, plus 300 »kolaboracionalis-

tov«, ki so jih Arabci sami; Židov je umrlo »zgolj« 60... 100 mrd \$ vredno obnavljanje Kuvajta pa so si že razdelili: ZDA 70 %, VB 10 %, Francija, Egipt in Saudova Arabija po 5 % ter za vse druge preostalih 5 %. Jugoslavija bo svoj košček pobrala v - Iraku, »normalno«, ki nam je dolžan še najmanj 1 mrd \$, od česar pade 51 % na BiH... Obnova Kuvajta, Iraka in Saudove Arabije bo baje stala celih 600 mrd \$ (!) -mnogi se zato sprašujejo, ali ni bil ta velespopad načrtovan (!): za pridobitev velikih investicij ter rešitev vojaške industrije na Zahodu. Husein gor ali dol, vseeno je. Kaj bo storil kuvajtski emir z 92 % podložnikov, ki pred invazijo niso smeli voliti (le 60 tisoč od 750 tisoč jih je to smelo), pa še ni znano: Alah mu pomagaj, Husein ga je zafukal. Ja, totalna revolucija za njega ni rešitev... No, glede na to, koliko otrok crkne vsak dan v Sahelum ali pa glede na 55 tisoč mrtvecev letno na cestah Evropske skupnosti (1,7 mio ranjenih, 150 tisoč doživljenjsko pohabljenih!), je Haso vendarle bil in ostal faca..

M.D.



## Izredni profesor Sociologije kulture na Filozofski fakulteti

Sreda, 20. 3.

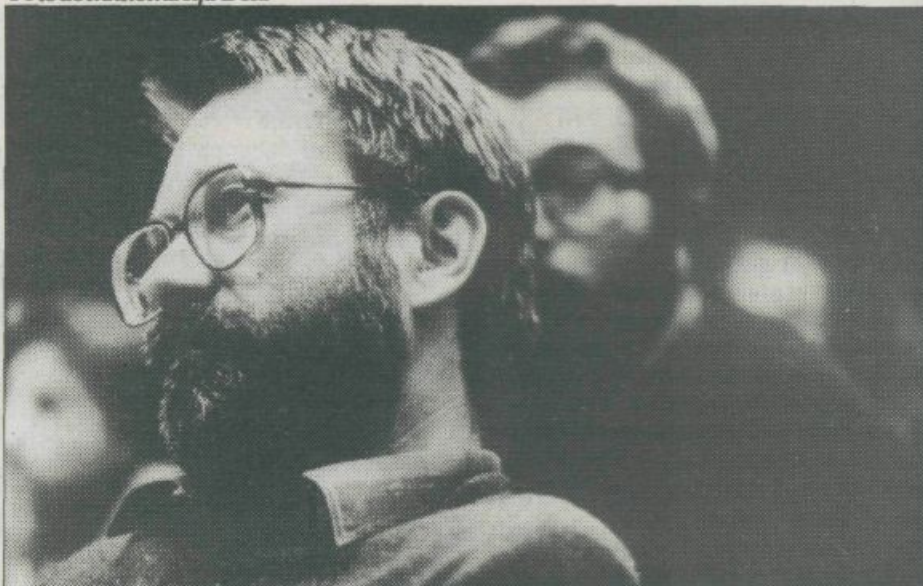
V Novem Sadu so prevedli izpuščene odlomke iz dnevnikov Anaïs Nin. Ko so dnevniki pred kakšnimi dvajsetimi leti izšli, smo jih brali v antropološki namen: naravi in čudi neke zgubljene inteligence, pa folkloru psihoanalitske srenje. Tule zdaj so bolj glose k seksualnemu življenju: *moralia*. V enem samem pisanju - to nemara danes naredi dober dnevnik - torej celotni problem, ki sem ga nekoč obdelal zgodovinsko: zakaj se linija, ki se začne z Avguštinovimi Izpovedmi, konča z viktorijanskim porno-romanom? Takrat sem postavil postaje Avguštin - Saint-Simon - Rousseau - »Walter«. Problem je tale: za vse štiri je izpovedovanje, tj. dejavno spominjanje, način, kako se dogaja resnica. Za Avguštinom je locus resnice notranji človek in njegov problem je razmerje med pisalcem in pisanjem: kako v pisavi priti do sebe samega, tj. do Boga? Za Saint-Simona je kraj resnice mreža medčloveških razmerij; ta je iz govornice (SS je aristokrat in okusno zadrži to, kar mu visi na peresu, zapisal pa bo šele Hegel: heroizem laskanja), njegov problem je zato vprašanje stila - a na način razmerja med pisanjem in opisanim, Resnica se tu paradoksnu uveljavlja kot stilska napaka. Z dodatnim paradoksnim učinkom na zgodovino stila: ker je »pravi« stil salonsko govoričenje, in to je tudi »opisana resnica«, bo Saint-Simonov donesek v koncesijah mondeni prozi. Stavek, kakršen je »Ne l'a qui veut«, ima sintakso pogovornega jezika (z duhovito kondenzacijo, ki pa jo bržkone lahko užije le post-saint-simonovski bralec: gramatična elipsa »Nima ga, kdor le hoče« se namreč nanaša prav na stil) - in kar je za nas tipična Saint-Simonova stilska eleganca, je bila zanj bržkone koncesija predmetu obdelave. In vpis pripadnosti pisalca opisanemu.

Četrtek, 21. 3.

Pisalec in opisano sta za Rousseauja eno in isto. Dogodke je pozabil, zapiske zgubil, a v srcu nosi »verigo čustev, ki so zaznamovala zapovrstje mojega bitja«. Vprašanje stila in vprašanje predmeta je poslej (to izrecno pravi) en in isti problem - ker je Rousseau še zavezan Avguštinu, pri njem stil, zanj »sentiment«, prevladuje nad predmetom, a pri »Walterju« viktorijancu predmet dikтира stil. (Walter je pač tudi Anglež!) - Od notranjega človeka z zunanjemu telesu: je prekleto moška zgodovina izpovedne stilistike.

Ženskemu pisanju zato pripada, da pokaže na problematičnost take zastavitve: kar je bil povod za prenekateri moški šovinizem - a je tudi materialni vzrok za nesporno superiornost pisateljic. Celo naj-

Fotodokumentacija Dela



# ZA PRGIŠČE DNI, ZA DLAN NOČI

boljši pisatelji so pisateljice, cf. Henry James ali Proust. (Cankar bi bil v tej luči moška strategija na ženskem polju: kar lahko pojasni očitno dejstvo, da vse življenje piše eno samo periodo, periodo ženske strukture z moško zadržtostjo - pogoj, da nategne ideološke aparate Slovencev (Slovenke jih tako in tako ne bodo imele do feminizma); pojasni pa lahko tudi incestuozno problematiko, ki je tej periodi pretveza in je pogoj za učinkovitost stila, namreč za sublimirani delirij, da se angažira na materinem jeziku, ne telesu.)

Navsezadnje od branja Anaïs Nin ostane le spomin na stilistični ductus, na inteligenco veriženja misli, prizorov, natančneje: podob. Stilu so Stari pravili eikónas, uporabljali so množino samostalnika težke in nepregledne zgodovine, »slika i prilika« pravi Senc (ustrezni glagol je nepopoln, pomeni pa tudi »zdi se«: pisanje je aktiviranje materialne moči »dozdevkov«; besedo Pleteršnik hrani po Slomšku - »Bog ne sodi po dozdevku«, a to je dano samo bogu, človek pa je biče dozdevka, uči že stari Marx). Tule dnevnik fingiram - kar me sicer odvezuje od viktorijanskega momenta; a tembolj zavazuje glede žanra.

Petek, 22. 3.

Komaj da je že petek, čas za CNN in Sky News, mogoče kakšen film - ob tej nočni uri so celo na kanalih imperializma kakšni dobri stari, po možnosti italijanski.

Pravkar nazaj s četrtkovega predavanja: več kakor en resen kurz je smešno zahtevati

od univerzitetnika. Lahko sicer predava še kakšne uvode, ponavljalne zadeve - a resen kurz je lahko le en. Pirjevec je v najboljših časih poskušal z dvema, a je kmalu omagal. Hegel je baje na stara leta igral tarok, predavanja ponavljal - anekdota za tiste, ki idealistično berejo konec Fenomenologije. Množenje predmetov, predavanj, izpitov je zanesljivo znamenje dekadence univerze: ne le, da študenti nimajo ne volje ne moči, da bi se uprli - tudi učitelji so demoralizirani. Bi se torej morali odcepiti od Univerze? O polenih, ki jih meče vsakršnemu resnemu podjetju pod noge, se še zapisnika ne spleča več delati. Napredna zgodovina univerz se tako in tako že dolgo, že od Collège de France, dogaja skoz razcepe. Dokaz Ecole Pratique des Hautes Etudes (1868) - ni ga pomembnejšega misleca sodobnosti, ki ne bi na njej predaval. Malone vsi pisci iz Studia humanitatis so šli skoznjno - kakor navsezadnje številni tvorci te zbirke. Mogoče je prišel čas za odcep tudi pri nas.

Sobota, 23. 3.

Odkar je Delo popolnoma pobevalo, ga niti v soboto ni treba več brati. Usluga pametnim: konec tedna je mogoče posvetiti večnosti teorije, ko nas že druge dneve preplavlja delirij praktikov. O beograjskih dogodkih je Delo poročalo na ravni, na kateri je 1968 poročalo o Parizu: na isti ravni in iz iste optike, namreč desne. Na levi si lahko pameten ali neumen, bister ali dolgočasen - na desni je zadeva enosmiselna in brez dilem. (Sedanja oblast meni, da je Delo ne podpira

## Ponedeljek, 25. 3.

Če hočeš ohraniti »mir in dostojanstvo«, kakor se danes reče, beri Delo s štirinajstdnevno zamudo. Zamudil ne boš ničesar - a živci ne bodo trpeli: bereš zadevo kot arhiv, zgodovino nesreč, ki so že mimo.

Iz radovednosti sem pogledal, kaj se je zgodilo z okroglo mizo o alternativni. Glede na nesporno dobro voljo pobudnikov in zapisovalcev bi bilo iz tistega mogoče napisati propedevtična skripta »Kaj je ideologija«: namreč tisti objektivni pritisk, ki mu najboljši nameni ne morejo do živnega. Zadeva je preprosta: ker se je Janša razgovoril za več kakor stran, za alternativce ni mogoče žrtvovati več kakor stran. Orožje tako in tako že od nekdaj utiša Muze. Ko so na istem Delu ukinili Telex, so z njim ukinili tudi rubriko Musarum silentium - Molk Muz, Zid je poln znamenj časa: a kdo jih še bere?

Pogovor med alternativci je treba skrajšati: to je vse, kar ideologija potrebuje, da se spravi na delo. Na diahroni osi skrajšava najprej razbije dialoško kadenco, ki



je del proizvoda in sled proizvodnje v njem. Ker so se pogovarjali ljudje, ki se znajo pogovarjati, je ritem skladno izmenjaval teorijo in politiko, argument in repliko. Skoz to pulziranje se je proizvajal smisel, ki ni enak nobenemu posamezniškemu prispevku, a jih hkrati vse prežema. Dialoško strukturo je podrl že to, da so prispevek predstavnika kulturnega ministrstva prenesli približno v razmerju 1:1, ostale pa morali zato neusmiljeno klestiti. Etc. Na sinhroni osi strukture je zadeva še bolj dramatična: skrajšava je nujno sploščila stil - tako slog posameznikov kakor stil debate. Namesto stila, ki je že sam način razmišljanja - torej proizvodni način misli -, dobimo tako stereotipe sedanjega političnega žargona. V teh obrazcih večine alternativnih misli sploh ni mogoče prenesti. - To je dejavnost vladajoče ideologije: če hočete v javnost, boste peli po mojih notah. Recite, kar hočete - a z mojimi obrazci. Misli prelijte v posvečene formule trivialnosti: za laternativo to pomeni, da naj bi se svojim mislim odpovedala. Pod peto sedanje vladajoče ideologije pa pomeni, naj bi se odpovedali mišljenju.

## Torek, 26. 3.

Kako je mogoče, da veljaki starega režima pod novim delujejo kot nekakšna demokratska levica? Se je prizorišče res premaknilo tako zelo na desno, da nekdanji protidemokratski desničarji delujejo - vsaj v establishmentu - kot svoje nasprotje?

Ali so, zviti prekanjenci, zavohali, kje je še prostor, da se obdržijo? Vprašanje je napačno - takoj se namreč postavi drugo: kako da to pozo lahko prodajo?

Ena izmed predvolilnih fraz je bila, da bodo »prve etc.« volitve še nepolitične - da pa prave politične volitve pridejo, ko se bo scena »politizirala«. Naivnost: nepolitične volitve pripeljejo nepolitično oblast, ta pa v svoje dobro pač poskrbi, da scena nepolitična tudi ostane. Slovenci smo jo še dobro odnesli. Glej npr. Hrvaško, Srbijo ipd. Presenečenje je, da se opozicija vede nepolitično: a kako naj bi se drugače vedla, če jo sestavljajo v večini nekdanji komunisti, ki so nepolitičnost družbe seveda tudi ustvarili. Ne le, da so svoj režim metodično »depolitizirali«, da bi ohranjali svojo politično in vsakršno oblast. Temveč tudi: ko so se zares začeli demokratski boji, so se krepko potrudili, da je večina državljanov ostala apolitična, nema, politično nekultivirana. Zato so tudi izvolili oblast, ki je apolitična, nema, politično nekultivirana - a kot oblast seveda surova, nedemokratska, butasta. - Ta razlaga je seveda sumljiva: komunistom že tako zlivajo na glavo gnoj, ki ga vsaj iz tistih rok ne zaslužijo. A za to, da je Demosu nasledla le majcena večina, vseeno ne gre zasluga komunistom. Prej tistim, ki so na volitvah dobili 0,46 odstotka: alternativci in novim družbenim gibanjem. V tem razmerju: zanemarljivo malo glasov, a vseeno 44 odstotkov, ki se niso pustili nategniti - se skriva uspeh alternativne politike: saj je ta hotela »osvestiti« državljanke - državljanke, ne pa kovati politični kapital zase.

## Sreda, 27. 3.

Prave dnevnike danes pišemo v Mladino. V Katedri objavljamo intelektualne stvaritve, ki jih drugod preganjajo: intelektualno obleganje Ljubljane. Ujetniki si želimo veliko uspeha od regionalne strategije.

Za Tribunalu torej »mešani žanr«: v glavnem pomeni, da ni treba rigoroznosti v izpeljavi, da lahko misli preskakujejo (kakor misli pač same od sebe delajo), da ni treba citirati virov - skratka, dnevniška nemarnost. Duhovitost? Za to nismo najbolj pri volji. Obrekljivost? To ima v monoplu vladajoča ideologija. - Kaj, če bi rekli takole: nekaj teksta, prgišče proizvodnih orodij, ki naj jih dobrodušni pasant, dobrovoljna pasantka pobereta, kolikor se jima pač zdi potrebno. Relikti nekaj noči, ostaline bežnih dni.

dr. Rastko Močnik

zadosti: trudijo se že - a kaj, ko oblast ni pismena.)

Beograjski dogodki so pokazali, da univerzitetniki še zmerom lahko prevzamejo zgodovinsko vlogo: da je univerza, celo tako sesekljana, kakršna je beograjska, tista ustanova, ki se bo uprla, ko bodo vse druge - z »demokratsko« opozicijo vred - odpovedale. Za sedanjo slovensko godljo je že mariborska Univerza las v juhi: bomo torej morali univerzo reševati zunaj Univerze?

## Nedelja, 24. 3.

V razpravo o izpovedni književnosti bi seveda morali pritegniti Abelardovo Historia calamitatum: Legendre ima prav, da sodobna institucija vleče korenine iz 12. stoletja - in doktrinarni spori, intrige za oblast so njen bistveni del. V intelektualni stroj so vdeleni tudi abelardovski mehanizmi kverulantstva in zavajanja javnosti. Humanizem je tu nemara poskusil z obratom, ki se ni prav posrečil: Macchiavelli v slovitom pismu s 13. decembra (čuden dan: na isti datum je Jaruzelski vpeljal vojno stanje) 1513 opisuje, kako pod večer odloži »blatno« (seveda: vsakdanja obleka mora zmerom dobiti ta idiotski epitet »blatna«, rustična) obleko, se preobleče in zapre v sobo (miniti bo moralo 400 let, da bo Virginia Wolf zahtevala »A Room of One's Own« tudi za ženske) - opisuje torej dnevniški, izpovedni, intimistični ritual, a v tej intimi piše - Vladarja.

Abelardovci se izpovedujejo, da bi upravičili sebe - macchiavellijevska intimnost je pogovor s Starimi, da bi se znašli v svetu javnosti. Prvi hočejo prepričati potomstvo, da so imeli »prav« - drugi se hočejo »pametnosti« učiti od tistih, ki so si jih izbrali za prednike. Eni grmijo v prihodnost, da bi upravičili svojo preteklost - drugi se ozirajo v preteklost drugih, da bi pomagali k prihodnosti svojih.

Macchiavelli je, paradokсно, nekakšen avguštinovc: ko je sam zase, je za druge - in odpre se mu razsežnost obče resnice. Medtem ko Abelard goni svoj prav.

»Prav« in »res« se zvito poigravata s humanistiko: med njima se dogaja njena stoletna drama. Ko je kartezijanstvo pobasalo resnico samo za naravoslovje in matematiko, je bilo videti, da je demoralizacija humanistike neizbežna in epistemološko nujna. Dekadence univerz se dogaja vzporedno: danes je intelektualni establishment samo še magijsko lotovišče. Poglejmo le zadnjih 20-25 let: vsa resna podjetja v humanistiki so se dogajala zunaj establishmenta, v najboljšem primeru na način gverile v njem: semiotika, psihoanaliza, Studia humanitatis ... bili bi svetovno središče, če bi, denimo, le pol denarja, ki so ga medtem pobrale mafije, šlo za te zadeve...

Sedanja rekonstrukcija humanistike se dogaja bolj v znamenju macchiavellijevskega momenta. Upajmo.

## IUS contra ESIB

### POROČILO O DOGODKIH NA PREPCOM ZA EUROPEAN MEETING V BRATISLAVI

Pripravljalni odbor za 26. Evropsko srečanje v Španiji je bil že od začetka zelo zmeden, saj tako organizatorji kot tudi člani vodstev študentskih asociacij niso vedeli, o čem bodo govorili.

Dejstvo je, da smo ves dopoldan poslušali dvoboj IUS (International Union of Students) - ESIB (European Student Information Bureau), dvoboj, kije večino dolgočasil, saj se je govorilo o starih problemih. Ali naj EM (European Meeting) prevzame vlogo neke evropske organizacije ali naj se ga sploh ukine? Po dolgotrajni popoldanski debati smo sklenili :

1. Naslednji EM bo in (kot tak bo) najverjetneje tudi zadnji, saj je svojo vlogo, to je zблиževanje vzhoda in zahoda, izpolnil.
2. Na njem se bo razpravljalo o prihodnjih možnih organizacijah v Evropi (ESIB, IUS ali kaj drugega), kako naj bi te sploh delovale, ali naj bi imele kakšno politično moč in nenazadnje, zakaj tako evropsko organizacijo sploh potrebujemo.
3. Na EM v Španiji se povabi vse evropske študentske asociacije, od jugoslovanskih Slovenijo, Hrvaško in južnojugoslovansko zvezo študentov.

Treba je poudariti, da je bil meeting v Bratislavi dobro organiziran, le da udeleženci nismo mogli prenašati slabe hrane, ki je presegala vse najnižje standarde pri nas. Češka in Slovaška sta od novega leta tudi dvakrat dražji, tako da tudi s pijančevanjem ni bilo nič. Sicer pa, bili smo v Bratislavi in ne Pragi.

Natalija Gorščak

## ŠOU V ESIBU-u

### SPOROČILO O SPREJETJU SLOVENSkih ŠTUDENTOV V EVROPSKO ŠTUDENTSKO ORGANIZACIJO ESIB (European Student Information Bureau)

Slovenski študentje smo od 23. marca 1991 člani evropske študentske organizacije. Prvi iz Jugoslavije in prvi iz t.i. vzhodne Evrope smo se pred tremi leti začeli povezovati z evropskimi študentskimi organizacijami, vključenimi v ESIB, takrat še WESIB (West European Student Information Bureau). Ob uspešnih udeležbah na seminarjih, ki jih ESIB pripravlja najmanj dvakrat letno, smo predlagali, da bi eden od seminarjev potekal tudi pri nas, v Sloveniji. Tako so se člani ESIB-a

lanskega septembra zbrali v Poljčah, prav tako pa je bilo tedaj prvič na seminarju prisotnih več študentskih organizacij iz t.i. Vzhodne Evrope. ESIB-ov BOARD (najvišji organ te organizacije) je tedaj prvič razpravljal o naših pobudah za vključitev, četudi tedaj še nismo vložili uradne prošnje za včlanitev. Izkazalo se je, da naša organizacija glede na "študentskost" zadostuje vsem kriterijem, obstajal pa je samo en problem, in sicer status Slovenije. Slovenija kot del Jugoslavije po njihovem mnenju ni izpolnjevala pogoja, ki ga statut ESIB-a določa v drugem členu, to je, ni samostojno podpisala Evropske kulturne konvencije Sveta Evrope (Jugoslavija kot celota jo je), prav tako pa so se člani ESIB pod vplivom dnevne evropske politike zavzemali za eno enotno jugoslovansko študentsko organizacijo.

Po dogodkih konec lanskega novembra, ko je do oblikovanja jugoslovanske študentske organizacije prišlo brez študentskih organizacij Slovenije in Hrvaške, je ŠOU v Ljubljani sklenila, da se bomo skupaj z mariborsko študentsko organizacijo skušali samostojno včlaniti v ESIB. Z Mariborčani smo podpisali pogodbo o tem, da dokler se drugače ne organiziramo, ŠOU v Ljubljani predstavlja tudi njih. Preko avstrijske študentske organizacije smo predlagali amandma k ustavi ESIB, amandma, ki govori o tem, da za članstvo v ESIB-u ni nujno treba, da je država, iz katere prihaja nacionalna študentska zveza (tudi to, da je zveza nacionalna, je pogoj za včlanitev), podpisnica zgoraj navedene konvencije. Amandma je bil na zaprti seji ESIB-ovega BOARDa tudi sprejet in odprla se nam je pot za včlanitev. Že predhodno je bilo poleg prošnje za včlanitev treba podrobno opisati organizacijo; to smo morali storiti tudi pred glasovanjem o

našem sprejetju. Zanimalo jih je predvsem, ali se ukvarjamo s študentskimi problemi in kako smo organizirani. Očitno zadovoljni z našo organizacijo so naše članstvo kasneje potrdile vse organizacije članice ESIB, te pa so: OH Avstrija, VVS Belgija (Flamci), FEF Belgija (Valonci), SYL Finska, UNEF in UNEF-ID Francija, SHI Islandija, USI Irska, KSU Malta, LSVb Nizozemska, NSU Norveška, ZSP Poljska, EP in UDE Španija, SFS Švedska, VVS/UNES Švica in NUS (UK) Velika Britanija. Poleg nas so bili v ESIB sprejeti še: Student Council iz Sovjetske zveze, NZS s Poljske, POFNE s Cipra, UNEL iz Luxemburga, SUS s Češke in VUS s Slovaške. Tako se ESIB šele po 23. marcu lahko upravičeno imenuje ESIB, prej pa mu je to ime dajala samo ZSP Poljska.

Slovenskim študentom to sprejetje pomeni več kot komurkoli drugemu, saj je ESIB pri nas naredil izjemo. Naš status bi morda lahko primerjali z valonskim in flamskim ali pa s češkim in slovaškim, vendar gre tu za bistveno razliko. Slovenski študentje smo v ESIB sprejeti kot slovenska nacionalna organizacija (to je tako narodnostno kot politično) ne glede na to, da Slovenija v mednarodnem prostoru še ni priznana kot samostojna država, medtem ko gre pri ostalih za skupno pokrivanje vse države. Ta, samostojen status pomeni, da bodo v bodoče tudi strokovne organizacije študentov, ki se ukvarjajo s posredovanjem praks, lahko zaposile za samostojen status in si s tem občutno olajšale delo. Menimo tudi, da nam bo priznanje evropske organizacije pomagalo pri tem, da nam bo tudi država Slovenija dala poseben prostor in nam končno tudi na papirju priznala status študentske organizacije, ki ni ne društvo, ne stranka, pač pa stanovska organizacija.

## KDO BO PRISLUHNIL NAŠIM PROBLEMOM?

Nekaj osnovnih podatkov. V študentskih domovih v Ljubljani prebiva okoli 2000 študentov. Razzseljenci smo po celi Ljubljani: Rožna dolina, Mestni trg, Bežigrad, Ilirska, Poljanska. Zato se stanovalci študentskega centra (ŠC) srečujemo z različnimi težavami, od organizacije dela v upravi do problemov z rekreacijskimi površinami. Povprečna stanarina znaša 560 din, vendar je to le del ekonomske stanarine. Ostalo (točneje 36 odstotkov) doda R Slovenija v obliki sredstev za amortizacijo in v obliki osebnih dohodkov ŠC-ja. Ta delež je dve leti nazaj znašal 50 odstotkov! Zakaj tako zniževanje? Ne smemo pozabiti, da je glavni kriterij za vselitev v domove socialni status prosilca. Tudi nedorečena štipendijska politika nam ni v pomoč. Nasproti študentom, ki so iz Ljubljane ali se vozijo, imamo precej višje stroške (prevoz, prehrana).

Poglejmo prehrano! Nikjer nobena subvencija v obliki bonov ali popustov. Le manjši del študentov (400 do 500) se prehranjuje v menzah. Večina pa po sistemu »znajdi se sam«. Menzo v Rožni dolini je uprava oddala privatniku. Sedaj je pijača v njegovem bifeju dražja kot pod Lipo.

Vseh domov je 24. Polovica je starih, dotrajanih. Nekateri so taki, kot so jih zgradili leta 1956! Dolgi, nizki hodniki, skupne sanitarije, nobene čajne kuhinje. Pogled v

sanitarije ne preveč optimističen. Razbito, umazano, neurejeno. Domovi so odprtega tipa: vstopiš lahko ob katerikoli uri, vrata se ne zaklepajo. Dežurni je - ali ga ni. Mnogi študentje se sprašujemo, čemu dežurstvo? V Ljubljano smo prišli študirat, ne dežurat.

Sedaj nadgrajujejo blok 4 v Rožni dolini. Dvignili ga bodo za eno nadstropje. Tisti študentje, ki v njem bivajo, pravijo, da je nemogoče študirati. Delavci SCT-ja pohajkujejo in »prodajajo zijala«, s stropov se usipava prah in podobno. Kje je kakšna »višja sila«, ki bi prepričala SCT, da prisluhne pripombam študentov? Le komu je prišla na misel nadgradnja blokov? Mar bi denar vložili v gradnjo novega bloka 14, o katerem se govori že vrsto let. A študentom vlada ne prisluhne in ni denarja v proračunu, ki bi zagotovil dvig standarda v življenju študentov.

Dotaknili bi se še dveh stvari. V Rožni dolini imamo na voljo telovadnico in nekaj igrišč, kar je sploh premalo za skoraj 1000 študentov, ki tam prebivamo. Pri ostalih domovih je še slabše. Eno igrišče, morda trim kabinet. Druga stvar so parkirišča. Karta za avtobus na relaciji: Koper-Ljubljana stane okoli 120 din. Račun z avtom se izide že, če imaš v vozilu sopotnika. In to s tistim avtom, za katerega je študent garal poletje ali dve. Ko so zgradili blok 13 (pred štirimi leti), so mu namenili le 3 (!) parkirna

mesta. In tako študentje (in drugi) veselo parkirajo po zelenicah.

Za zaključek šeto: novembra lani smo dobili novo direktorico, g. Ksenijo Preželj. Z njeno pomočjo se stvari obračajo na bolje.

V imenu študentov iz Študentskega centra v Ljubljani in njihov predstavnikov, predsednik DK Emil Gregorič

## Ponovni uspeh FTK

19. in 20. marca je bilo v telovadnici v Rožni Dolini izvedeno Prvenstvo Univerze v odbojki. Razburljivi boji, ki jim je bil delno priča tudi vaš poročevalec, so znova dokazali odlično pripravljenost študentov s fakultete za šport. V močni konkurenci, v kateri se je pomerilo 14 moških ter 12 ženskih ekip s skoraj vseh ljubljanskih fakultet, so tako deklice kot dečki s FTK pokazali največ.

Ostali rezultati: M: 2. FS, 3. FER, 4. MF, 5. PF... : 2. BF, 3. PA, 4. MF, 5. FF...

Tekmovanje, ki ga je tako kot vsa ostala prvenstva Univerze v celoti organizirala in financirala Študentska organizacija, je bilo odlično izvedeno. Tu gre vsa pohvala Matični Katedri profesorjev telesne kulture, ki je prevzela izvedbo prvenstev.

Do sedaj so se izvedla prvenstva Univerze v vlešlalomu, snowboardu, namiznem tenisu ter

odbojki. V ekipni razvrstitvi vodi FTK pred FS in FER. Prednost ni velika in poznavalci že napovedujejo dramatičen razvoj dogodkov na prihodnjih tekmovanjih. Do takrat pa lahko le patriotsko vzklidem: Naprej, FNT!

Andrej Kobe

## PRENOVA STANOVANJ

V študentskem naselju Rožna dolina teče prenova zadnjega nadstropja v domu številka 4. Izvajatelj prenove je ESCT Grosuplje, rok za končanje del pa 30.6.1991. Stanovalci so začasno preseljeni v druge študentske sobe v bližini. Stanovalci spodnjega, tretjega nadstropja zaradi izrednih razmer mesec dni ne plačajo stanarine, medtem ko stanovalci prvega in drugega nadstropja plačajo le 50 odstotkov stanarine. Uvedenih je še vrsta drugih varnostnih in higienskih ukrepov. Predstavniki ŠC in delegacija študentov se sestajajo enkrat tedensko in razpravljajo o izvajanju del in nastalih razmerah.

Medtem pa je v prvem bloku v teku gradnja treh garsonjer, kjer bodo svoj prostor (končno) dobili gostujoči profesorji.

Pa še to: direktorica ŠC Ksenija Preželj poziva vse študente, ki stanujejo v domovih, in prebivalce v sosesčini k strpnosti.

(S.H.)

# NOVA VLADA JE PREPRIČANA, DA JE POTREBNO VSE NA NOVO UREDITI, IN JE ZATO SPREMENILA TUDI ŠTIPENDIJSKO POLITIKO. UKINILA JE VSE ORGANE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ŠTIPENDIRANJU, LE-TA PA SKUPAJ Z DD ZA LETOŠNJE LETO ŠE VELJA. DOBILI SMO TOREJ ENKRATEN SISTEM: ŠTIPENDIJE SO UREJENE V NOvem zakonu o zaposlovanju in zavarovanju v primeru brezposelnosti v vsega petih členih in celo Zakon o dohodnini vsebuje neko določilo. Vlada je ustanovila tudi posebno skupino pri Republiškem zavodu za zaposlovanje, katere naloga je podrobna izdelava sistema štipendiranja.

Štipendije so bile do letošnjega leta urejene v DD in SS o štipendiranju; sporazum je določal, da so temeljna oblika štipendiranja kadrovske štipendije, ki jih podeljujejo OZD in drugi v skladu s kadrovskimi potrebami. Poleg te je lahko študent prejemal tudi razliko iz združenih sredstev. Štipendije iz združenih sredstev naj bi bile le prehodna oblika štipendiranja. Ustanovljeni so bili tudi posebni skladi pri štipendijah iz združenih sredstev:

titov sklad, sklad za nadarjene in sklad Borisa Kraigherja za raziskovalce in deficitarne kadre. Ker so gospodarske razmere zaostrene, se postavlja vprašanje, če so kadrovske štipendije še vedno temeljna oblika štipendiranja? Število teh močno upada: leta 1987 je kar 43.790 študentov in dijakov prejelo kadrovske štipendije, leta 1990 pa le nekaj čez 40 tisoč. Še bolj katastrofalne pa so številke pri razpisanih kadrovskih štipendijah: leta 1987 nekaj čez 30 tisoč, lani pa samo 10.894.

Na drugi strani pa se število štipendij iz združenih sredstev nenehno povečuje. Iz 18.194 leta 1987 je v šolskem letu 1990/91 naraslo že na 34 tisoč štipendij. Vprašanje pa je, koliko časa lahko število teh štipendij še narašča? Zavod za zaposlovanje je obvestil podjetja, da lahko v primeru stečaja štipendiste naslovi na njihov zavod, vendar ne tistih, ki ne iz-

polnjujejo pogojev, razpisanih za štipendije iz združenih sredstev. V obvestilu še piše, naj podjetja ne pošiljajo več prošenj za sofinanciranje kadrovskih štipendij, saj Republiški sekretariat za delo teh možnosti praktično nima več.

Do letošnjega leta je za celoten sistem štipendiranja skrbel Odbor za štipendiranje kot izvršni organ udeležencev Samoupravnega sporazuma. Skrbel je za medletno valorizacijo štipendij in kar je najpomembnejše - pri njem so bile zbrane vse informacije o štipendiranju v Sloveniji. Odbor so torej ukinili, čarovnika, ki bi imel zbrane vse podatke o štipendijah, pa ni od nikoder. Vedno pogosteje pošiljajo podjetja svojim štipendistom obvestila, da jim štipendij ne morejo več izplačevati, s tem pa študentje ostajajo praktično brez sredstev za študij in preživljanje.

Očitno je, da bo potrebno s štipendijsko politiko nekaj narediti. Morda ne bi bilo odveč, če bi se vlada vprašala, ali je bil prejšnji sistem štipendiranja vendarle dober?!

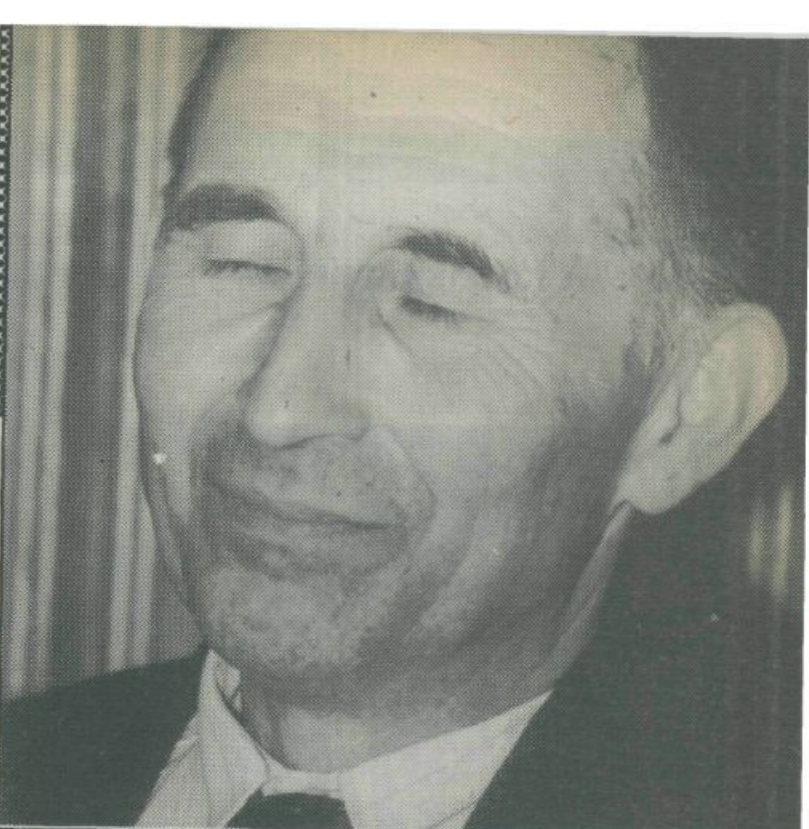
Nataša Prelog



Gospod Otto von Habsburg je odštekan tip. Novi in bodoči slovenski presvitli cesar je med drugim član konzorcija, ki je obnovil proizvodnjo nekdanjih ekskluzivnih avtomobilov Bugatti. Novi model ima 550 konjev in končno hitrost 350 km na uro. S polnim gasom v Evropo, torej!

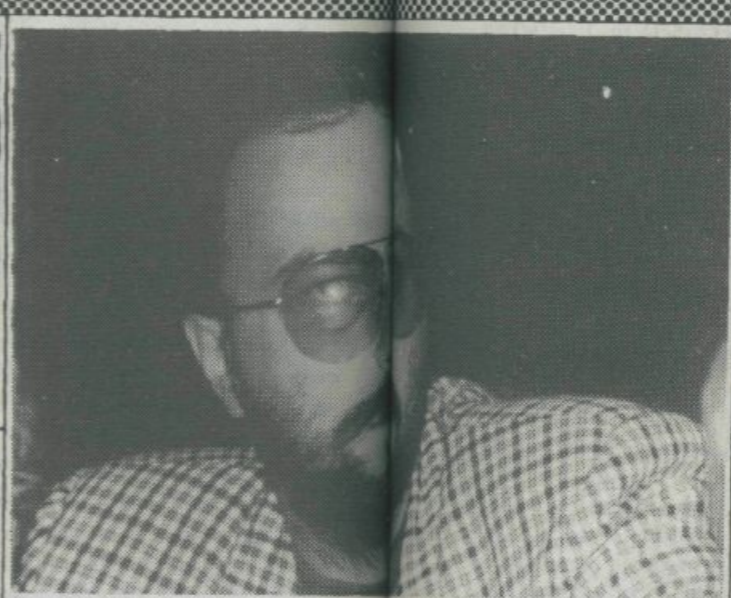


# TRIBUNA FOTO LABOR

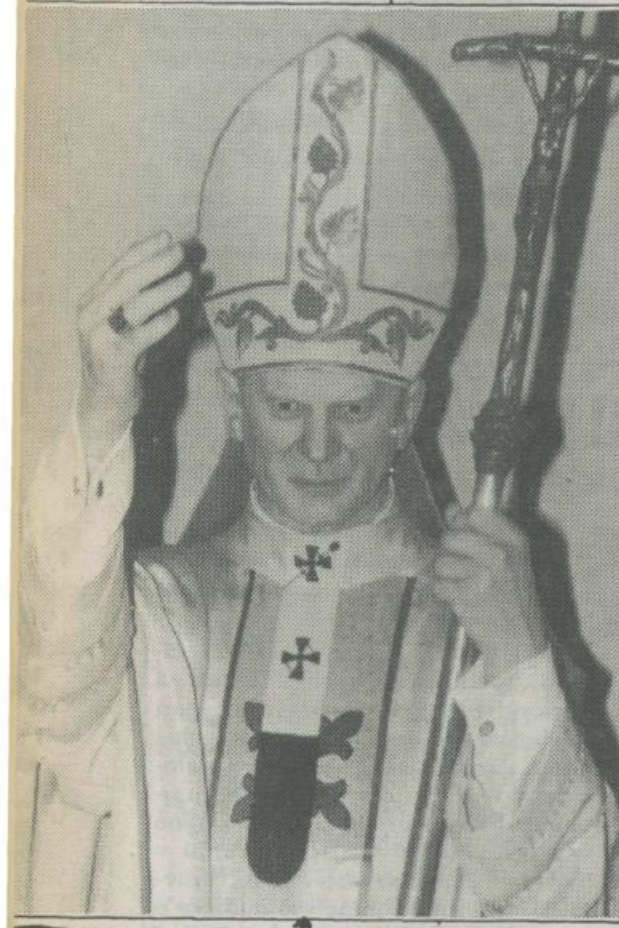


Adria Airways je kupila na razprodaji deset ton rdeče in pet ton bele barve. Očitno bodo farbali avione. V avstrijsko fano, vedo povedati dobro obveščeni.

Proračun slovenske vlade je gotovo edicija, ki bi si lahko prislužila kakšno humoristično nagrado. Takšnih pogorišč bo kmalu več. Demosu bomo nekoč še hvaležni.



Kdor je videl člana slovenskega predsedstva Ivana Omana v novi slovenski uniformi, je bil gotovo na robu živčne blaznosti in crkavanja od smeha. Dobili smo torej tudi novega Matijo Gubca.



Borut Šuklje je obljubil dazreda na televiziji. Če bo dosleden, se bo število noslenih v Sloveniji občutno dvignilo. Zadosti djebe vse kronične pijance in tiste, ki so pozabili jih veže na tisto hišo več kot samo plača. Tanko samo še Uni.



Rupel: »Spokajmo lepo v Avstrijo in mirna Bosna. Pa naj se Sloba jebel!«  
Kučan: »Ne ga srat! Povezili nas bodo s tanki. Počakajmo, da crkne Juga!«  
Pučnik: »Pankrt boljševisistični! Tam je raj, tu pa je še zemlja rdeča!«  
Zlobec: »Prasci nemarni! Kaj pa kultura dialoga!?!«

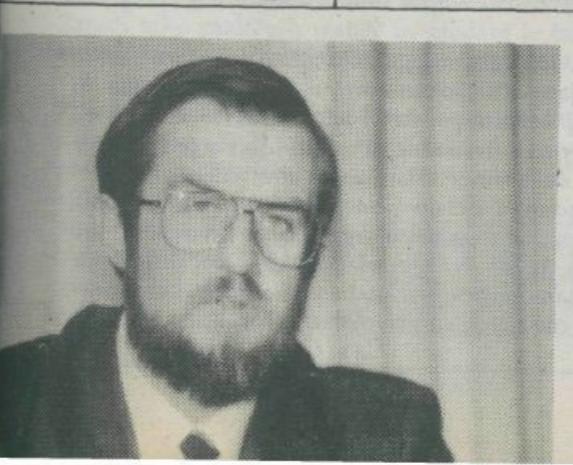
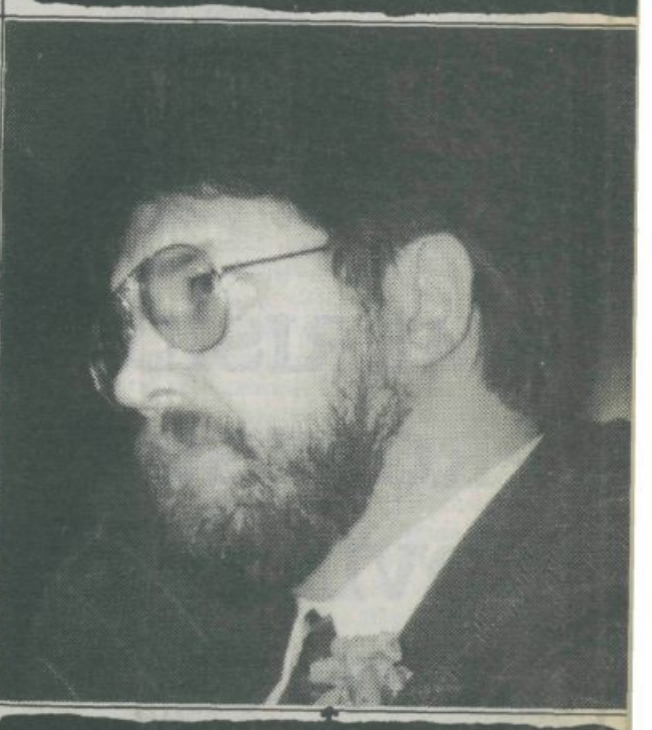
Na pisma bralcev v Slovencu bo odgovarjal ON osebno. To se je zdelo Lojzek.



Stane Dolanc-Gobavec se je med nabiranjem gob v gozdu Martuljku mimogrede oglasil še v Planici na poletih. Tam se je na veliko poljubljal s Tuđmanom in Kučanom. Slina je tekla v potokih. Enigme torej ni več: Stanči se je vrnil iz Švice in si tu rešuje glavo.



Karel Smolle bo na Peterletovo zahtevo kmalu povišan v svetnika. Njegove zasluge za Slovenijo - deseto avstrijsko deželo, so nedvomno zadostne.



Lojze Peterle je za ustanovitev »krščansko-demokratskega« dnevnika Slovenec uzurpiral 27 milijonov proračunskih din. Izpadel pa je denar, namenjen za mladino in nastanek mladinske revije. Bog mu požegnaj teh tri milijone mark.

Na dan, ko so začele veljati nove kazni za prometne prekrške, je za zgled služil sam notranji minister: malo pred osmo zjutraj so ga v službo peljali s policijsko Alfo 164 po enosmerni Poljanski cesti - v napačni smeri. Za varnost države je pač potrebno tudi nekaj tveganja.

**Intervju:**  
**Dr. Robert KOCHERSBERGER**

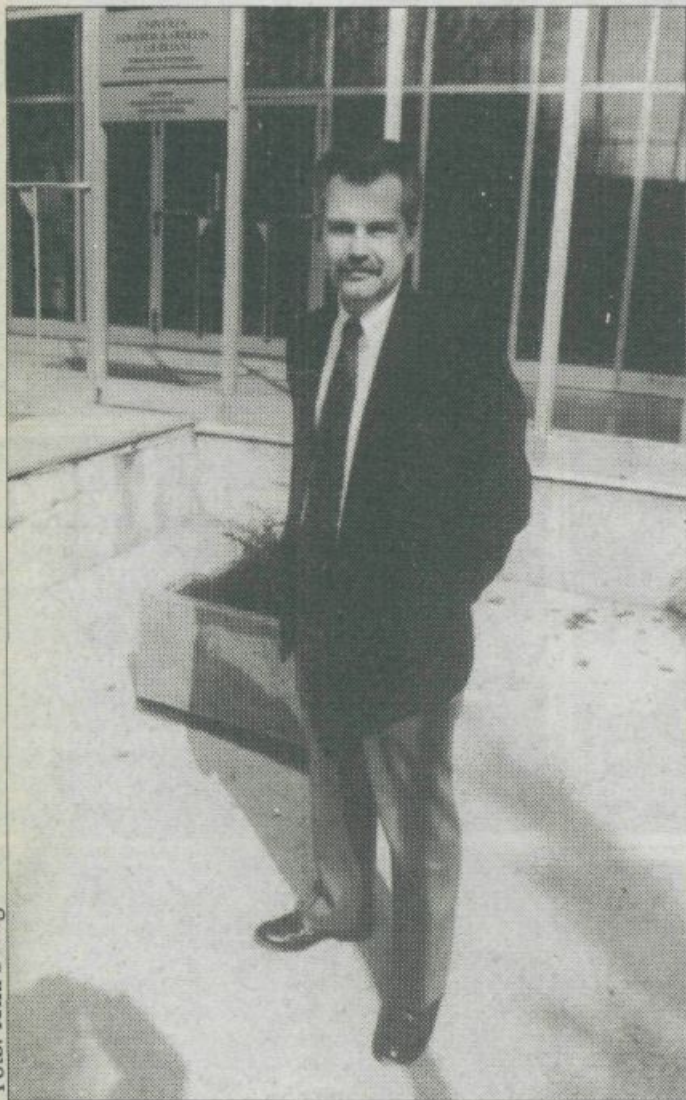


Foto: Tomi Drožg

# AMERIŠKI PROFESOR NOVINARSTVA, KI JE VEČ KOT LE TO

**D**r. Robert Kochersberger, predavatelj pri predmetu Teorija in praksa novinarskega sporočanja na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, je pri svojih študentih zelo priljubljen. Ne samo zato, ker so študentje novinarstva z njim prvič dobili predavatelja iz kakšne tuje univerze, marveč predvsem zato, ker je profesor Kochersberger obenem tudi prvi in zaenkrat edini, ki prinaša s seboj povsem nove in moderne poglede na novinarstvo. Dr. Kochersberger prihaja iz ZDA, kjer je predaval na eni izmed največjih svetovnih novinarskih fakultet, Državni univerzi v Severni Karolini.

**TRIBUNA:** Gospod Kochersberger, v Sloveniji ste že nekaj mesecev. Ali nam lahko poveste, katere so bistvene razlike med študijem novinarstva na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo in študijem na ameriških fakultetah?

**KOCHERSBERGER:** Moram reči, da so razlike resnično dramatične. Ne vem celo, kako uspešna so moja predavanja prav zaradi teh velikanskih razlik. Prva in največja med njimi je ta, da študij novinarstva na ameriških fakultetah temelji bolj na praktičnem delu in da študentje dobijo več profesionalnih izkušenj. Ameriški profesorji novinarstva namreč nimajo samo doktorata, ampak v povprečju tudi sedem let delovnih izkušenj v časopisnih hišah. Zaradi teh razlik tudi način predavanj teži k praktičnemu delu. Pa ne, da bi posvečali manj pozornosti teoriji. Praksa sama nadgrajuje teoretično znanje.

Razlike so tudi v odnosu študent - profesor. Veliko tukajšnjih študentov mi je povedalo, da se moj odnos do njih zelo razlikuje od tistega, ki ga vzdržujejo domači učitelji. V Ameriki namenjamo veliko pozornosti težnji, da bi bili korektni in razumevajoči do študentov; mislim, da prav zaradi tega, ker je naš izobrazbeni sistem tako drugačen. Tukaj pa se trudite izobraziti le manjšo skupino ljudi, ki bodo delovali na višjih ali vodstvenih političnih položajih. V Združenih državah imaveliko več ljudi možnost vpisa na fakulteto in pridobiti resnično kvalitetne izobrazbe. Primorani smo jih namreč pripravljati na več kot le to, da bodo nekoč opravljali neko funkcijo; mi jih pripravljamo na kariero.

Prepričan sem, da imajo tukaj profesorji radi svoje študente. Tudi pri nas jih imamo radi in smo zelo veseli, če nas obiščejo tudi v naših pisarnah, ne le, da obiskujejo predavanja. Jaz denimo vsako leto ob božiču pogostim svoje študente v svoji pisarni in jim pripravim veliko zabavo. V ZDA to ni nič neobičajnega.

**TRIBUNA:** Katere so po vašem mnenju najšibkejše točke študija novinarstva na FSPN - ne samo glede praktičnega dela, ampak nasploh? Študentje smo s kvaliteto študija in študijskimi programi zelo nezadovoljni...

**KOCHERSBERGER:** Zame je to zelo težko vprašanje, saj se še vedno privajam tukajšnjemu sistemu in imam o tem le nekaj informacij. Mislim pa, da bi bilo čudovito, če bi imeli študentje več formalnih možnosti za pridobivanje izkušenj. V ZDA imamo na primer takoimenovane »medšolske termine«, kjer študentje delajo pod pazljivim mentorstvom učitelja in profesionalnega novinarja; to obenem daje študiju bolj akademski prizvok. Na razpolago imamo več publikacij, v katerih objavljamo mnenja in analize študentov, kar je prav tako ena izmed možnosti za privajanje na praktično delo.

Med glavne značilnosti našega študija sodi ob že omenjenem praktičnem delu tudi profesionalno znanje učiteljev, se pravi njihove prejšnje izkušnje. Učitelji prihajajo iz različnih delov države, prav tako študentje. To je zelo pozitivno za pestrost in raznolikost mnenj, idej in novih projektov, kar študiju novinarstva še dodatno koristi. Naša univerza ima tudi posebna pravila; če povem zelo na splošno, gre za to, da jih ta pravila nekako »ščitijo« pred sestavljanjem svojih prioriteten lestvic študentov, ki jih učijo.

O tem bi lahko še veliko povedal, vendar pa sem spoznal le nekaj temeljev, ki se nanašajo na študij novinarstva na FSPN, kar za nadaljnjo razpravo ni dovolj.

**TRIBUNA:** *Nezmožnost profesionalizacije novinarstva je - vsaj v slovenskem in jugoslovanskem prostoru, meniva pa, da tudi drugje - zelo pereč problem. Med drugim tudi zato, ker ob pomanjkanju novinarskih fakultet v Evropi po eni strani nimamo temeljev, po katerih bi se zgledovali pri oblikovanju študijskega programa, po drugi strani pa se zdi možnost za priznanje novinarstva kot profesije še zelo daleč, ker imajo pri zaposlovanju v časopisnih in drugih medijih politologi, pravniki, ekonomisti in drugi zaradi svojih strokovnih znanj celo zelo veliko prednost pred diplomanti novinarstva. Kakšno je vaše mnenje o tem problemu?*

**KOCHERSBERGER:** Gre za zelo dobro in zelo pomembno vprašanje, ki sega globoko v izobraževalni sistem v Evropi in Jugoslaviji in kaže, kako zelo se razlikuje od tistega v Združenih državah. Za razumevanje bistva o tem, kar počnemo pri nas, je treba vedeti, da globoko verjamemo v resnično svoboden, objektivni in necenzuriran tisk. Le tako lahko ljudje dobijo kar najbolj obširne in različne informacije, ideje in mnenja; le tako se lahko tudi kar najbolje odločajo na primer za to, katere ljudi bodo volili v vlado in podobno. Ta tradicija obstaja pri nas že 200 let. Ne bi sedaj tega primerjal z zgodovino Evrope, kljub temu pa drži, da obstaja demokratični model upravljanja v Združenih državah še najdlje. V Evropi je drugače, saj časopisi nimajo tako pomembne vloge kot pri nas, po drugi strani pa niso tako zelo usmerjeni v novice. V nekaterih delih Amerike so ljudje denimo kar obsedeni z novicami; vedeti hočejo, kaj se dogaja ves čas. Ljudje v Evropi so bolj nezainteresirani, analitični, bolj površni pri spremljanju različnih dogodkov. Namesto da bi bili zaskrbljeni zaradi tega, kar se trenutno dogaja, se ukvarjajo s tem, kako bodo tisti, na katere se določena novica nanaša, reagirali, kako bodo odgovorili na nastalo stanje. Zaradi tako različnih stališč in gledanj je tudi novinarska izobrazba in novinarstvo kot tako drugačno. Sam se orientiram na ameriški način dela, saj mislim, da je tako najbolje. Zase menim, da sem neke vrste šovinist, da smo vsi na nek način šovinisti glede prepričanja, da mora imeti vsak posameznik pravico do popolne informacije. Samo tako so mnenja lahko različna, samo tako se lahko krešejo. Nekateri ideje so morda smešne, nekatere neumne, vendar pa menim, da je

*»V Ameriki namenjamo veliko pozornosti težnji, da bi bili korektni in razumevajoči do študentov; mislim, da prav zaradi tega, ker je naš izobraževalni sistem tako drugačen. Tukaj pa se trudite izobraziti le manjšo skupino ljudi, ki bodo delovali na višjih ali vodstvenih položajih. V Združenih državah ima veliko več ljudi možnost vpisa na fakulteto in pridobitev resnično kvalitetne izobrazbe. Primorani smo jih namreč pripravljati na več kot le to, da bodo nekoč opravljali neko funkcijo; mi jih pripravljamo na kariero.«*

*»Strinjam se s tukajšnjimi novinarji, da mora biti novinarstvo svobodno in neodvisno. Vendar pa mislim, da vse dotlej, dokler bodo stranke vpletene v tisk, ne bo resničnih možnosti za popolno samostojnost medijev.«*

*»V ZDA ljudje verjamejo vsemu, kar vidijo in slišijo o Jugoslaviji, zato so prepričani, da bo vojna izbruhnila že v naslednjih 24-ih urah.«*

zelo pomembno, da jih lahko oblikujemo, izražamo. Ne vem, če sem odgovoril na vajino vprašanje, toda...

**TRIBUNA:** *Ali menite, da je svobodno novinarstvo brez sponzorstva uspešnih poslovnih družb ali strank možno v tako majhni državi, kot je Slovenija?*

**KOCHERSBERGER:** Prepričan sem, da ne. Menim, da je podpora uspešnih družb z oglasi zelo pomembna za časopis. Če tega ne bi bilo, bi bili časopisi za prodajo občutno predragi, časopis pa se ne bi mogel obdržati tudi zaradi premajhne naklade, ki bi se pojavila kot posledica previsokih cen. Izdaja časopisa namreč predstavlja zelo veliko denarja. Najdražji so prav gotovo t.i. »lokalni« časopisi. V ZDA bi bil na primer časopis brez finančne podpore v obliki reklamiranja približno šestkrat dražji, kot je sedaj. Menim, da bo ravno zaradi tega, ker bodo časopisi brez vlaganj ali vsaj delne podpore predragi, tudi v Sloveniji prišlo do financiranja s strani uspešnih podjetij. Potreben je le še čas, da se razvije tržno gospodarstvo in se poveča ponudba; podjetja bodo namreč morala ponujati vedno več, da bi stimulirala kupce, kar pomeni, da bodo namenjala tudi več denarja reklamam. Teoretično stane časopis manj, če ga kupuje večje število ljudi. Tako je tudi več denarja namenjenega oglaševanju, s tem pa so ljudje obenem tudi bolj seznanjeni s situacijo na tržišču. Brez financiranja podjetij izhajanje časopisa torej ni možno.

**TRIBUNA:** *V Sloveniji še vedno ne moremo govoriti o svobodi tiska v pomenu, kot ta pojem razumete v ZDA. Ponekod je celo razvidna močna težnja po poostrovi*

*državnega nadzora nad ključnimi mediji, kot so televizija, radio in drugi. Novinarji se temu seveda upirajo in se zavzemajo za svoboden, neodvisen tisk. Kakšno je vaše stališče do tega problema in kaj menite o razvoju strankarskega tiska?*

**KOCHERSBERGER:** Prav je, da se pri odgovoru na to vprašanje ozremo nekoliko nazaj, tja, kjer sem govoril o tem, kako razumemo vprašanje svobode tiska v ZDA, ki je, vnovič poudarjam, po mojem mnenju zelo dober način delovanja sistema. Strinjam se s tukajšnjimi novinarji, da mora biti novinarstvo svobodno in neodvisno. Vendar pa mislim, da vse dotlej, dokler bod stranke vpletene v tisk, ne bo resničnih možnosti za popolno samostojnost medijev. Preden sem prišel v Slovenijo sem bral zelo zanimiv članek o tem, da je imelo vzhodnoevropsko novinarstvo - ne toliko v Jugoslaviji kot denimo v Madžarski, Poljski in Čehoslovaški - veliko novinarjev, ki so imeli resnično težko delo, ker enostavno niso imeli strankarskih ljudi, ki bi jih usmerjali, jim povedali, kaj in kako delati. Niso imeli nekega formalnega novinarskega znanja oz. izobrazbe, da bi vedeli, kako spraševati o perečih problemih. Enostavno niso vedeli več, kaj početi. Mislim, da bi moral biti razvoj od stanja, ko je vse določeno, pa do brezkontrolnega stanja, postopen. Novinar, ki bi mu nenadoma povedali, da stranke in vlada niso več zainteresirane za to, kakšne vesti objavlja časopis, bi bil popolnoma zmeden. Nekaj časa verjetno sploh ne bi mogel delati.

Verjamem pa, da bi bilo sčasoma zanj veliko lažje in bolje delati brez vsakršnega pritiska.

**TRIBUNA:** V Jugoslaviji traja med različnimi republiškimi mediji prava vojna, ki ni le rezultat ideoloških razhajanj, pač pa tudi razhajanj glede videnja bodoče ureditve sedanje Jugoslavije. Kako gledate v luči omenjene »medijske vojne« na situacijo pri nas?

**KOCHERSBERGER:** Vprašanje je sicer zanimivo, moram pa že takoj na začetku povedati, da Američani dogajanjem v Jugoslaviji ne posvečajo posebne pozornosti. (Smeh). Se opravičujem! Sam sem tukajšnjim dogajanjem pred prihodom sem sledili redno. Ko sem odhajal iz ZDA, me je zelo skrbelo, ali je varno biti tukaj. Mediji so obveščali o tankih v Zagrebu, vojski, slovenski deklaraciji samostojnosti, o tem, da Slovenija tiska svoj denar... vse mogoče stvari. Mnenje ZDA o Jugoslaviji je, da je to skrajno nestabilna država, da se nevarnost revolucije pojavlja tako rekoč »tik za vogalom« in da obisk te države ni najbolj varen. Sam sem se prepričal, da je resničnost popolnoma drugačna. Tisto pa, česar Američani ne razumemo popolnoma, je, zakaj se v vaši državi o teh stvareh ne pogovorite. Ne morem verjeti, da se ljudje na Vzhodu ne zavedate, da so dejanja nekaj povsem drugega kot razmišljanje, ugibanja, debatiranja in podobne reči.

V ZDA ljudje verjamejo vsemu, kar vidijo in slišijo o Jugos-

laviji, zato so prepričani, da bo vojna izbruhnila že v naslednjih 24-ih urah. Toda to je pri nas zanimivo samo za tiste, ki dogajanja v Jugoslaviji spremljajo. Morda ni večjega zanimanja za vaše probleme tudi zato, ker so se dogajali v senci vojne v Zalivu. Če je ne bi bilo, sem prepričan, da bi mediji veliko več pozornosti usmerjali sem. Sicer pa so novice zelo relativne in naloga urednika je, da jih selekcionira glede na njihovo pomembnost.

**TRIBUNA:** Prav tako je težko dobiti neko realno sliko o dogodkih v Jugoslaviji glede na to, da o njih obstaja toliko različnih resnic...?

**KOCHERSBERGER:** To zelo drži! Zdi se, da je resnica nekje drugje. Veliko je napovedi o tem, kaj naj bi bilo res, vendar prave podobe v ZDA nima nihče. To je tudi del zmede, ki vlada pri nas, saj je edino gotovo, kar vemo o Jugoslaviji, le slutnja, da se dogaja nekaj zelo nevarnega. Ampak jaz vem, da to ni res.

**TRIBUNA:** To pomeni, da se ne bojite preveč, da bi se Slovenija spremenila v vojno bojišče...

**KOCHERSBERGER:** Priskrbel sem si letalske vozovnice in vem, kako priti do avstrijske meje! (smeh) Sicer pa se počutim prav varnega. Če temu ne bi bilo tako, ne bi s sabo pripeljal svoje soproge in najinih otrok. Resnično, prav lepo je tukaj!

Igor Kršinar  
Blažka Kramar

Študentska organizacija Univerze v Ljubljani prireja

# SOOČENJE ŠTUDENTI vs. VLADA

*združno s profesorji*

*predsednik Peterle z  
ministri*

v četrtek,  
11. aprila 1991  
ob 17h

v veliki dvorani ŠC v Rožni dolini

## UREDNIK NEDOLŽNEGA POGLEDA IN OPIČJEGA ROJSTNEGA DATUMA MI JE STROGO ZABIČAL, NAJ VEČ PIŠEM O UNIVERZI. PA SEM SE VPRAŠAL:

**1.** (Prvič, saj so me v šoli naučili, da so moški za razliko od žensk bolj urejena bitja, "pa neka se to i vidi".)

O čem na Univerzi (univerza kot institucija se piše z veliko začetnico, če pa gre za univerzo na splošno, kot obče ime, jo pišemo z malo), o rektoratu, ki ga v 90% (kako smo moški pametni, celo odstotke znamo določati) lahko samo kritiziram, o Univerzi kot o množici fakultet brez prave matere (take, ki poredne otroke od časa do časa tudi našeška), o ubogosti in revščini Univerze, ki si je tega dostikrat tudi sama kriva? O tem sem svoje mnenje že povedal, tako da bi se samo ponavljal.

**2.** Ali naj pišem o pridkanih študentkah in študentih, ki poleg tega, da pridno delajo vse, kar jim na fakultetah ukažejo, največkrat v življenju ne poznajo niti tujega alkohola, kje pa je še vse drugo...?

**3.** O sistemu izobraževanja na Univerzi, ki je iz časov rajne Marije Terezije (naj počiva v miru, saj je kot razsvetljena vladarica tej deželi dosti dobrega naredila...), pa še zanjo bi bil najbrže (a la Barbara Jerman, ki najbrže uporablja v vsakem drugem stavku) preveč sholas-tičen?!

**P**redlagal je namreč, naj Slovenija (ki bo samostojna le težko preživela, to pa je konec koncev njen cilj) prosi eno od severnih dežel, naj jo vzame za kolonijo. Dežela je na severu, torej daleč, tako da ni nevarnosti ponemčenja ali zasušnjeja, prav tako pa dežela ob umirjeni politiki, ki jo vodi, lahko samo koristi. Takoj, ko sva se začela pogovarjati o tem, katera dežela, sem predlagal bodisi Dansko (zaradi tega, ker se tam homoseksualci lahko med seboj poročajo) bodisi Nizozemsko (vsi vemo, zakaj da me ne bi kdo tožil zaradi zavajanja mladine). Takoj sva se strinjala in vsakdo, ki to sliši, zaploska z ušesi. Mene sicer bolj navdušuje Nizozemska, toda zaradi tradicije Roza kluba v K4 tudi Danska ni tako slaba. Ste za tako varianto?

Vaš ZOLTAN vsekakor JE!!!!

P.S.: Tudi če se bo treba v šoli učiti še en tuji jezik....

**B**lok so začeli nadgrajevati pred dobrim mesecem, ne da bi pred tem obvestili stanovalce. V tem primeru ne gre za krivdo vodstva ŠC, ampak predsednika bloka. Ta pa seveda ni nič kriv, saj po novem ni odgovoren "bazi", torej stanovalcem bloka, čeprav v Domskem redu jasno piše, da MORA o svojem delu obveščati stanovalce. Vendar pa je predsednik "štirke" pozabil, da se je z novo oblastjo sicer končalo obdobje samoupravljanja, ni pa se začelo obdobje anarhije (čeprav nekateri tako mislijo). Toda tudi če je pozabil povedati, da bo prišlo do strašnega hrupa nad glavami stanovalcev 4.bloka, se mu zato ne bo nič zgodilo. Študentje ga ne bodo niti odstavili niti pretepli, kar si je po tem nedejanju pošteno zaslužil (morda to zveni preveč balkansko, toda tudi Korošci obvladajo take metode), sprejeli bodo, oziroma so že sprejeli kruto realnost: HRUP. Časi, ko se je nekoga zaradi take nekoligialnosti vrglo iz naselja, pa so že davno minili. Prav tako kot so minili dnevi študentske revolucionarnosti... Oh, ti lepi hipijevski časi...ko se je Džuli Šviga sprehajala po filo faksu kar v "maotovih" oblačilih.

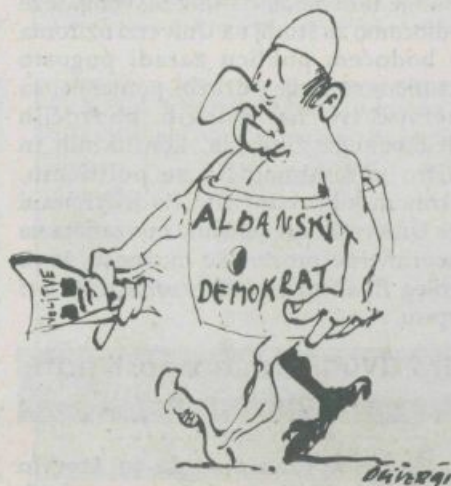
HOPLA

HOPLA

PIŠEM LAHKO LE O  
POPRAVLJANJU ČETRTEGA  
BLOKA V ŠTUDENTSKEM  
NASELJU, SAJ HRUP, KI OB  
TEM NASTAJA (gre za  
nadgradnjo), MOTI BLIŽNJO  
IN DALJNO OKOLICO.

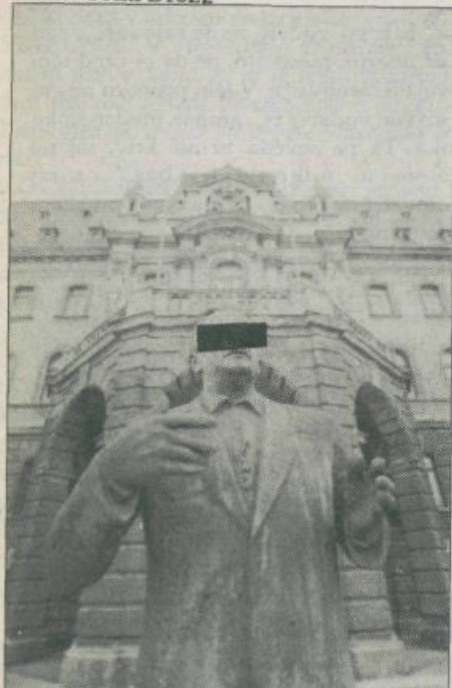
KO SEM ZADNJIČ PISARIL  
O TEM, KAKO SE DAN-  
DANES LAHKO KOGA  
"NATEGNE", ŠE POMISLIL  
NISEM, DA JE  
NATEGNENIH ŽE TOLIKO

TOLIKO O TRIKIH. NA  
KONCU BOM LANSIRAL  
IDEJO, KI MI JO JE ZADNJIČ  
ZAUPAL EDEN OD  
ŠTUDENTSKIH  
REVOLUCIONAR-  
JEV...(Obljubil je, da jo bo sam  
lansiral, pa nič od njega)...JE PA  
V ZVEZI S PRIHODNOSTJO  
SLOVENIJE



**K**olegi so me ustavljali in mi pripovedovali, da so njihove prijatelje nategnili na enega od treh načinov, da pa so bile vsote velikokrat celo višje od tistih, ki sem jih navajal. Povedali so mi tudi, da obstaja tudi trik z akviziterji, vendar nihče ni točno definiral, kakšen. Obstaja pa trik, ki ga izvaja ena od založb (naj zavoljo knjig, ki jih zalaga, ne navajam njenega imena), ki je moji kolegici za neplačilo 0,33 pare za leto dni zaračunala 457,00 dinarčkov. O tem, da mnogo ljudi dobiva na dom račune za knjige, ki jih niso nikoli kupili (od najrazličnejših založb) raje ne bi izgovljal besed...

Foto: Tomi Drozg



# UNIVERZA V LJUBLJANI:

## DANES, JUTRI ALI

## NIKOLI VEČ

**K**ako odgovoriti na vprašanje, kakšno Univerzo hočemo. Te dni nekateri učitelji želijo Univerzo z začetka dvajsetega stoletja in zanikajo vse pravice študentov v stilu Leninovih (Titovih) besed: »UČITI SE, UČITI SE IN ŠE ENKRAT UČITI SE!«, najraje pa bi dodali še kakšen učiti se. Ne razmišljati torej o odgovoru na omenjeno vprašanje, ki nujno povleče za sabo tudi vprašanje: »Kakšne profesorje (učitelje) bi študenti radi?«. Pa za začetek pogledjmo, kakšno Univerzo imamo v Ljubljani.

### 1. Vpis študentov na Univerzi

TABELA 1: Število študentov

| študijsko leto<br>leto | redni študenti |        | študenti ob delu |  |
|------------------------|----------------|--------|------------------|--|
|                        | v 1. letniku   | vsi    | vsi              |  |
| 1985/86                | 10.036         | 22.030 | 7.571            |  |
| 1986/87                | 10.513         | 22.626 | 8.359            |  |
| 1987/88                | 11.014         | 23.796 | 7.249            |  |
| 1988/89                | 11.266         | 24.349 | 6.706            |  |
| 1989/90                | 12.503         | 26.697 | 7.531            |  |
| 1990/91                | 12.074         | 27.835 | 5.567            |  |

Vir: Zavod republike Slovenije za statistiko. Visokošolski informacijski sistem RSVITK-Sektor za plan in finance.

Primerjava podatkov od študijskega leta 1985/86 do 1990/91 kaže, da se število vpisanih rednih študentov na obe Univerzi veča, le v zadnjem študijskem letu 1990/91 je 3% padec vpisa glede na predhodnje. Porast v zadnji šestih študijskih letih pa znaša 20 odstotkov za redne študente. Situacija je povsem drugačna, ko v istem obdobju primerjamo podatke o študentih ob delu; od leta 1985/86 do 1990/91 je padec 26%, poudariti pa je treba, da padec ni kontinuiran in je izrazit zlasti v zadnjem študijskem letu (26%), medtem ko je v nekaterih obdobjih opazen celo porast vpisanih študentov ob delu (1986/87, 1989/90).

Če primerjamo podatke o vpisu z enakimi podatki v nekaterih zahodnoevropskih državah, ugotovimo, da je v vseh opazen porast vpisanih študentov na 100.000 prebivalcev, le v Republiki Sloveniji opažamo stagnacijo (okoli 1.500). Te podatke prikazuje tabela 2. Iz nje bo zanimivo ugotoviti, zakaj je v

ZDA tako velik odstotek študentov med prebivalci. Vzroke za slovensko stagnacijo bo deloma dala tudi razprava na javni tribuni, zlasti o socialnem položaju študentov (in tudi ostalih). Nekaj pa jih je zajetih v študiji Sonje Kump: Dostop do visokega šolstva (CRU 1990). Iz te študije tudi sledi, da se v Sloveniji teže odločamo za študij na Univerzi oziroma o bodočem poklicu zaradi pogosto kaotične situacije v družbi, pomanjkanja perspektiv na mnogih področjih družbenega življenja, konfliktnih in hitro spreminjajočih se političnih, ekonomskih vrednot, itd. Po drugi strani pa Univerzi tudi nenehno opozarjata na neprimerne prostorske možnosti, ki ju poleg finančnih sredstev omejujeta pri vpisu.

### 2. Študijske možnosti na univerzah

Če se spomnimo, da je število vpisanih rednih študentov v zadnjih

šestih letih naraslo za 20 odstotkov in vseh vpisanih študentov v letih od 1986 do 1989 za 21 odstotkov, ter pogledamo kako je z zaposlovanjem učiteljev in asistentov, ugotovimo, da se je v istem obdobju število pedagoških delavcev povečalo za borih šest, število vseh delavcev pa za 14 odstotkov.

Zato tudi ne presenečajo podatki Republiškega sekretariata za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo (RSVITK), ki kažejo, da smo imeli v študijskem letu 1976/77 21 rednih študentov na učitelja s polnim delovnim časom, kar pa je enako stanju v letu 1988/89, v letu 1976/77 je prišlo na asistenta 31 rednih študentov, v letu 1988/89 pa 49!

V Ljubljani imamo trikrat več učiteljev kot asistentov, čeprav bi moralo biti ravno obratno. In prav tako je res, da moramo učitelja vrniti na Univerzo-študentom in ne dovoliti, da opravlja še celo vrsto honorarnih del, skače okrog za vsemi možnimi zadolžitvami in za vsem mogočim delom ter hkrati ostaja učitelj. (Učitelj, od katerega največkrat ni nobene koristi.) Tu bi se morali gospodje pač odločiti, ali bodo ministri, direktorji, svetniki itd. ali učitelji, torej v službi študentov.

Kar se tiče prostorskih možnosti, imamo na ljubljanski Univerzi le nekaj predavalnic, ki jih lahko primerjamo s prostori v razvitem svetu. Še vedno je premalo uporabe AV sredstev pri predavanjih, vendar to sodi že med

pedagoško delo učiteljev, ki žal tudi ni zavidljivo kvalitetno. Žal ni pravih podatkov, ki bi govorili o obisku predavanj. Obstajajo podatki na nivoju ocen; seveda se tako posploševanju ni moč izogniti. Menijo, da so predavanja obiskana okoli 45 %. Na tehničnih fakultetah tudi do 80 %, medtem ko na ekonomiji, pravi, ostalih družboslovnih šolah in medicini samo 30 in manj %. Odgovor pa bo vsak študent našel pri sebi; hoditi na predavanja, kjer nekdo nekaj bere pred tablo, vsekakor ni zabavno.

Tudi izpitni režim spada v to poglavje. Pri nas je že tako, da vsaka reforma najprej napade študente, do učiteljev pa nikoli ne pride, ker prej sledi naslednja. Najlaže je na pollegalen način prepisati »obvezne« roke, omejiti število ponavljanih izpita in celo zagroziti z izključitvijo iz šole, če študent četrtič neuspešno opravi izpit, pri tem pa še naprej tolerirati nestrokovnost, neprofesionalnost, nepripravljenost, površnost... nekaterih učiteljev, ki vedrijo z vsem naštetim na fakultetah vse do sedemdesetega leta. Najprej naj se zagotovi strokovnost pedagoškega in znanstvenega dela učiteljev, potem pa lahko pride do zaostretev režima. Najprej naj študent dobi možnost izbire profesorjev, potem pa naj imajo profesorji možnost pečatenja življenjskih poti študentov.

Cirkus so zagnali v Sloveniji, ker ljubljanska Univerza ni »prenovila« svojih študijskih programov. Jaz pa pravim: še sreča, ker če bi jih tako na hitro, kot je bilo zahtevano, bi bili »novi« še slabši. Najprej naj nosilci predmetov preverijo, kakšni so podobni programi na dobrih tujih univerzah in naj jih prilagodijo po teh standardih. Ne sme se zgoditi, da bodo zmanjšali število ur šolskih obveznosti in povečali delavnik študentu doma. Še manj pa se programi lahko krčijo na račun tujih jezikov in telesne vzgoje.

### 3. Število diplomantov na obeh Univerzah

Govoril sem o vpisu in prvem selekcijskem mehanizmu, ki nastopi s sprejemnimi izpiti oz. drugimi oblikami izbirnega postopka. Sedaj pa poglejmo, kako je s številom tistih, ki zadostijo vsem zahtevam študija in si pridobijo diplomeno ene višjih oz. visokih šol. (Tabela 3)

Vsekakor padeta v oči dve stvari: eno je neverjetno visok del diplomantov v ZDA. Tu moramo takoj vedeti, da je veliko tujih študentov, ki študirajo v

ZDA in tako »popravljajo« statistiko, druga stvar pa je povsem drugačna porazdelitev višje, visoke in podiplomske izobrazbe v Sloveniji glede na ostale države. Kar 57% študentov pri nas diplomira na višješolskem študiju! Vendar se moramo zavedati dejstva, da imajo nekatere visoke šole vmesno diplomu (npr. Ekonomska fakulteta) in statistično tako vsi diplomirani ekonomisti diplomirajo dvakrat. Tu bi morali take diplome odšteti in dobili bi realnejšo sliko.

### 4. »Happy End«?

Priljubljen je nov Zakon o visokem šolstvu, s katerim nekateri želijo uzakoniti »palico«, avtonomijo pa pojmujejo kot ščit pred spremembami, ki bi sicer odpihnile vse, ki niso strokovno dorasli vlogi učitelja. Take Univerze v Ljubljani ne potrebujemo in zato, če ne bo pripravljen odpreti vrat in oken prepihu, lahko kar propade. Se bo že našel kdo, ki bo imel posluš za znanje in bo ustanovil univerzo XXI. stoletja; taki pa so že danes. In ne bi smeli biti začudeni, če bo že jutri nekje v Ljubljani nastala neka visoka šola, ki bo zametek omenjene univerze XXI. stoletja.

Matjaž Tavčar



TABELA 2: Število vpisanih študentov (dodiplomski študij) na 100 tisoč prebivalcev.

| država     | število vpisanih študentov na 100 tisoč prebivalcev |       |       |       |
|------------|---|-------|-------|-------|
|            | 1975  | 1980  | 1985  | 1987  |
| Avstrija   | 1.286   | 1.811 | 2.309 | 2.511 |
| Italija    | 1.762   | 1.981 | 2.074 | /     |
| ZR Nemčija | 1.684   | 1.987 | 2.540 | /     |
| ZDA        | 5.179   | 5.311 | 5.118 | /     |
| Slovenija* | 1.560   | 1.457 | 1.500 | 1.557 |

Vir: Statistical Yearbook 1985, 1986, UNESCO, Paris,

\* Zavod republike Slovenije za statistiko.

TABELA 3: Število diplomantov na 100 tisoč prebivalcev, skupaj in posebej za višjo stopnjo, visoko stopnjo in podiplomsko stopnjo ter izračunani deleži vsake.

| država    | leto       | skupaj | višja | visoka |        | podipl. |         |    |
|-----------|------------|--------|-------|--------|--------|---------|---------|----|
|           |            |        |       | %      | visoka | %       | podipl. |    |
| Avstrija  | 1983       | 127    | 1     | 1      | 118    | 93      | 8       | 6  |
|           | 1986       | 186    | 49    | 26     | 127    | 68      | 10      | 6  |
| Italija   | 1986       | 156    | 7     | 5      | 127    | 81      | 22      | 14 |
|           | ZR Nemčija | 1982   | 331   | 122    | 37     | 188     | 57      | 21 |
| ZDA       | 1984       | 378    | 137   | 36     | 216    | 57      | 25      | 7  |
|           | 1982       | 770    | 187   | 24     | 411    | 54      | 172     | 22 |
| Slovenija | 1985       | 798    | 191   | 24     | 409    | 51      | 198     | 25 |
|           | 1983       | 344    | 196   | 57     | 134    | 39      | 14      | 4  |
|           | 1986       | 292    | 167   | 57     | 112    | 38      | 13      | 5  |

Vir: Statistical Yearbook 1989, UNESCO, Paris

# ZDRAV DUH V



## ZDRAVEM TELESU!?

**P**ri študentski mladini so opazne specifičnosti v obliki značilnejših obolenj, kot so motnje menstruacije, številnejši prezgodnji porodi, anemije, glavoboli, številne nevrastenije, motnje osebnosti, kronična obolenja želodca, dihal in kože. Refrakcijske anomalije so po letu 1971 strmo naraščale in še danes so okvare vida obolenja, ki zasedajo prvo mesto po pogostosti, saj prekoračujejo 30 % vseh pregledanih študentov.

**B**olezni kosti, mišic in veziva so s preko 25 % obolelih študentov na drugem mestu, vendar pa njihovo število še vedno narašča, saj so glede na prejšnja leta v porastu za 2 %. Podatek, da ima skoraj vsak četrti študent neko anomalijo iz sklopa zdravstvenih obolenj, je zastrašujoč. Ta kategorija obolenj bi morala zasedati eno zadnjih mest po pogostosti pojavljanja in ne drugo, kot je bilo ugotovljeno po rezultatih preventivnih pregledov. Omenjena skupina obolenj se je v zadnjih 10-15 letih skoraj podvojila. Obolenja se med časom ranega študija pri študentih zadnjega leta še poslabšajo za 4,5 % in so pogosta v obdobju, ko je rast in razvoj telesa v veliki meri že zaključena. Obolelost deklet je nekoliko večja, kljub temu, da je bilo ugotovljeno, da le-te skrbijo bolje za svoje zdravje kot fantje. Vzroke za tako kritične rezultate gre gotovo iskati v organiziranosti telesne vzgoje na Univerzi, pomanjkanje športnih objektov za študente v Ljubljani, pomanjkanje prostega časa zaradi preobremenjenosti študija...

Obolenja kože in podkožnega tkiva so na tretjem mestu s 17 % v prvih in zadnjih letnikih. Tu so najpogostejša glivična obolenja, alergije in vulgarne akne. Pri visokem procentu študentov, kar 8,5 % v zadnjem letniku in 9,1 % v prvih letnikih, so opazne hipertenzije. Eden izmed vzrokov je gotovo tudi dokaj nezdravo življenje študentov, nepravilna prehrana in nesposobnost sprostitve. Peto in šesto mesto po pogostosti obolenj zasedajo akutne respiratorne infekcije in bolezni respiratornega sistema: 5,3 % pri sistematskih pregledih v prvih letnikih in 3,7 % v zadnjih letnikih. Med študenti je še vedno preveč prisotno kajenje in delno tudi alkoholizem. Kardiovaskularne bolezni sodijo s 4,2 % oz. 4,7 % na sedmo mesto. Največ primerov je funkcionalne narave in le majhen delež je organskih obolenj. Tem sledijo bolezni prebavil, katerih delež se vsako leto večja. Večinoma gre za hiperacidnost in ulkusne bolezni, kar je delno vegetativno živčno pogojeno, delno pa je odraz nepravilne prehrane. To nakazuje tudi večji delež astenij in deficitarnih stanj

prehrane v zadnjih letnikih (cca 3,1 %). Število študentov s previsoko telesno težo se je v zadnjem šolskem letu podvojilo, pa tudi delež s prenizko telesno težo je porasel.

Posebno pozornost je potrebno nameniti zobozdravstvenemu stanju študentov. Obolelost zob je zelo visoka in pri prvih letnikih se odraža v 81 % vseh pregledanih. Aktivni karies je najbolj pogosto zobno obolenje, katerega vzrok je prav tako nepravilna prehrana in ustna higiena.

Veliko je psihosomatskih motenj in konfliktnih situacij zaradi študijskih obremenitev. Kar 80 % pregledanih študentov ima motnje ali obolenja psihosomatske narave. Najpogostejši so glavoboli, zmanjšanje koncentracije in bolečine v prsih. Dekleta pogosteje tožijo za glavoboli, pri fantih pa se kaže večji delež na zmanjšani ali moteni koncentraciji. Samo 10 % študentk nima psihosomatskih težav in 31 % študentov je popolnoma brez motenj.

Veliko študentov si želi družine, toda tu se pojavi vprašanje obstoja in preživetja. Matere-študentke izgubijo štipendijo, če pustijo študij, nimajo porodniške, res pa dobijo simbolično vsoto denarja, da preživijo nekaj dni v začetku meseca.

Študentom lahko pomaga psiholog ali psihiater z razumevanjem njegovih problemov ali psihoterapijo. Toda koliko študentov si poišče pomoč pri omenjenih strokovnjakih? Sicer pa imajo na voljo le enega psihiatra v okviru zdravstvenega doma. Imamo tudi novo psihologinjo, ki je v okviru Študentskega centra nameščena za pomoč študentom. Toda narediti moramo veliko več že pred samim nastopom obolenj in težav, v fazi preventive. Veliko več lahko s preprečenjem nastanka obolenj pomaga boljše organiziranje študijskih programov na fakultetah, boljšim razumevanjem in pomočjo s strani profesorjev, bolje organizirano prehrano, športno vzgojo in rekreacijo.

Družba pričakuje, da se bodo študentje po končanem študiju zaposlili kot zdravi in za delo polnovredni strokovnjaki. Vzemimo si nekaj minut za razmislek in najdimo rešitev, da študentu ne bo z večjimi obremenitvami in morebitnimi participacijami zdravstvenih storitev, padanjem življenjskega standarda, s tem povezanim neustreznim in slabim prehranjevanjem, bivanjem in pomanjkanjem rekreacije še bolj ogroženo že tako kritično zdravstveno stanje.

Petra Globočnik



LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI



režija  
*gus van sant*

*matt dillon*

*kelly lynch*

*william burroughs*

*v filmu*

# *drugstore cowboy*

*v kinu vič*

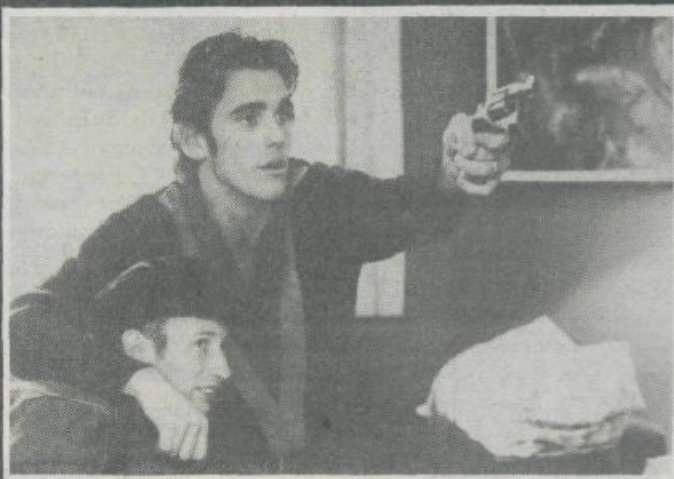
*Samuel Goldwyn®*  
THE SAMUEL GOLDWYN COMPANY

**D**ogajanje je postavljeno dvajset let nazaj v Portland, Oregon. Bob (Matt Dillon) je vodja majhnega ganga, ki ga sestavljajo še njegova ženska Dianne (Kelly Lynch), Rick in Nadine. Bob je junkie že celo življenje, skupaj z ostalimi člani ganga v lekarnah kradejo mamila: "Obredel sem že lekarne v pol Amerike. Nič posebnega, vse je samo stvar tehnike." Pri 26 je že veteran, pod kontrolo ima tudi lokalnega dealerja Davida, kjer menja ukradeno robo za stvari, ki mu jih ni uspelo ukrasti. Droga in kraje so mu obsesija, zaradi njih zanemarija celo Dianne. "Bob je kot zajec - noter in takoj iz luknje. In s tem ne mislim samo lekarn," pravi Dianne Ricku, ko čakata Boba. Nadine in Rick sta za Boba mularija, TV-otroka, ki ju je treba šele vpeljati v posel.

Predstavitev akterjev zgodbe je v stilu predfilma, bliskovita in udarna. Zgodbo spravi v gibanje vpad lokalne policije z inšpektorjem Gentryjem na čelu, ki da Bobu vedeti, da bi bilo bolje, če bi se pobral iz Portlanda in šel delat težave komu drugemu. Skupina je prisiljena na cross-road-ing, potovanje iz kraja v kraj, seveda s sprotnim nabavljanjem droge. Žal pa se skupaj s potovanjem začnejo tudi scenaristični in režijski problemi, film razvodeni in postane strahovito dolgočasen, ne razgiba ga niti Nadinin samomor in težave z odstranitvijo njenega trupla. Konvencija šerifov (ki je - mило rečeno - ponesrečena scenaristična domislica) zlomi Boba, ki se odloči, da bo prekinil z narkomanskim življenjem in se šel domov odvajati droge. Bobov odhod je povod za razpad ganga, saj mu Dianne ne sledi.

Za konec nam Gus Van Sant prihrani pravi biser: Williama Burroughsa v vlogi očeta Murphyja,

## DRUGSTORE KAVBOJ



*Produkcija: Avenue Pictures, ZDA, 1989*

*Scenarij: Gus Van Sant, Daniel Yost*

*Režija: Gus Van Sant*

*Fotografija: Robert Yeoman*

*Glasba: Elliot Goldenthal*

*Igrajo: Matt Dillon, Kelly Lynch, William Burroughs*

*"Jaz sem Bob in to je film o meni." Te besede je slišati na začetku predfilma za Drugstore kavboja, enega izmed najboljših predfilmov, ki sem jih imel priložnost videti. V nekaj minutah mu namreč uspe vzbuditi pravo potrebo po ogledu filma, o katerem se je začelo govoriti že takoj po festivalskih prikazovanjih dve leti nazaj. Drugstore kavboj je bil prikazan tudi na letošnjem FESTu, odkupili pa so ga Ljubljanski kinematografi.*

legende tamkajšnjih junkiejev, župnika - narkomana. Burroughs, ki je v svojih knjigah (npr. The Naked Lunch) precej popisoval narko sceno, v filmu s tresočim glasom povene kaj lucidnih misli o narkomaniji in oblasti, kibo (je že) izrabila problem mamila za opravičilo za formiranje policijske države - Amerika kot svetovni policaj. V resničnost njegovih besed sedanesres ni težko prepričati - dovolj se je spomniti Noriega in Medellinskega kartela. Konec filma napoveduje tudi val nasilja, povezanega z razpečevanjem mamila, ki se je razbohotil v zadnjem desetletju, saj Boba ustrelja dealer David, TV-otrok, prototip najstnikov, ki seta trenutke streljajo po ulicah ameriških vlemest.

Če odmislimo razvlečenost filma, pa je treba priznati, da se je Drugstore kavboj uspešno izognil pasti moraliziranja, v katero se skoraj po pravilu ujamejo filmi z narko-tematiko. Bob in kompanija niso nikakršni Otroci s postaje Zoo, ki bi tarnali nad svojim položajem in družbo, ki jih je tja potisnila. Karkoli že počnejo - odličitev za tako življenje je bila prostovoljna. In Drugstore kavboj ni film o narkomaniji, temveč film o narkomanu. "Jaz sem Bob in to je film o meni." In nič drugega.

Ker sem že začel s predfilmom, lahko z njim tudi končam. Predfilm obljublja več, kot sam film da. Mogoče zveni absurdno, toda Drugstore kavboj si enostavno ne zasluži tako dobrega predfilma. Zadostovalo bi že nekaj povsem povprečnega.

Uroš Prestor



**SPORED  
LJUBLJANSKE  
KINOTEKE**

*Ponedeljek, 01.04.91*

**ODSEVI V ZLATEM OČESU** (REFLECTIONS IN A GOLDEN EYE), ZDA, 1967. Režija: John Huston. Glav. vl.: Marlon Brando, Elizabeth Taylor, Brian Keith, Julie Harris, Robert Forster, Zorro David (v barvah).

*Torek, 02.04.91*

**SITO MESTO (FAT CITY)**, ZDA, 1972. Režija: John Huston. Glav. vl.: Stacy Keach, Jeff Bridges, Susan Tyrrell (v barvah).

*Sreda, 03.04.91*

**ZLOČIN IN KAZEN (CRIME ET CHATIMENT)**, Francija, 1956. Režija: Georges Lampin. Glav. vl.: Jean Gabin, Marina Vlady, Ulla Jacobson, Robert Hossein, Bernard Blier, Gaby Morlay, Gérard Blain, Lino Ventura.

**ANNA KARENINA**, Vel. Britanija, 1947. Režija: Julien Duvivier. Glav. vl.: Vivien Leigh, Kieron Moore, Ralph Richardson, Marie Lohr, Sally Ann Howes, Niall MacGinnis, Helen Haye, Michael Gough, Mary Kerridge.

*Četrtek, 04.04.91*

**KAVBOJ BREZ MIRU (THE HIRED HAND)**, ZDA, 1971. Režija: Peter Fonda. Glav. vl.: Peter Fonda, Warren Oates, Verna Bloom, Severn Darden (v barvah).

*Petek, 05.04.91*

**LOLITA** Vel. Britanija, 1962. Režija: Stanley Kubrick. Glav. vl.: James Mason, Shelley Winters, Sue Lyon, Peter Sellers.

*Sobota, 06.04.91*

**TOPKAPI**, ZDA, 1964. Režija: Jules Dassin. Glav. vl.: Melina Mercouri, Peter Ustinov, Maximilian Schell, Robert Morley, Akim Tamiroff, Gilles Segal, Jess Hahn (v barvah).

*Nedelja, 07.04.91*

**ZAPRTO**

*Ponedeljek, 08.04.91*

**TAKŠNA VRSTA ŽENSKO** (THAT KIND OF WOMAN), ZDA, 1959. Režija: Sidney Lumet. Glav. vl.: Sophia Loren, Tab Hunter,

**Biseri za ogrlico**

**ODLOČANJE O  
ŽIVLJENJU IN SMRTI**

Ponedeljek, 15.04.91

**DVANAJST JEZNIH MOŽ (12 Angry Men)**

(glej spored)

Ameriški filmski in TV režiser ter producent in scenarist Sidney Lumet je sin igralca židovskega rodu, Barucha Lumeta. Že s štirimi leti je debitiral na gledališkem odru, nato je nastopal na radiu ter zaigral v filmu *One Third Of A Nation* (1939) Dudleya Murphyja. Kasneje je študiral dramo, po 2. svet. vojni je ustanovil svojo gledališko skupino. V začetku 50-ih let je režiral na TV, predvsem TV-drame in adaptacije gledaliških iger, nato pa je začel režirati tudi filme. Posnel je več kot 30 celovečercer, pri nas se ga spominimo zlasti po filmih *KAČJA KOŽA* (The Fugitive Kind, 1960), *DOLGO POTOVANJE V NOČ* (Long Day's Journey Into Night, 1962), *MOŽ IZ ZASTAVLJALNICE* (The Pawnbroker, 1965), *GRİČ IZGUBLJENIH* (The Hill, 1965), *LJUBEZENSKI SES-TANEK* (The Appointment, 1969), *KLAN DUKA ANDERSONA* (The Anderson Tapes, 1971), *SERPICO* (Serpico, 1973), *UMOR V ORIENT EKSPRESU* (Murder On the Orient Express, 1974), *PASJE POPOLDNE* (Dog Day Afternoon, 1975), *TV-MREŽA* (Network, 1976), *EQUUS - SLEPI KONJI* (Equus, 1977), *ČAROVNIK* (The Wiz, 1978), *RAZSODBA* (The Verdict, 1983), *JUTRO NASLEDNJEGA DNE* (The Morning After, 1986) idr. Lumet je dobro podkovan v literaturi, z velikimi izkušnjami iz gledališča in s televizije ter z igralskim znanjem, kar se močno odraža v njegovih filmih; to velikokrat temeljijo na zahtevanih književnih predlogah ali pa gre za adaptirane gledališke scenarije, precej je dialogov, igralske interpretacije imajo veliko težo. Lumetovi filmi so bili doslej nagrajeni s 6 oscarji in bili deležni še dodatnih 38 nominacij.

**DVANAJST JEZNIH MOŽ** je Lumetov kinematografski prvenec. Gre za filmsko inačico TV-drame, ki jo je predhodno sam režiral; pri obeh verzijah je scenarist Reginald Rose. Henry Fonda (tudi koproducent) nastopa v vlogi porotnika, ki edini ni prepričan v krivdo obtoženega za umor. **DVANAJST JEZNIH MOŽ** je bilo nominiranih za 3 oscarje (film kot celota, režija, scenarij), v Berlinu pa je Lumet prejel Zlatega medveda za najboljši film. Drugi Lumetov film aprila v ljubljanski Kinoteki je **TAKŠNA VRSTA ŽENSKO** (That Kind of Woman, 1959), ameriški »star-vechile« za jedro Napoletanko Sophio Loren.

Igor Kernel



Henry Fonda v prizoru iz filma **DVANAJST JEZNIH MOŽ**  
Sidneya Lumeta.

George Sanders, Jack Warden, Barbara Nicholas, Keenan Wynn.

*Torek, 09.04.91*

**BARBARELLA**, Francija-Italija, 1967. Režija: Roger Vadim. Glav. vl.: Jane Fonda, John Phillip Law, Anita Pallenberg, Milo O'Shea, David Hemmings (v barvah).

*Sreda, 10.04.91*

**SODNIK ZA OBEŠANJE (THE LIFE AND TIMES OF JUDGE ROY BEAN)**, ZDA, 1972. Režija: John Huston. Glav. vl.: Paul Newman, Ava Gardner, Jacqueline Bisset, Tab Hunter, Stacy Keach, Roddy McDowall, Anthony Perkins, John Huston (v barvah). **LJUBIMCA IZ VERONE (LES AMANTS DE VERONE)**, Francija, 1948. Režija: André Cayette. Glav. vl.: Pierre Brasseur, Serge Reggiani, Anouk Aimée, Louis Salou, Marcel Dalio.

*Četrtek, 11.04.91*

**MOŽ IZ AVSTRALIJE (THE MACKINTOSH MAN)**, Vel. Britanija, 1973. Režija: John Huston. Glav. vl.: Paul Newman, James Mason, Dominique Sanda, Nigel Patrick, Michael Hordern, Ian Bannen, Pater Vaughan, Leo Genn (v barvah).

*Petek, 12.04.91*

**LADY L**, Francija-Italija-ZDA, 1965. Režija in scenarij: Peter Ustinov. Glav. vl.: Sophia Loren, David Niven, Paul Newman, Peter Ustinov, Claude Dauphin, Philippe Noiret, Michel Piccoli, Marcel Dalio, Cecil Parker (v barvah).

*Sobota, 13.04.91*

**DVOBOJ NA MISSOURIJI (MISSOURI BREAKS)**, ZDA, 1976. Režija: Arthur Penn. Glav. vl.: Marlon Brando, Jack Nicholson, Randy Quaid, Kathlenn Lloyd, Frederic Forrest, Harry Dean Stanton (v barvah).

*Nedelja, 14.04.91*

**ZAPRTO**

*Ponedeljek, 15.04.91*

**DVANAJST JEZNIH MOŽ / DVANAJST POROTNIKOV (TWELVE ANGRY MEN)**, ZDA, 1957. Režija: Sidney Lumet. Glav. vl.: Henry Fonda, Lee J. Cobb, E.G. Marshall, Jack Warden, Ed Begley, Martin Balsam, John Fiedler, Jack Klugman, George Voskovec, Robert Webber, Edward Binns, Joseph Sweeney.

Prosimo občinstvo, da  
ne zamuja predstav.  
Kinoteka si pridruže  
pravico do spremembe  
programa.

## VRNITEV ODPISANIH?

Tisti, ki imate v knjigarnah navado pogledati v kotichek s filmsko tiskovino, ste gotovo že opazili barve na naslovnici nove številke Ekрана, ostali filmbesucherji pa ste že videli človeka s kupom taistih Ekranov pri blagajni kina Komuna. Barve in kolporterji so najbolj opazna sprememba, ki jo je uvedla nova posadka Ekрана s Stojanom Pelkom kot pilotom in Miho Zadnikarjem kot kopilotom. Uvodnik, natisnjen poleg slike novega uredništva, pa obljublja tudi redno mesečno izhajanje in obveščanje o sprotne kinematografskem sporedu.

Pričujoča številka je ažurna, saj je v novi rubriki Film meseca Joe Cohenov Miller's Crossing, kritiki pa so se lotili filmov Angel za mojo mizo, Divji v srcu, Čaj v Sahari, Drugstore kavboj, Dolgoletno prijateljstvo, Razglednice iz pekla, Henrik V. in Jakobova lestev. Kritiko spremlja tudi Info-kolumen s kompilacijo novičk iz filmskega biznisa, TV pa je zastopana z zapisom o Twin Peaks. Od festivalov sta zastopana beograjski FEST in Berlinale (samo na hitro, za naslednjo številko je obljubljen bolj podrobno poročilo). Iz Süddeutsche Zeitung je preveden intervju Wendersa z Godardom oz. Godarda z Wendersom, ki ga spremlja zapis o Novem valu, poslednjem Godardovem filmu izpod peresa Jean-Louis Leutrata - posebej za Ekran. Zastopljena ni niti teorija - v pričujoči številki so teksti Marcela Štefanciča, jr. o policijskem thrillerju, Paula Virila o vojni podob in fragment iz knjige Ples v dežju Zdenka Vrdlovca. Rubrika Obrazi predstavlja Penny Marshal, Dannyja Elfmana in Shane Black, kolumnirajo Luka Novak, Nebojša Pajkič in Janez Strehovec, ne manjka pa niti Slovar cineastov s F.F. Coppolo. Skratka dovolj branja za en mesec - do izida nove številke, ki se ima zgoditi začetek aprila.

U.P.

## NOVI FILM RAJKA GRLIČA

V času med obema vojnama (30-a leta) smo imeli Slovenci svojega »robinhoodovskega« tolovaja Toneta Haceta, Hrvate pa je nekaj let prej (od konca vojne pa do l. 1925) neusmiljeno ropal nič manj legendarni »revolucionarni« razbojnik Jovo Stanislavljevič - Čaruga. Pred kratkim smo imeli v Ljubljani priložnost videti film DO KONCA IN NAPREJ (r. Jure Pervanje), ki so ga navdihnilo Hacetove dogodivščine, s premiero 28. marca v Zagrebu pa je gledalcem predstavljena še ekranizacija zgodbe Hacetovega slavonskega kolega. ČARUGO (s podnaslovom »Trijumf strasti i avanture«) je režiral Rajko Grlič, avtor filmov KAR BO, PA BO (Kud puklo da puklo, 1974), BRAVO MAESTRO (1978), SAMO ENKRAT SE LJUBI (Samo jednom se ljubi, 1981), V ŽRELU ŽIVLJENJA (U raljama života, 1984), ZA SREČO SO POTREBNI TRIJE (Za sreću je potrebno troje, 1985) in HUDIČEV RAJ (Dovolji raj/That Summer of White Roses, 1989). Film je resno zastavljen, po nekajletnih pripravah se je začelo naporno snemanje, ki je trajalo več mesecev, angažirana je bila eminentna igralska ekipa. Čarugo igra znani zagrebški igralec Ivo Gregurevič, njegovi dve izbranki pa Branka Trlin (vloga Mande) in Ena Begović (Svilena). Nastopa še več znanih igralskih imen, med njimi Davor Janjić, Petar Božović, Dejan Ačimović, Branislav Lečić, Filip Šovagović, od slovenskih pa Radko Polič in Gojmir Lešnjak. ČARUGA bo bolj podrobno predstavljen, preden pride na spored v Ljubljano. Zaenkrat lahko rečem le toliko, da gre za atraktiven, na trenutke prav spektakularen film, glede ljubezenskih prizorov v njem pa so v EROTIKI (v tem pogledu ni nikoli odveč citirati strokovno literaturo) zapisali, naj bi bili »med najlepšimi doslej posnetimi v jugoslovanski kinematografiji«. Koproducent ČARUGE je bil VIBA FILM, distribuira pa ga MISOTA, ki je novo ime v tej dejavnosti pri nas. Davor Pajalić, nekdanji vodja zagrebškega predstavništva VESNA FILMA, sedaj pa vodja prodaje MISOTE za področje Slovenije, Hrvatske ter Bosne in Hercegovine, nam je zaupal, da se s ČARUGO potegujejo za uvrstitetv v enega od programov letošnjega festivala v Cannesu.

Igor Kernel

BRE, STVARNO  
DOBRA OVA  
MUZIKA NA  
RADIO

# RGL

100,2 MHz FM STEREO



# IZJAVA ŠTUDENTSKE VLADE O PROGRAMSKO-ORGANIZACIJSKI PRENOVI DELOVANJA KLUBA K 4

**K**lub K 4 je pričel s svojim delovanjem 25. maja 1989 z namenom omogočiti različnim skupinam mladih, predvsem takratni t.im. alternativni, oblikovanje klubskih večerov ob izvajanju programov različnih zvrsti sodobne glasbe in drugih programov s področja kulture mladih.

Prvotna programska in organizacijska postavitev sčasoma ni več dosegla zastavljenih ciljev. To se je pokazalo tudi v trendu počasnega upadanja števila obiskovalcev klubskih večerov, ki je svojo najnižjo točko dosegla v zadnjih mesecih. Vse to nam je narekovalo temeljito prenavo tako programskega kot tudi organizacijskega delovanja kluba K 4.

Študentska vlada kot izvršni organ Študentske organizacije Univerze v Ljubljani izvaja temeljito reorganizacijo na vseh področjih, tako da je prenova delovanja Kluba K 4 sestavni del širše prenove ŠOU za doseg ciljev, ki jih je Študentski parlament opredelil v Študentski ustavi.

Študentska vlada je po celoviti oceni stanja v klubu zavzela stališče, da je ŠOU ena izmed redkih institucij, ki lahko z ustreznim mehanizmom zagotovi dotok svežih idej in sil, ki hočejo oblikovati program kluba, vendar s tem, da nikomur ne dovoli monopola nad prostorskimi in tehničnimi pogoji v klubu.

Študentska vlada je pristopila k izdelavi natančnih pravil o organizaciji in delovanju kluba ter definirala postopek

za oblikovanje programskih zasnov, pri čemer ima še poseben pomen javnost dela, kar naj bi omogočilo preprečitev prevlade ozkih interesov določenih skupin ali osebnih interesov posameznikov. Klub K 4 ne more biti trajna infrastruktura tistim posameznikom ali skupinam, ki so izšli iz študentskih vrst in si sedaj z delovanjem na tem področju zagotavljajo svojo existenco.

Iz navedenih razlogov je:

## 01.

Študentska vlada objavila javni razpis za zbiranje predlogov programov klubskih večerov za obdobje štirih mesecev, s katerim je omogočila enake možnosti vsem zainteresiranim posameznikom ali skupinam mladih oziroma njihovim oblikam združevanja. Zato smo organizirali to javno predstavitev vseh prispelih predlogov.

## 02.

Študentska vlada je nosilec programskih večerov določenega dne v tednu z internimi pravili o organiziranosti in delovanju kluba K 4 omogočila programsko, organizacijsko in finančno avtonomijo ter določila naloge in razmejila pristojnosti oz. odgovornosti zaposlenih delavcev v ŠOU ter drugih služb pri odločanju o delovanju kluba K 4.

## 03.

Za zagotovitev profesionalnega vodenja kluba K 4 in drugih dejavnosti s

področja kulture in javnih prireditev je objavljen razpis za delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

## 04.

Študentska vlada je na osnovi prispelih predlogov programov oziroma opredeljenih tehničnih potreb za njihovo realizacijo sprejela program investicijskih vlaganj v opremo za zagotovitev sodobnejše tehnične osnove za realizacijo programov klubskih večerov.

## 05.

Študentska vlada je sklenila, da zaradi zaostrenih socialnih razmer določi popust pri vstopnini za študente in srednješolce, ki se izkažejo z izkaznico ŠS ŠOU, indeksom ali mednarodno študentsko izkaznico.

## SKLEP

Cilj Študentske vlade ni vsebinsko poseganje v program Kluba K 4, niti ohranjanje statusa quo; njeno ukrepanje je usmerjeno v ustvarjanje takšnih organizacijskih, finančnih in drugih materialnih pogojev, ki bodo omogočali izvedbo visokokvalitetnih programov klubskih večerov.

Študentska organizacija  
Univerze v Ljubljani  
Minister za kulturo  
Jože Možina

## IZBOR PROGRAMOV V KLUBU K4 PO POSAMEZNIH DNEVIH

| DAN        | NOSILEC PROGRAMA   | VODJA PRIREDITEV  |
|------------|--|---|
| PONEDELJEK | SKATE CORE KOLETIV<br>ali/oziroma<br>PUNK-CORE + KOLEKTIV<br>NENASILNEGA DELOVANJA | Matjaž Košir  |
| TOREK      | BRIAN GODDFELLOW   | Benjamin Markelj<br>(Brian Goodfellow)  |
| SREDA      | WEBER/SABADIN  | Iztok Sabadin   |
| ČETRTEK    | ŠOU V LJUBLJANI  | oseba, ki jo določi<br>Študentska organizacija fakultet<br>ali druga organizacija |
| PETEK      | ZORMAN/BOŠKOVIČ  | Nebojša Boškovič  |
| SOBOTA     | ŠOU V LJUBLJANI  | vodja enote ŠOU<br>za kulturne prireditve   |
| NEDELJA    | ŠKUC -FORUM - MAGNUS/LL  | Brane Mozetič   |

## KDO JE

**G**ary Gray rides again! Upajmo. Zadnjič je namreč moj članek spet uničil računalniški škrat. Bojda. Moj dvom temelji na dejstvu, da se je to zgodilo že drugič v mesecu dni. Tokrat je bil tako cenzuriran Diamond Dave (Lee Roth), večje število njegovih domnevnih spolnih odnosov ter falični scenski rekviziti. Če seštejem eno z drugim, je očitno, da sem žrtev novega režima v Sloveniji. Kot je znano, je ta vse manj toleranten do pisunov, ki niso na novi liniji. Njihova linija pa je, kot vemo, uresničevanje tisočletnih teženj slovenskega naroda. Karkoli to že pomeni. Gotovo pa med omenjene težnje ne sodi rockanje, uživanje žganih pijač tujega porekla, ameriški mačo-seksisti in sex, ki ni v funkciji reprodukcije naroda sploh.

Drugi morebitni cenzor, ki sicer ni videti tako spektakularen, ždi v isti hiši kot uredništvo Tribune. Gre za našo ljubo Študentsko organizacijo, ki se kljub spremembi imena očitno ni uspela odtrgati od razmišljanja, ki je nekoč obvladovalo UK ZSMS. Gre za takoimenovane študentske interese, ki so sicer dovolj jasni, ko gre za študij ali štipendije, ampak vrli mladi politiki jih veselo raztegujejo, kamor se le da. V času polemik o Discu študent v ŠN pred poldrugim desetletjem je del študentov, ki so bili za zaprtje diska, svoje stališče argumentiral s trditvami, da tja zahaja več srednješolcev kot študentov. Ob razcepljenosti znotraj bodočega cveta inteligence, so pooblaščen organi brez posebnih težav zaprli zloglasno klet. No ja, še dolgo so tam delovali reprezentanti avtentičnih študentskih interesov v obliki zemljačkih klubov, ki so ob vzdušju vaških kulturnih domov ponujali tudi poceni pivo.

Podobna razmišljanja se, kot sem prebral, pojavljajo tudi sedaj v zvezi s klubom K 4; ker ob vstopu v klub nihče ne preverja indeksov, lahko tja pride kdorkoli, kar seveda pomeni, da ne gre za avtentičen študentski interes. Ali nekaj takega. V tem kontekstu tudi pisanje Garyja Grayja ni avtentičen študentski interes, saj je vobče znano, da študenti pijejo samo



## UBIL



toplo pivo, od glasbenih prireditev pa so jim namenjeni plesi v menzi.

Drugače sem bil tudi sam nekoč študent. Ogibal sem se toplemu pivu in nikoli nisem bil na plesu v menzi. Če dobro premislim, sem v tistem času največ časa in novcev pustil v disku Tunist, ki je bil poleg Uniona središče scene.

In sedaj, po nekaj letih, se zdi, da je Tunist spet *in*. Vsaj nekateri večeri privlačijo neverjetne količine ljudi. Minuli četrtek je bilo denimo tako nabito in zakajeno, da je tudi vsega hudega vajeni G.G. po slabi uri zapustil prizorišče, ne da bi se sploh prebil do šanka. Še bolj nenavadno pa je bilo, da se je dogajal nekakšen rasta-večer. Nadebudna agencija Viz-zador je namreč organizirala slovensko turnejo(!) čeških(!) reggaejašev Babalet in Hypnotix, za promocijski nastop pa so si izbrali ravno Turista. Da bo hec še večji, so bili slab eden za tem tam spet rasta-farijanci, tokrat pretežno udomačeni sončni orkester. Dan za tem pa tazaresen koncert omenjenih Čehov v Študentskem naselju. Rezultati njihove turneje mi v trenutku, ko to pišem, še niso znani, vendar dvomim, da je bilo kaj prida posla za prekupčevalce kart.

Pretiranega navala ni imel na zadnjih dveh koncertih niti legendarni srečko Iggy V. O princu teme in njegovih sestrah usmiljenkah sem pisal že zadnjič, tokrat pa so aktualni Jane's Addiction. Njihov nastop se je zgodil na Kodeljevem, a tudi tam bi dvorana prenesla precej več obiskovalcev, kot jih je prišlo. Pravzaprav žalostno, saj so Jane's Addiction ravno sedaj v fazi, ko jih ne moremo stlačiti niti v predalček »veliki upi«, niti pod »vrnitev odpisanih« - kar pomeni, da so nekje na vrhuncu. Verjetno se bo kdo, ki ga ni bilo, zaradi tega še tolkel po glavi.

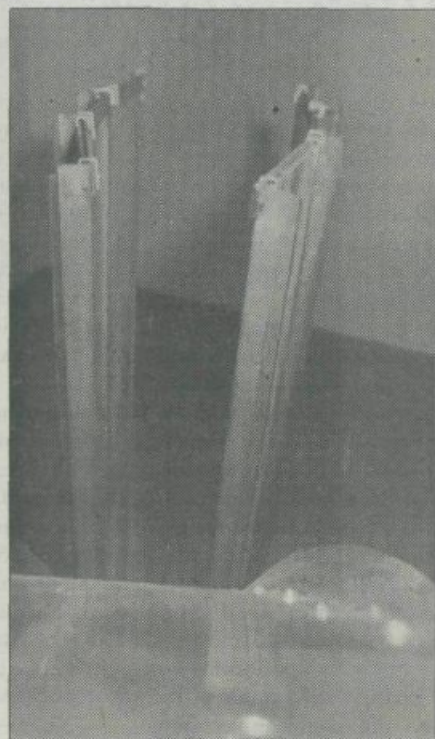
Ali pa so ljudje morda slišali, da bo odpadel nastop požiralcev ognja?

Gary Gray

## GARYJA GRAYJA?

GALERIJA GT

## ANATOMIJA GLASILKE



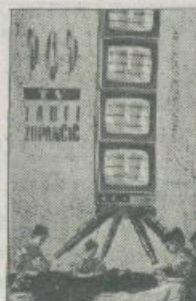
**T**oje tudi naslov skulpture Dušana Zidarja, kiparja na specialki ALU, ki je v majhen galerijski prostor postavil predimenzioniran objekt - glasilko oz. »njeno anatomijo«. Ne bomo začeli z razglabljanjem o tem, zakaj je uporabil steklo, baker in linolej kot sestavne dele svoje skulpture, čeprav smo se pri ogledovanju to najbrž spraševali. Najprej moramo razjasniti naš odnos do skulpture. Prvič, če je dovolj »močna«, se ob njej ustavimo, si jo natančneje ogledamo in jo »doživljamo«. Drugič, poskušamo je interpretirati ali pa tudi ne. Morda

začutimo njeno energijo, ki jo seva, je ne razumemo, pa vendar jo »čutimo«. Če ne izžareva energije, nas pušča hladne in se ob njej niti ne ustavimo. Podobno je na vseh razstavah z več deli. In mislim, da ne drži trditev nekaterih, ki pravijo, da si »ne vzamemo zadosti časa za opazovanje umetniškega dela«. Morda pa ni zadosti prepričljivo, da bi se ob njem sploh ustavili.

In kje je tukaj Zidarjeva skulptura? Ker je bila edina, najbrž nismo imela izbire in smo se ob njej ustavili. Toda to tudi še ne pomeni, da je izžarevala kakršnokoli energijo, ki bi nas pritegnila. Zastavljena je strogo konceptualno, ki ji likovno ne bomo oporekali. Zanimiva pa je ideja postaviti glasilko in jo »anatomsko oblikovati z različnimi materiali? Steklo, linolej in baker so umetni materiali, v nasprotju z glasilko, ki je »iz narave«. Po drugi strani pa so to materiali, kojih je ustvaril človek, »nosilec« glasilke. Torej stoji pred nami človek v odnosu do narave? Kaj pa naj bi sploh opazovali? Dobro osvetljeno režo med stekli? Baker, poln prstnih odtisov? Lepo izdelane šive oz. pelome in matice? Skratka, arhitektonski objekt, ki naj bi bil glasilka? Celo anatomija glasilke?

V trenutku bi morali biti glasilke mi. In bi iz te perspektive ugotavljali naš odnos do prostora, ... Toda to se seveda ne zgodi. Skulptura ostaja nepremično zazrta v nas kot dokaz, da je umetnina lahko tudi »l'art pour l'art«.

Ni iluzij, le stvarnost praznega prostora, ki lebdi nad nami in okrog nas.



## POP TV

Tadej Zupančič umoril TV Slovenija

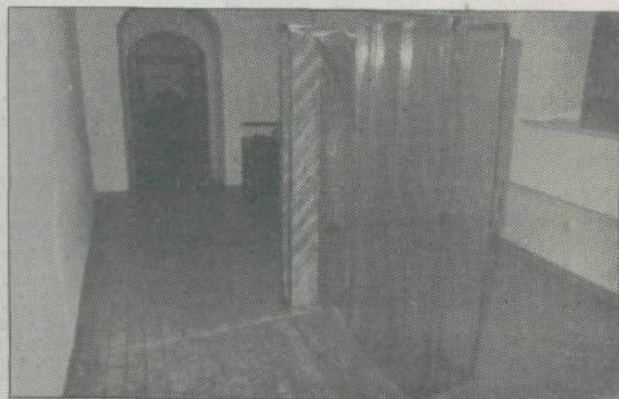
Če lahko tržno vrednost najbolj sveže Zupančičeve knjige POP TV izmerimo s stavkom na stoosemdeseti strani, v katerem avtor nesramno razkrije, kdo je umoril Lauro Palmer v televizijski nadaljevanki *Twin Peaks*, potem bo zadnji založniški podvig Dušana Cunjaka in njegove Emonice best-seller. Vendar knjiga velja veliko več kot umor, ki ga je Zupančič zagrešil zoper TV Slovenija. V neposrednem prenosu z avtorjem, ki ga je vodil Marko Crnkovič, je bilo poudarjeno, da knjiga nima teoretskih ambicij, ampak govori o stvari sami oz. normah in pravilih ameriške televizije.

V Prvem delu knjige piše britanski kritik pop kulturnih fenomenov Adrian Dannat o nastanku in razvoju ameriške televizije, ki je »najboljša na svetu zaradi denarja, ki se vrtil v njej.« Izvemo tudi, kako poteka merjenje gledanosti programov (ratingi), o vplivu politike na televizijo in (ali) obratno, o podkupljivosti TV medija, komercializaciji... Dannat ugotavlja, da je televizija postala večja od življenja.

Osrednji del knjige pa tvori pregled ameriškega televizijskega programa od 1946 do 1990. Če gre verjeti Zupančiču, da si je tako ali drugače ogledal okrog devetdeset odstotkov vseh predstavljenih serialov, potem je njegov vodič po klasičnem in aktualnem televizijskem programu kredibilen. Klasifikacija je urejena po angleški abecedi, navedena je TV mreža, žanr serije ali programa, sezone predvajanj, zasedbe vlog, povzeta je vsebina in dodan komentar. Skratka: če ne želite ostati *out*, potem si lahko za borih dvestodevetindvajsetdin 00/100 kupite najboljši in edini lokalni (slovenski) vodič po svetovni (ameriški) televiziji. Imejte ga v žepu povsod in vedno tam, kjer morate biti in.

In nenazadnje: kdo je umoril Lauro Palmer? Odgovor je na strani 180., 22. vrstica. Bodite močni in jo preskočite.

Branko Čakarmiš



## VRAČANJE H KORENINAM

**Franjo Frančič: ROSA,  
ČZP Kmečki glas, Ljubljana 1990.**

Franjo Frančič je torej lahko tudi drugačen, pa čeprav ostaja zvest sam sebi. Njegovi stavki so obrisi, grobo in vendar prepričljivo zgneteni v skladno celoto. Pisec, ki je v drugi polovici osemdesetih ustvaril izredno (morda celo najbolj) prepoznaven slog v slovenski literaturi, ni z ameriško literarno teorijo nagačen sterilni (kvazi)intelektualec, ujet v kletko svoje vsevednosti in obremenjen s postmodernim Zeitgeistom, ampak človek iz mesa in krvi, ki z besno ihto išče svoj kos neba. In zdi se, da ga je končno našel. Frančič nič več ne ponavlja »jebi se«, njegovo avtobiografsko vijuganje med verizmom, reizmom in socialnim realizmom se vrača h koreninam - k zemlji.

»Eno kožo imaš, težko jo zamenjaš, prej ustrojiš, z gubami okraši.« In z brazgotinami. Kajti steklenih gradov ne moreš porušiti, osvobajanje je dolgo in naporno. Pa vendar, od »Jeba«, v katerem je Frančič že stotič ponovil: »Jebi se« in na koncu zapisal: »Na poti osvobajanja si«, do »Rose«, se je spremenilo vse. Pijani oče, materine pravljice, ki jih nikoli ni bilo, strašna boleča in vseprisotna smrt, skeleča otožnost ter nostalgичno premlevanje časa, so dobili novo razsežnost - spokojnost in čudno zasanjanost po dokončnem obračunu.

»Tam gori na Kortah med cipresami je rekel glas: odjebi sanje, preteklost in ostalo sranje, črtaj bele gradove, viteze in paranoje. Naredi črto, debelo, močno, ravno črto.« Frančičevi junaki niso več obrobniki in izvrženci, ki jih je na (čez) rob prignalo dušeče urbano okolje, ampak sveži, trdi, po svoji volji odmaknjeni ljudje istrske krajine. Avtorjev beg se je vsaj zaenkrat, in to srečno, končal. Hrepenenje po svobodi je potešeno, čeprav so spomini neizbrisni. Pred nami Frančič odstira tisto skrivnostno, vase ukleto pokrajino, ki živi zapredena v stoletne sanje in pripovedke, deželo, kjer se sedanost uči od preteklosti. »V to pokrajino je treba najprej najti vrata, nato je lažje. To je neka druga, čarovniška dežela.« Istra, kakršno že poznamo iz del Marjana Tomšiča. Tako blizu in tako daleč hkrati. Čudna dežela, v kateri živijo posebni ljudje s svojo govorico in navadami. Ljudje, ki sta jim morje in burja vtisnila svojevrsten pečat trdote in ranljivosti. Frančič ni fotograf, je risar. Pretanjen iskalec detajlov, ki površnemu opazovalcu ostajajo skriti. Morje, soline in oljke zaživijo pred nami skozi oči človeka, ki s pokrajino diha, je z njo zasvojen, a vendar ne more nikoli postati del nje, ker je pač prišlek. A prav zato nam lahko še bolj nazorno pričara okus malvazije, vonj zemlje in šelest burje. Ambivalentnost Frančičeve pozicije, ko je hkrati poslušalec, prisluškovalec ter pisec, avtor uspešno združuje in prepleta. In skupaj z njim lahko uživamo v spokojnosti, mirnosti in bogastvu življenja, ki je tako drugačno od razrvanega urbanega okolja, ki ga je Frančič slikal v prejšnjih delih. Piščev svet se je razširil, pisec nič več ne tava v labirintu svojih blodenj in paranoj, spraval se je s svetom in samim seboj.

»Eni si samo izmišljajo, drugi pa samo lažejo, ti dve vrsti pisanja sta,« je nekoč izjavil Franjo Frančič. Ali mu lahko verjamemo? Kdor je bral »Ego trip«, »Jeb«, »Ne«, »Domovina, bleđa mati« ali »Roso«, mu zagotovo ne bo verjel. In to je tudi največja pohvala.

Simon Bizjak

## MALA GALERIJA

### OGLEDALCE, OGLEDALCE NA STENI POVEJ...

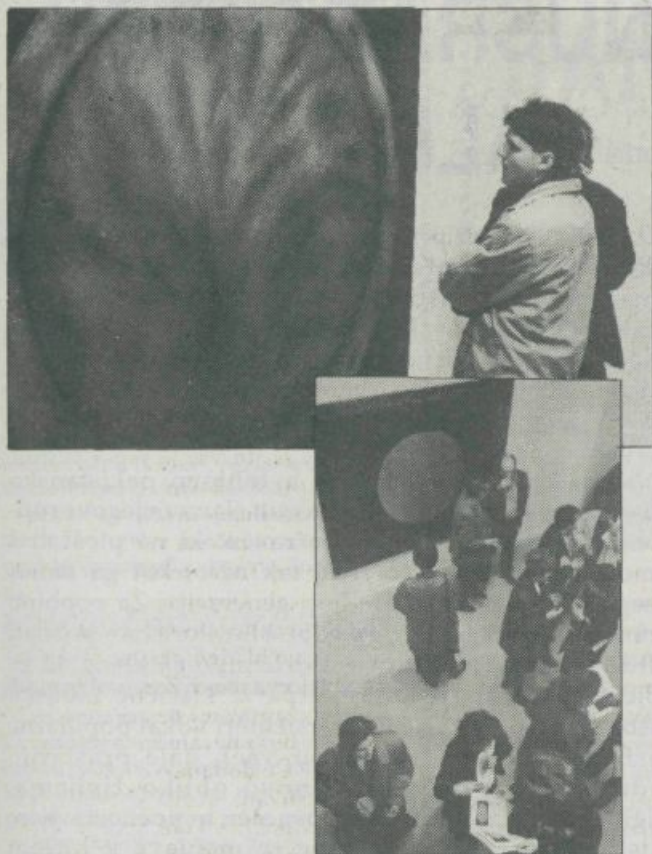
Marija Dragojlović je beograjska slikarka, ki se nam je predstavila s svojimi novimi slikami, na katerih so upodobljena ogledala.

Spet ena »filozofska razstava«. Upodobiti ogledalo je tako, kot da bi upodabljali NIČ. Ker kaj je bistvo ogledala? Odsev stvarnosti. Take in drugačne. Je tudi odsev nas samih. Prostor v ogledalu postane iluzija, ki izgine v naši odsotnosti. Kaj se nam torej zgodi? Stopimo pred »ogledalo« in se zazremo v ... nič. Soočeni smo s popolnoma praznim prostorom; stvarnost je izginila. Potemtakem tudi nas ni. In vse je samo prazen prostor. Je potemtakem umetnost Marije Dragojlović samouničujoča? Ali hoče izničiti naše iluzije in stvarnost in nas pripeljati do popolnega absurda, kó ni ničesar več?

Ideja se mi zdi vsekakor zanimiva. Toda »težo« razstave ne nosijo slike same, kot bi to pričakovali. Dogajanje je preseljeno v galerijski prostor in »za« sliko, torej v negativni prostor. Slike, ki so kristalno čiste in jasne, ostajajo hladno prazne, skorajda mrtve, obudi jih lahko le opazovalčeva misel. Z uporabljenimi barvami, ki so neizrazite, nas pravzaprav nič ne pritegne in če ne bi nosili naslova OGLEDALO, bi samevale kar same zase, neopazene. Ker kaj je to, česar ni? Če dodamo še misli Jureta Mikuža: »... Morda je v njem odslikana iluzija kot taka, kot abstrakten pojem, ki omogoča upodobitev konkretnega. Če je tako, se njegova praznost dokončno pokaže kot popolno izpraznjenost se pravi, praznost je izpraznjena.«







## SAX PUB

## ... IN GLASBA

Oliverja Marčeto poznamo po karikaturah, ki jih objavlja v našem časopisu Tribuna. Vemo tudi, da se pripravlja na sprejemne izpite na Akademiji za likovno umetnost. Vau! Na slikarstvu! In da je star 22 let.

Za razstavo v Sax pubu se je najbrž odločil že zaradi svojega navdušenja nad jazzom. In ker tam vrtijo prav jazz glasbo, prostor pa je dovolj intimen za majhno razstavo, se je to tudi zgodilo. Zato ob vstopu v »Saxa« najprej obrnite svoj pogled v levo in desno, pri šanku pa, ko boste naročili svoj »drink«, poglejte še avtoportret avtorja. Tako boste v prijetnem glasbenem vzdušju doživeli še risbe, ki so prav tako »glasbene«. So sicer majhne, toda popolnoma vključene v prostor. Ogledujete si jih lahko samo z neposredne bližine. Vse imajo rdečo nit - jazz glasbeniki v svojih različnih razpoloženjih, »elementih«, in seveda s svojimi instrumenti. Eni so »v rožcah«, drugi na križu s svojim saksofonom. Vsi pa »jazzirajo«, se prepuščajo glasbenemu ritmu, morda seveda »solirajo«. Tudi nas malce popeljejo v ta jazz, ki ga tokrat lahko doživljamo intimno kar v množico ljudi.

Simpatična razstava, ki je ne smete zamuditi. Tokrat majhna, toda Oliver bo morda nekoč VÉLIK umetnik in bo imel VÉLIKO razstavo. Morda bodo na risbah VÉLIKI glasbeniki, ki bodo z jazzom prevevali VELIKO množico ljudi.

No, pa pot pod noge.

## USODNE LOKACIJE

**Miško Đukić:**  
**PRIRUČNIK ZA NAIVNE,**  
**Cetinjski obod, Cetinje 1991.**

in

**Tadej Zupančič:**  
**STEVEN SPIELBERG,**  
**Kinoteka, Ljubljana 1991.**

Ha, končno je Mišku Đukiću uspelo natisniti knjigo svojih verzov oziroma miselnih odtenkov, sentenc in aforizmov. Ko pravim končno, mislim na preprosto dejstvo, da Đukić živi v Titogradu in mu tam še vsaj petnajst let nihče ne bo tiskal knjige. To pa ne pomeni nič drugega, kot da je bil Đukić eden redkih Črnogorcev, ki je glasno protestiral proti zdaj že bivšemu mitingarstvu. Navsezadnje pa tudi pričujoče knjige ni tiskal v glavnem mestu današnje Črne gore, ampak v njenem nekdanjem središču Cetinju: »... zbog velike ljubavi prema gradu Cetinju.« Priručnik za naivne pravzaprav ni namenjen samo naivnim, ampak tudi in predvsem vsem tistim nenaivnim, kar pomeni, da gre za resnično kulturološko akcijo. Namreč, Đukić je s to knjižico začel verbalno gonjo proti kulturološki reakciji, torej proti tistim, ki »ne poznajo steze na drugi strani naivne zavesti«. Seveda s tem še ni rečeno, da to stezo ali več stez pozna sam avtor. Narobe, to stezo oziroma te steze, te poti, ki so razpredene »po drugi strani naše zavestik ne pozna niti Đukić, toda vsaj dela na tem, da bi jih čimbolje spoznal, išče poti, ki vodijo do teh nevidnih imaginarnih stez. In s pričujočo knjigo se jim je približal vsaj za en korak in morda se jim bo z naslednjo še za enega, kar bi skupaj zneslo dva koraka. Žal pa je pot do teh stez tako zelo dolga in »nevarna z najrazličnejšimi pastmi«, jih Miško Đukić ne bi dosegel, pa če bi živel še najmanj dvesto let in bi vsak dan izdal kako knjigo. Še več, pri tem mu ne bi pomagali niti taki ali drugačni priročniki za naivne.

Druga knjiga, ki zaseda prostor v temle recenzentskem kotičku, pa nima niti najmanjše zveze ne s Črno goro ne s Cetinjem ne s črnogorskim princem Nikolo Petrovićem Njegošom in še manj z naivnostjo. Druga knjiga je stvar enkrat filmske fikcije in drugič literarne dokumentacije. In za ti dve stvari je poskrbel zdaj že bivši »Slovenec«, najlepši študent ljubljanske Univerze in Univerz sploh, Tadej Zupančič, ki je potem, ko se je vrnil z nekega izleta iz New Yorka, sedel za računalnik in napisal knjigo o Stevenu Spielbergu. Pravzaprav je bolj kot pisal, zbiral podatke o tem delikatnem režiserju tega stoletja, jih uredil in izdal. Zraven pa še napisal nekaj sprotnih navodil, misli, ki so pa v glavnem stvar afekcije do Americane. In kaj po vsem tem še dodati? Hja, nič kaj takega, kar ne bi vsi že vedeli. Torej čakamo, da svoj dolg poravnata tudi Spielberg in napiše knjigo o Tadeju Zupančiču in se mu tako oddolži za knjižno reklamiranje. In prav nič ne bomo imeli proti, če bo Spielberg o Zupančiču posnel celo film. Po knjigi Tadeja Zupančiča se filma žal ne da posneti. Lahko pa kljub vsemu služi kot literarna predloga. Čakamo na scenarij, skratka.

Sicer pa škoda, da Zupančič ni šel v New York namesto v London in škoda, ker Đukić živi v Titogradu, namesto da bi živel v Cetinju.

Tadej Čater



(djembe, tabla) združujejo svoje zvoke v nekakšen mistični world-beat, folkloro na umetniški ravni. Nusrat Fateh Ali Khan je v torek, 19.3. s svojim nastopom predstavil biser obstoječe etnične glasbe in v dvomljivcih uničil predsodek, da je vsa plesna glasba produkt zahoda.

Z drugega konca sveta pa je prišel v sredo k nam ščepec latinskoameriškega navdiha. Kljub temu, da si je v teh krajih relativno neznan zasedbo Pau Brazil v Ljubljani ogledalo lepo število ljudi, je dan za tem v Mariboru skupina naletela na zelo slab obisk, ki je sprva obetal neprimerno slabše koncertno vzdušje, kot se je pozneje v dvorani ŠTUK-a razvilo. Kvintet je predstavil glasbo, ki je vse kaj drugega kot repertoar popularno veseljaškega QUINTETA VIOLADA iz Brazilije (ta je lani odigral dvakrat na naših tleh). Z nepretirano dozo morda pričakovanih latino-ritmov so zaigrali jazz na solidni kulturni ravni, ki je maloštevilno občinstvo segrel do pravih ovacij. Mešanica vplivov Steps Ahead, Spyrogyre, Milтона Nascimento, Herbieja Manna in drugih je s pomočjo saksofona, E-basa, klaviatur, tolkal in raznih kitar ustvarila fuzijo, ki sledi sodobnemu jazzovskemu mainstream toku, oziroma to, kar povprečen jazz poslušalec trenutno išče. Morda bi dobro naučeno muziciranje z malo večjo mero »feelinga« kvintetu še rahlo dvignilo ceno, vsekakor pa: še en uspeh sodelovanja Rončel - Cankarjev dom.

Dejan Štampar

## PAU BRAZIL

# NUSRAT FATEH ALI KHAN

Dogodki se tudi pri nas končno kar vrstijo. Letošnji jazz festival, ki poteka pod okriljem Cankarjevega doma, ponuja za vsako uho nekaj: od električnega jazz, avantgarde in jazzovskih klasikov do ECM - zvokov ter etnične glasbe. Po uspešnih nastopih Cassandre Wilson in Sama Riversa kot predstavnikov ameriških jazzovskih tokov, je bil prejšnji teden bolj tradicionalno obarvan.

Nusrat Fateh Ali Khan je avtohtono pakistansko quawwali glasbo s pomočjo devetih članov njegove rodbine povzdignil na zavidljivo raven, ki na ploščah s pomočjo tehnike pokaže vsaj tak nivo, kot ga danes dosega nova ameriška hip-hop generacija. Za popolno razumevanje njegove glasbe bi bilo koristno poznati kulturno ozadje Nusratovega družinskega klana, ki za svoje verske napeve precej črpa iz klasične indijske glasbe. Vibrato, ki zasenči marsikateri vokal popularne glasbene scene (če ne že kar vse), daje prastarim tradicionalnim melodijam novo obliko življenja. Originalno počasen ritem je pospešen in poenostavljen, solistično in skupinsko petje se menjava v hitrem zaporedju, ki ga poganjajo tolkala in ritmično ploskanje ter podlagata dva harmonija. Avtohtoni instrumenti



Foto: Žiga Koritnik



Trubarjeva 34

**FRONT 242 - TYRANNY FOR YOU (RRE/PIAS)**

Pravzaprav tipično za PIAS. Front 242 pa so se malce poigrali z naslovi - Veliki hit Tragedy For You in sam naslov plošče seveda nista brez povezave. Vendar Tyranny v naslovu ni ravno to, kar bi pričakoval ob poslušanju; v konkretnem primeru je vsaj tretjina muzike povsem sprejemljiva tudi za bolj mehka ušesa. V celoti torej ne najbolj Tyranny, vendar še vedno točno to, kar Front 242 v tem trenutku, predstavljajo - tehno. Ne ravno reprezentativna, kljub temu pa zelo sveža in ekspeditivno predstavljena muzika v trgovini Rec Rec. Solidno.

**RAZLIČNI - SUB POP 200 (SUB POP)**

Razvpita ameriška založba je v tem trenutku vsekakor sinonim za off ali pravi, kakor pač hočete, rokenrol. Kompilacija datira v leto '88, kljub triletni zamudi na trgu pa predstavlja pravo sliko Sub Pop rokenrola. Plošča je vsekakor naložba: dvajset štikov in dvajset skupin, med katerimi so Tad, The Fluid, Nirvana, Mudhoney, Green River in Soundgarden; zadnji seveda iz svojega Sub Pop obdobja. Poleg teh je tu še nekaj manj slovečih bendov s povsem zanimivo glasbo - Chemistry Set, Beat Happening, Girl Trouble... Rock'n'roll forever.

**MIZAR - SVJAT DREAMS (AMARKORD RECORDS/DAL-LASŠKUC FORUM)**

Po daljšem času spet domač bend. Po prvi plošči opevani in hvaljeni darkerji iz Makedonije. Svjat Dreams je malce prirejen naslov tiste Sweet Dreams, ki jo je Dave Stevart nekoč uporabil pri svojem dobičkonosnem projektu Eurythmics. Priredba zveni precej drugače, kajti Mizar so na snemanje povabili tudi pevce starih pravoslavnih pesmi in na ta način v muziko povsem pristno vnesli dimenzijo, ki so jo več kot očitno nakazovali že na svojem prvencu. Po drugi strani pa se gibljejo v prostoru, ki so ga z nekaterimi mejniki očrtali The Mission; torej "siguma" poteza, ki pa ne moti filinga. Plošča je namreč dobra.

V Ljubljani bodo Mizar predstavili svojo novo ploščo v Menzi ŠN v ponedeljek, 1.4.91 ob 21.30.

**NIRVANA - SILVER (SUB POP) (SINGLE)**

Še ena povsem nova stvar v trgovini Rec Rec. Nirvana seveda z novim singlom najavljajo ploščo, ki bo po slušanem sodeč odlična.

Tako kot vse ostalo pa v kratkem dosegljiva v Rec Rec.

I.I.

# JANE'S ADDICTION

**27.3.91 ŠPORTNA DVORANA KODELJEVO**


Dvorana, v kateri se bolj poredko dogajajo koncerti, je tokrat gostila skupino, ki v tem trenutku res JE. S tretjo ploščo Ritual De Lo Habitual so Perry Farrell in kompanija nakazali komercialno uspešnost malce drugačnega rocka, seveda z uvrstitvijo med dvajset najbolj prodajanih velikih plošč v ZDA. Kulturni status so Jane's Addiction nakazali že s prvo ploščo pri manjši založbi Triple X, druga Nothing's Shocking pa je izšla pri veliki Warner Brothers. Izpolnjeni so bili torej vsi pogoji: misleča skupina, velika založba in droge. Jane's Addiction so se v Ljubljani pojavili torej na višku, v času, ko Perry Farrell najavlja skorajšnji razpad skupine in v trenutku, ko gozjarska vasica pod alpami trpi zaradi pomanjkanja rocka. In ravno tega so JA ponudili v izobilju, kajti do dveh tretjin polna dvorana je zadihala in zaživela z glasbo, ki jo je Farrell prefinjeno in s pravo mero rokerske neposrednosti ponudil zbranim. Komomo kičasta scena, povsem v stilu ovitka Ritual De Lo Habitual, je pod nesimetrično postavljenimi lučmi postala središče energije, sevajoče iz glave, mednožja in srca Perryja Farella. Dave Navarro, Steve Perkins in Eric Avery so mu več kot izvrstno sledili in prepričali, da vsi skupaj res SO Jane's Addiction. Navdušenje ob koncu je bilo glede na relativno majhno medijsko (ali karšnokoli že) prisotnost skupine neverjetno, spontanost takega izbruha pa je tisto, kar naredi koncert res velik.

Igor Ivanič



Foto: Žiga Koritnik



## ANGEL HEART

Angelu so srce vzeli Veronika Sulič (vokal), Blaž Mertelj (klaviature) in Daniel Černe (kitara). Novonastala skupina Angel Heart (feb.1991) v svoji glasbeni filozofiji izraža stigmo duha, ki zabava in sprošča hkrati.



# PAKISTAN

## VROČINA, OSEMTISOČAKI, OMAMA IN ŠE MARSIKAJ

**O**krepčevalnice ob cesti spominjajo na kovačnice, kjer v nekakšnih podzemskih pečeh pečejo tanek, sploščen Pakistanski kruh - čapati, ki je podoben našim palačinkam. Tu je vredno kupiti vroč čaj, ki edini pomaga gasiti neznošno žejo. Hladna Coca-cola,

Fanta ter podobne osvežilne pijače se sploh ne obnesejo. Trgovci so se mi le smejali, ko sem se nalival z njimi ter krvavimi očmi požiral vsebino pločevink in naročal »one mora«. Žeja pa se s tem ni nič zmanjšala. Kombi, s katerim smo krenili iz Gilgita, je bil registriran za šest ljudi. Začuden sem buljil v šoferja, ki je hladnokrvno sprejemal nove potnike, medtem ko nas

**V**ožnjo po Karakorumski »avtocesti« proti Ravalpindiju bi verjetno najbolje opisal dobri stari Dante, ko je opisoval pot v pekel. Nori šoferji, bolj ali manj zakajeni od tukajšnje specialitete - hašiša, vozijo svoje kombije po drzno speljanih in slabo vzdrževanih cestah tudi po dvanajst ur skupaj. Peklenska vročina bruhne v obraz takoj, ko zapustimo vrtoglave kanjone Karakorumske »avtoceste« in mislimo, da je najhujše že za nami.

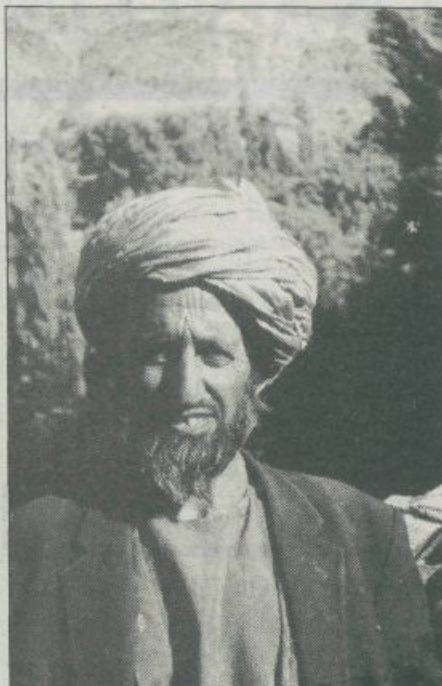
je v kombiju sedelo že enajst. Iz vsake vožnje je treba potegniti maksimalen profit, konkurenca je huda, udobje potnikov pa je stvar, ki se je tukaj ne upošteva prav nič.

Če bi kdo prej pravil, koliko ljudi stlačiš v majhen Toyotin kombi in jih potem pelješ tisoč kilometrov daleč po noro drzno speljanih cestah, z nekaj parminutnimi postanki, bi mu priporočil dobrega

zdravnika. Ko pa si enkrat v sceni, to pomeni, da sediš v kombiju in si želiš priti v glavno mesto, ker ti viza poteče čez nekaj dni, je treba pač malo potrepeti. Z Avstralcem Mikeom sva se po nekaj urah vožnje spravila na streho in začela v vožnji dobesedno uživati.

Tudi prej mrki Pakistanci so postali bolj prijazni, saj sva jim naredila kar precej prostora. Morda pa je kdo potihem računal tudi na najino prtljago v primeru, da bi naju na kakem ovinku vrglo s strehe. Nekateri so naju svarili - češ šoferje že tako ali tako dovolj nor, še par ur in bo tako utrujen, da bo začel kaditi hašiš, potem pa lahko samo prosita Alaha, da bosta ostala živa. No, kljub vsem tegobam na poti smo

strahotno množico ljudi, rikš, vozov bivolovih krav. Ko sem se še sam pretolkel do svoje prtljage na strehi in stopil po ulici, se je ulilo kot iz škafo. Kdor ni doživel tropskega popoldanskega naliva, si verjetno ne predstavlja dobro, kaj pomeni rez močno deževati. V nekaj minutah je bilo vode na ulici krepko čez gležnje, vse mesto pa se je spremenilo v eno samo ogromno mlako. Izgleda, da imajo odtoke v Ravalpindiju zelo dobro urejene, kajti voda je čez kakšno uro že odtekla. Preklinjajoč sem potem še dva dni v hotelu sušil obleko. Povsod po Ravalpindiju je opaziti orožarne, kjer Pakistanci kupujejo vse vrste orožja - od pištole do lahkih topov. Orožje, ta moški ponos, nosijo vsi, ki se imajo za pomembne predvsem na podeželju. V eni takih orožarn sem se seznanil s Ibrahimom, beseda je dala besedo in kmalu sva sedela v čajarni in kadila vodno pipo. Povedal mi je, da pripada plemenu Patanu, ki je z devetimi milijoni pripadnikov najštevilnejše zastopano pleme v Pakistanu. Pokazal je na visoke, bradate moške, ki so v sosednjem kotu sedeli ob čaju. »To so mudahedini. Tudi oni pripadajo mojemu plemenu«, je dejal Ibrahim. Beseda je nanese na muslimanske navade, govorila sva o položaju ženske v družbi in omejitvi uživanja alkohola. Ibrahim je trdil, da je čisto normalno, da imajo ženske na avtobusih, vlakih in letalih svoje sedeže, da ne smejo v javna kopališča, kinodvorane, nekatere restavracije ter da veliko večino svojega življenja prebijejo za hišnimi zidovi. On je svojo ženo spoznal šele na dan poroke, izbrala pa mu jo je mati in njegove sestre. Gorje, da bijo kdaj prej ogovoril ali celo povabil na sprehod. Njeni bratje bi ga lahko upravičeno ubili. Dve dneva vročega

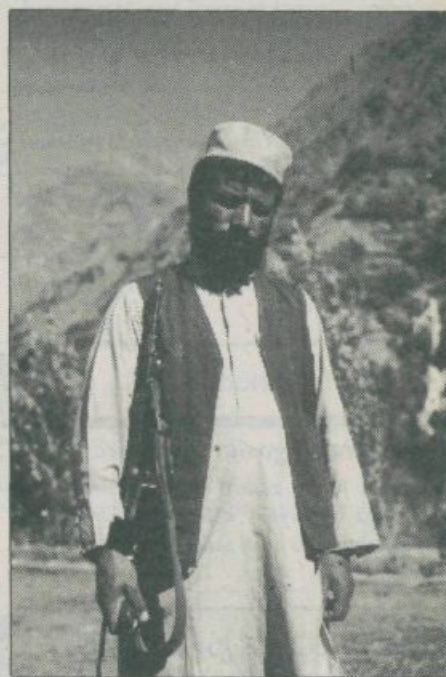


Ravalpindija sta bila več kot dovolj in odločil sem se, da z letalom odletim v Chitral na Afganistansko mejo. Ibrahim me je opozoril, naj nikar ne kažem mudahedinom svojega rdečega potnega lista, kajti hitro bi me lahko imeli za ruskega vohuna in po vsem trpljenju, ki so ga tem ljudem povzročili ruski okupatorji v deset let trajajoči vojni v Afganistanu, jim verjetno ne bi bilo odveč porabiti kakšne kroglice zame.

Letalske vozovnice so v Pakistanu tudi za naše pojme smešno poceni. Petnajst dolarjev za več kot dva tisoč kilometrov leta je cena, ob kateri se mi je kar samo smejalo. Na reklamnih oglasih, ki reklamirajo letalsko družbo PIA, piše, da so njihovi piloti tako veščiji svojega posla, da učijo pilotirati pilote po vsem svetu. Na to sem intenzivno mislil, ko smo pristajali v zelo ozko dolinico v Chitralu. Po moji oceni ni bilo od krila do bližnjega hriba več kot dvesto metrov in Chitrallec na sedežu poleg mene je začel potihoma moliti. Vendar se je reklamni oglas izkazal kot resničen in morni smo pristali na Chitralskem letališču. Protiletalski topovi in žaklji s peskom so naznanjali bližino Afganistana, kjer je divjala vojna. Zvedel sem, da so ruski migi še pred par tedni bombardirali Gharam Chasmo-vas, ki je dobro uro vožnje z dipom oddaljena od Chitrala. V teh obmejnih krajih je nekakšno okrevališče Afganistanskih mudahedinov, ki pridejo sem za par tednov, potem pa se grejo v Afganistan boriti naprej. Tudi civilnega prebivalstva je precej in na robu lakote se drenjajo v begunskih taboriščih po vsej dolini. V tednu dni, ki sem jih preživel tukaj, sem molče opazoval njihovo trpljenje in bedo.



Ti ponosni bradati možje se po večerni molitvi posedejo v krogu in ob kajenju hašiša so njihovi pogovori vedno glasnejši. Ti ljudje iz dna duše sovražijo vse, kar je komunističnega in malo me je bilo strah, da bi me kateri od njih pobaral, naj mu pokažem potni list, ki v teh krajih ni bil ne vem kako priljubljen. Ko sem v banki menjal denar, sem kljub vsemu moral pokazati potni list, vendar na srečo Pakistanci niso kazali posebnega zanimanja, od kod prihajam. Verjetno so jim Mudahedini trn v peti, saj imajo zaradi njihove prisotnosti na vratu ruske mige, ogromno število beguncev, ki jih težko nahranijo itd. Pet milijonov beguncev, ki životarijo v Pakistanu, predstavljajo za pakistansko vlado resen problem, ki ga tudi s pomočjo mednarodnih dobrotelčnih organizacij ne morejo povsem obvladati. Glavno begunsko mesto v Pakistanu je Peshawar, ki je že povsem okupirano z Afganistanskimi begunci.



Ko sem se kakšen teden kasneje znašel v Peshawarju, sem imel priložnost videti, s čim vse se ti ljudje ukvarjajo. Pometajo ceste, prodajajo na črno hašiš, vozijo rikše, prodajajo razne predmete iz Afganistana - od značilnih volnenih torb do uniform ubitih ruskih vojakov in oficirjev. Tisti, ki so se prebili v mesta, živijo precej bolje kot ljudje, ki kampirajo kje ob meji z Afganistanom.

Naslednji dan so po radiu objavili novico, da so sestrelili letalo, v katerem je bil pakistanski predsednik Zia-Ul-Hak. Vsedel sem se na prvo letalo, ki je letelo proti iranski meji, kajti v Pakistanu bi lahko postalo še bolj vroče, kot je že bilo.

Gregor Mis

# ČAKAJOČI NA VOJNO (drugič)

JUTRO, 5. januar 1941

## »Rado ide Srb in u Vojnike«

Sličice iz nedavnega vpoklica na vojaške vežbe: ob meni se je ustavil osivel človek s klobukom na glavi in kanglico v rokah. Postal in gledal veseli narod. Gledal, gledal, naenkrat pa snel klobuk, poklonil se je meni in rekel: »Gospod kapetan, srečen sem, da to vidim. Tako smo šli samo leta 1912. To je veličastno!« »Tako je to vedno, stari,« sem odvrnil, »kadar se Srb prebujajo.« V njegovih očeh sem videl solze veselja.

JUTRO, 11. januar 1941

## Stališča muslimanov

»Muslimanska svjest«, glasilo muslimanov v SHS, pa pravi, da kažejo razna znamenja, da bomo »v kratkem pristopili k nadaljnemu preurejanju države« in da »na rešitev vprašanja Bosne in Hercegovine ne bomo več dolgo čakali. Toda naj se zgodi, kar se hoče, eno lahko rečemo, da bosanski in hercegovski muslimani vztrajajo pri svojem programu in zahtevi po samoupravi Bosni in Hercegovini v njunih zgodovinskih mejah.«

JUTRO, 16. januar 1941

## Drugi poraz Jugoslavije v Bukarešti

Sinoči je bil zadnji dan mednarodnega hokejskega turnirja, v katerem je ekipa Jugoslavije nastopila še proti zadnjemu nasprotniku - močni Slovaški.

SLOVENEK, 22. januar 1941

## Kdor hoče boj med Srbi in Hrvati je antikrist

Kdor vam zdaj govori, da je potreben boj s Hrvati je antikrist, čeprav je ravnokar prišel iz cerkve. Je srbski dušman, najsi bi tudi razvijal stotine srbskih zastav. Samo slepci ne uvidijo, da zdaj ne gre za kako razmejitev med Srbi in Hrvati, marveč za to, ali bomo eni in drugi sploh še obstali.

JUTRO, 28. januar 1941

## Vladna kriza v Iraku

Nocoj je vlada Iraka podala kolektivno odstavko. Izvedelo se je, da je prišlo do krize vlade zaradi petrolejskega spora z Veliko Britanijo.

## Svobodna domovina mora ostati svobodna

Naš narod je dal ogromne žrtve v svoji preteklosti za ustanovitev neodvisne in svobodne domovine. Žrtvoval se je z vero in prepričanjem, da samo v svobodni domovini lahko postanemo res narod.

Mi želimo mir in hočemo mir. Zato naj v teh momentih naš narod ohrani tisto, kar je neobhodno potrebno za jamstvo miru, popolno notranjo disciplino.

JUTRO, 31. januar 1941

## Naše novo vojno letalo

je izdelano iz domačega gradiva in doseže hitrost 500 km. Novo letalo je skozi in skozi dovršena moderna konstrukcija, opremljeno z vsemi modernimi aparati ter doseže brzino do 500 km na uro.

V vseh svojih lastnostih je popolnoma enakovredno podobnim letalom inozemske proizvodnje. K uspeli konstrukciji, za katero bi nam lahko zavidalo letalstvo marsikaterih tujih držav, moramo domačima konstruktorjema prav iskreno čestitati.

JUTRO, 9. februar 1941

## Naša vojska

Vsi vemo, da je naša narodna vojska čuvarica naših meja, zaščitnica naših domov in ognjišč, verno in neumorno na straži. Zgrajena na slavnih tradicijah one srbske vojske, katere legendarno junaštvo je v svetovni vojni zadivilo svet, je naša vojska njena naslednica v slavi in v vseh onih vrlinah, zaradi katerih je ves svet občudoval srbskega vojaka.

Tudi v tem je dragocena dediščina slavne srbske vojske, da po davno ukoreninjeni tradiciji nikoli ne posega v notranje dogodke, s čimer si je tudi stekla ponosni pridevnik narodne vojske, zaščitnice domovine, naroda in njegovih svetinj.

SLOVENEK, 14. februar 1941

## S centralizmom ne pojde

»Narodna pravda« pravi, da je: Jugoslavija od centralizma imela le škodo, da so se zoper centralizem bojevali Hrvati in Slovenci, kakor tudi Jugoslovani in da je centralizem pravzaprav kompromitiral jugoslovanstvo, ki je tako postalo orožje hegemonistov. Ko bi kdo pri nas spet poskušal uvesti centralizem, bi to povzročilo nove boje, ki bi nam vsem skupaj škodovali.

SLOVENEK, 1. marec 1941

## Politika in vojska

V beograjski »Politiki« je bil objavljen članek o razmerju med politiko in vojsko. Najprej se pisec članka obrača proti bojazljivcem, ki se zavzemajo za pacifizem ter govorijo proti vojaštvu in oboroževanju.

Da bi bila država pripravljena na vse dogodke, ki jo lahko doletijo, je nujno potrebno sodelovanje med političnimi in vojaškimi oblastmi.

JUTRO, 8. marec 1941

## O politiki dr. Markovića

»Delo«, glasilo bivšega ministra pravde dr. Lazarja Markovića objavlja beležko, v kateri zavrača napovedi, da se bodo pristaši dr. Markovića sedaj razšli, ker njihov šef ne sedi več v vladi. List pravi: »Take trditve so čisto smešne, ker je znano, da dr. Marković kot minister in član vlade ni storil ničesar za svoje prijatelje in pristaše. Skrbel je samo za narodne in državne potrebe in posle. Poleg tega je zbiral radikale in jih pridobival za politiko hrvatsko-srbskega sporazuma.«

JUTRO, 22. marec 1941

## O zbiranju Srbov na Hrvatskem

V pismu je vabil gospod senator predvsem Srbe v banovini Hrvatski v vrste SDS češ, da je ravno ona tista stranka, ki najbolje čuva srbske interese med Hrvati in skrbi za složno sodelovanje z njimi.

Treba je izvoliti vodstvo Srbov v banovini, vendar to ne smejo biti predstavniki kake stranke.

Dokler ne bomo pristopili k organiziranju takega nadstrankarskega srbskega pokreta v banovini Hrvatski, ni misliti na kako uspešno zbiranje Srbov pod eno zastavo in okoli enega vodstva.

JUTRO, 26. marec 1941

## Jugoslavija je pristopila k trojnemu paktu

Naša država ostane še nadalje izven vojne. Nemčija in Italija jamčita nedotakljivost naših meja in ne bosta zahtevali prehoda za svoje vojaštvo. Pogodba je bila včeraj svečano podpisana na Dunaju.

H.D.

# NAGRADNA KRIŽANKA



|   |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  |                                       |                                |
|---|------------------------------|-------------------------|---|------------------------------------|---|--|---|---|--|--|---|--|--|---------------------------------------|--------------------------------|
| <b>BESTAVEL:</b><br>SIMON<br>BIZJAK             |                              |                         |   | AVSTRAL-<br>SKI TENISKI<br>IGRALEC | VAS OB<br>KOLPI NA<br>MEJI S<br>HRVASKO | SPLIT  | STARI DEL<br>REKE                       | <b>TRIBUNA</b>                                | STAREJŠI<br>JAP.<br>TELOVADEC<br>(JUKIO)       | LANTAN                                     | SL.NARODO-<br>ZABAVNI<br>GLASB.<br>(SLAVKO) | FILMSKA<br>ZVEZDA                          | IZDELO-<br>VALEC<br>TINTE                    | IVAN<br>KRILOV                        | NATRIJ                         |
| OBJEKT ZA<br>PREHOD<br>ČEZ GLOBIN-<br>SKE OVIRE |                              |                         |   |                                    |   |  |   | BELJAKOVIN.<br>SNOV<br>SKAND,<br>DROBIZ       |  |  |   |  |  |                                       |                                |
| ZNANOST O<br>VESOLJ-<br>SKIH<br>POLETIH         |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  |                                       |                                |
| SILICIJ   |                              |                         |   |                                    |   | TELOVADNI<br>ELEMENT                         |   |   |  | PRITOK<br>VISLE                            |   |  |  | SOOGBEN<br>PLES                       | <b>TRIBUNA</b>                 |
| JANEZ<br>ERZEN                                  |                              |                         |   |                                    |   | JADRANSKI<br>OTOK                            |   |   |  | NABIRANJE                                  |   |  |  |                                       |                                |
| »   |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  |                                       | TINE<br>DEBELJAK               |
| RAC.<br>POSTAVL.<br>VILJEM<br>FABČIČ            | DUHOVNIK,<br>KI<br>SPOVEDUJE | STARA<br>KAMENA<br>DOBA | NEM.SLIKAR<br>(MAX)<br>POKRAJINA<br>V GRČUI |                                    |   |  |   | MESTO V<br>J.IJ(ALLI<br>(KOSARKA)             | GL.ŠTEVNIK<br>MESTO V<br>EPIRU                 |  |   | URADNI<br>SPIS                             |  |                                       |                                |
|   |                              |                         |   | ŽELEZOV<br>OKSID                   | IVAN<br>TAVČAR<br>AVGUST<br>SENOA       |  |   | ISTANBUL<br>MESTO NA Z.<br>SVEDSKEM           |  |  |   | GALLI                                      |  |                                       |                                |
| TERME V<br>BELGIJI                              |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  |                                       |                                |
| MESTO V<br>SLAVONIJI                            |                              |                         |   |                                    |   | ZASILNA<br>STAVBA<br>IT.SKLAD.<br>(LUGI)     |   |   |  |  |   |  | KROŽNI<br>POSPĚŠE-<br>VALNIK ELE-<br>KTRONOV | VAS POD<br>KRIMOM                     | <b>TRIBUNA</b>                 |
| OLAŠANJE  |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  | DAN.<br>BIKEMIK,<br>NOBELOVEC<br>(HENRICK) | MESTO V<br>EGIPTU                           | SREDNJI<br>(OKR.)                          |  |                                       | STARA JAP.<br>PRESTOL-<br>NICA |
| RELIGIJA  |                              |                         |   |                                    | ANG.<br>ALTER.<br>GLASBENIK<br>(NICK)   | GORSKA<br>VILA V GR.<br>MITOLOGJI<br>TRŠČICA |   |   |  |  |   | PISEC<br>FLEMING<br>INDUSKI<br>DROBIZ      |  |                                       |                                |
| DOLGO<br>ČASOVNO<br>OBDOBJE                     |                              |                         |   | KOSITRAR<br>ST.KIT.<br>BRENKALO    |   |  |   |   | PRIPAD.NO-<br>MADSKEGA<br>PLEMENA S<br>KAVKAZA |  |   |  |  |                                       |                                |
| PORAŠČE-<br>NOST<br>TELESA                      |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   | PRAZG.KAM-<br>NITI STEBER<br>PREB.<br>POMURJA  |  |   |  |  |                                       |                                |
| ST.PRES-<br>TOLNICA<br>ASIRIJE                  |                              |                         |   |                                    |   | IZGUBA<br>SPOMINA                            | ANTON<br>PETJE<br>ZDRAVLJNA<br>RASTLINA |   |  | VSTOP-<br>NICA<br>RAVNILO                  |   |  |  |                                       |                                |
| POTOVALNI<br>NACRT                              |                              |                         |   |                                    |   |  |   | FINSKO ŠVED-<br>SKA<br>PISATELJICA<br>(HAGAR) |  |  |   |  |  |                                       | <b>TRIBUNA</b>                 |
| TOLKAČ,<br>BAT                                  |                              |                         |   | LJUJSKA<br>REPUBLIKA               | DAN V<br>TEDNU                          | MESSINA<br>IT.MESTO V<br>KAMPANJI            |   | IGRALKA<br>FARROW<br>KONEC<br>POLOTOKA        |  |  |   | TANTAL<br>ERICH<br>FROMM                   |  |                                       | <b>TRIBUNA</b>                 |
| <b>TRIBUNA</b>                                  | AVSTR.<br>NACIST<br>(ERNST)  |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  | MIŠI<br>PODOBEN<br>SESALEC            | PLAČILHO<br>SREDSTVO           |
| »   |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  |                                       |                                |
|   |                              |                         |   |                                    |   |  |   | STRIM NARA-<br>VOSLOVEC<br>PETER<br>VENCELJ   |  |  |   | BIBLIJSKI<br>OČAK<br>KRALJ IZ<br>MAHABHAR. |  |                                       |                                |
|   |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   |  |  |   |  |  | VELIKA<br>NAGRADA<br>VIKTOR<br>KONJAR |                                |
|   |                              |                         |   |                                    |   |  |   |   | <b>TRIBUNA</b>                                 | TAJNO<br>MESTO<br>MED NOB                  |   |  |  |                                       |                                |
|   |                              |                         |   | <b>TRIBUNA</b>                     | <b>TRIBUNA</b>                          | AKTINU                                       |   | <b>TRIBUNA</b>                                | <b>TRIBUNA</b>                                 | TEKMO-<br>VALEC NA<br>SINJSKI IGRI         |   |  |  |                                       |                                |



# ELEKTRIČNI ORGAZEM

ali kaj je komu za kaj takšnega potrebno izklopiti?



Ljube bralke in dragi bralci, Vi gotovo veste, da kdor pije, mora tudi plačati. Kakor morate Vi plačati štrom, ki ga pokuri vaša termoakumulacijska pečka ali kuhalnik, s katerim si kuhate čaj, tako je morala tudi vojska plačati svojo neotesanost in zasedbo prostorov nekdanje slovenske Teritorialne obrambe na Prežihovi ulici v Ljubljani. Mojster Janša jim je namreč dal izklopiti štrom in se lahko sedaj lepo slikajo v temi.

Štos je sicer dober in tudi še kar duhovit, toda tudi oni niso kakšni zelenci, ampak čisto ta pravi soldati, ki se pač znajdejo, kakor jih pač piči. In tako so od nekod privlekli star škripajoč dizelski generator, ki jim dela štrom, stanovalcem okoliških hiš pa rano na dvanajsterniku. Roko na srce, ljubi moji, meni se pri vsem tem celo zdi, da je vojski hudo primanjkovalo domišljije, če so že hoteli s tem koga zajebavati, saj niso odvili »auspufa«, niti gradnje mini jedrske centrale niso začeli blefirati, da bi kdo res imel za kaj ponoreti. Tako ima vojska spet štrom, ki jim ga Janša ne zna odklopiti, resda samo podnevi, ker pač igrajo gentlemene in si mora vojska zvečer namesto televizije omisliti kakšno drugačno zabavo.

Toda, ljubi moji, štrom ni edino, kar so komu pred kratkim izklopili. Gre celo za enega izmed bolj enostavnih in manj zapletenih izklopov. Mnogo bolj zagamano je, da so nekomu izklopili mozek. Možgančke. Pa se to sploh da, boste vprašali. O, pač! In kako to gre? Preprosto: daš mu

oblast. Kaj pa demokracija, mi boste zatežili. Saj ga lahko bedaka narod mirno sune že na naslednjih volitvah!? Ne, ljubčki moji, to pa ni noben protiargument. Je kvečjemu argument, ki tezo potrjuje. On namreč ve, da ga lahko sunejo. Celo prepričan je, da ga bodo. Zato pa tisti čas na oblasti izkoristi kolikor dobro ve in zna. Ta brihtni malo bolj, tisti bolj prišvasani pa malo manj. Eni si pomagajo s tem, drugi s čim drugim, tretji pa celo s čim posvečenim. S časopisom na primer. Zgodi se celo, da kak bizzec poskusi uzurpirati dva milijona dolarčkov iz proračuna za »pluralizacijo medijev«, ali po domače: ustanovitev časopisa svoje stranke.

Pa tako pošten in bogaboječ je bil videti, boste rekli. Pa kaj! Saj Bog mu bo tako ali tako odpustil, ker vse to počne v njegovem imenu. To bo namreč tak lep, krščanski, čist in brezmadežen, najobjektivnejši in malo desničarski seveda, časopis. Najprej tednik, čez par številka pa dnevnik. In Slovenec se bo imenoval. Kot da bi bil vsak Slovenec krščanski demokrat ali vsaj pobožen in bi ga rahlo neslo v desno pri hoji po stopnicah. In tako še vedeli ne bomo, kaj je večji in izvirnejši greh: denar ali ime.

In vse to se je spočelo (poskus brezmadežnega spočetja je krščanstvu tokrat pač spodrsnil) bojda zato, ker veren narod in njihove oprode niso zadovoljni s poročanjem sedanjih dnevnikov. Saj ne, da bi komu lezel ravno v rit ali kaj podobnega, in vendar sem prekleto radoveden, koliko objektivnejši bo kaj Slovenec od Dela, Dnevnika in Večera. In koliko boljši. Res, bilo bi krivično, če bi imel vsak Slovenec, ki da kaj nase, svoj časopis (od nekrofilov do kameleonov), le krščanski demokrati ne. Toda način financiranja je vse prej kot brezmadežno spočetje in naj se sliši še tako vulgarno: nedolžnost je pri tem seksu že šla po zlu. Če bo spočetje uspelo, bomo še videli. In tudi to, kakšno kilavo dete bo iz tega spočetja nastalo. Če mislijo, da bodo Slovenci s Slovincem manj grešili, se, upam, varajo; če mislijo, da ga bodo brali, pa se zanesljivo.

Milijončki bodo šli torej v luft, Lojzek pa slejkoprej tudi. Pa lep pozdrav, pobožno branje in Bog Vas greha obvarji!

V Ljubljani, 28. marca 1991

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Seveda bodo spet rekli, da gre za dezinformacijo in smo si vse skupaj lepo izmislili. Potem pa naj še razložijo, kaj se v eni izmed večjih ljubljanskih tiskarn skriva pod delovno šifro »t«!?



TRIBUNA



TRIBUNA



Stephanie SEYMOUR

**TRIBUNA**